

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

1'inci Toplantı
15 Ocak 2020 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Tahir Akyürek'in, Komisyon gündeminde bulunan (2/2512) esas numaralı Kanun Teklifi'ne ilişkin açıklaması

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- (2/2512) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'nın 43'üncü, 56'ncı ve 10'uncu maddelerine aykırılık teşkil ettiği gerekçesiyle reddedilmesi gerektiğine ilişkin verilen önerge hakkında görüşmeler

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/2512)

V.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın sivil toplum örgütlerinin önce dinlenmesi, tali komisyon raporlarının istenmesi ve TBMM yasama uzmanları tarafından teklifin Anayasa'ya aykırı olup olmadığı hakkında rapor tanzim edilmişse kendilerine verilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU

1'inci Toplantı

15 Ocak 2020 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu 18.13'te açıldı.

Komisyon Başkanı Tahir Akyürek, Komisyon gündeminde bulunan (2/2512) esas numaralı Kanun Teklifi'ne ilişkin bir açıklama yaptı.

İstanbul Milletvekili Gökan Zeybek ve arkadaşlarının Komisyon gündeminde bulunan (2/2512) esas numaralı Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin Anayasa'nın 43'üncü, 56'ncı ve 10'uncu maddelerine aykırılık teşkil ettiği gerekçesiyle reddedilmesi gerektiğine ilişkin verdikleri önerge, yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin (2/2512) tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanarak maddelerinin görüşmelerine devam edildi.

İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal sivil toplum örgütlerinin önce dinlenmesi, tali komisyon raporlarının istenmesi ve TBMM yasama uzmanları tarafından teklifin Anayasa'ya aykırı olup olmadığı hakkında rapor tanzim edilmişse kendilerine verilmesi gerektiğine ilişkin bir açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 01.04'te toplantıya son verildi.

15 Ocak 2020 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 18.13

BAŞKAN: Tahir AKYÜREK (Konya)

BAŞKAN VEKİLİ: Metin YAVUZ (Aydın)

SÖZCÜ: Jülide İSKENDEROĞLU (Çanakkale)

KÂTİP: Burhan ÇAKIR (Erzincan)

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Kurumlardan gelen değerli arkadaşlarımız, Bakan Yardımcımız, basın mensubu arkadaşlarımız, Komisyonumuzun değerli üyeleri; Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin görüşmelerine başlıyoruz.

Toplantı yeter sayımız vardır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Tahir Akyürek'in, Komisyon gündeminde bulunan (2/2512) esas numaralı Kanun Teklifi'ne ilişkin açıklaması

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - Komisyonumuza gelen bu teklifle birlikte, Coğrafi Bilgi Sistemleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi dışında 10 kanunda değişiklik yapma teklifinde bulunuluyor.

Coğrafi Bilgi Sistemleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerinde düzenlenemeyen hükümlerin bu kanun teklifiyle düzenlenmesi amaçlanıyor.

Ayrıca, 775 sayılı Gecekondu Kanunu, 1164 sayılı Arsa Üretimi ve Değerlendirilmesi Hakkında Kanun, yine İdari Yargılama Usulü Kanunu, İmar Kanunu, Kıyı Kanunu, Yapı Denetimi Hakkında Kanun, Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ve yine 5368 sayılı Lisanslı Harita Kadastro Mühendisleri ve Büroları Hakkında Kanun ve İskân Kanunu'nda bazı değişiklikler teklif ediliyor.

Bunlara ilişkin değerlendirmemiz zaten süreç içinde yapılacak. Teklif sahibi arkadaşlarımız da gereken açıklamaları yapacaklar. Ama kamuoyu açısından çok önemli ve kamuoyunda yüksek ilgiye mazhar olan bazı konularda bir iki cümleyle değinerek toplantımızı açmak ve süreci ilerletmek istiyorum.

Özellikle belediyecilikten gelen arkadaşlarımızın yıllardır seslendirdikleri parsel bazında imar tadilatı yapılmaması, ada bazında bunun gerçekleştirilmesi konusu bu teklifte yer alıyor. Aynı zamanda, doğal artışından kaynaklanan katma değer, bu artışın kamuya mal edilmesi ve bunun kamu kontrolünde olması bu teklifle sağlanmış oluyor.

Yine, bina yükseklikleriyle ilgili bir teklif var. Yüksekliklerin belediye meclislerince mahallin, bölgenin durumuna göre tespit edilmesi ve bunun bir süreye bağlanması konusu teklifte yer alıyor. Ruhsata aykırı yapılar, projeye aykırı yapılarla ilgili de tapuda beyanlar hanesine şerh konularak bunun satışında ve kiralanmasında caydırıcı bir etkiye dönüştürülmesi, böylece ruhsata aykırı yapıların, imara aykırı yapıların önüne geçilmesi, azaltılması, yapılmamasının sağlanmasına yönelik bir yönlendirme gerçekleştirilmiş oluyor. Cezalarla ilgili kaçak yapılar, imara aykırı yapılarla ilgili cezalar da maktu tarife yerine, değerine göre oransal cezaların alınması. Bu da son derece önemli bir teklif, bu da Komisyonumuzda değerlendirilmiş olacak.

Kıyı Kanunu'nda yapılacak değişikliklerle özellikle kıyılardaki kirliliğin, keyfi iskele yapımının, rekreatif amaçlı iskelelerin yapılmasının önüne geçilmesi amaçlanıyor. İmar barışından yararlanan Yapı Kayıt Belgesi'ne sahip olan yapıların da yine deprem riskine karşı süreç içinde güçlendirilebilmesi konusu teklifte yer alıyor. Ada bazında da olsa imar tadilatlarında, imar plan değişikliklerinde özellikle bölge sakinlerinin, hak sahiplerinin, şehir insanının buna vâkıf olabilmesi ve gereken itirazlarını süresinde yapabilmesine yönelik olarak daha iyi bir duyuru sisteminin kurulması, muhtarlıklar ve diğer iletişim araçlarıyla duyurulmasının yanında, aynı zamanda tadilat yapılan bölgede tabelalarla -ki onun şekli belirlenmiş olacak, ebatları belirlenmiş olacak- vatandaşa bunun duyurulması konusu da teklifte yer alıyor. Bunun gibi birçok konu teklifte Meclisimizde ve Komisyonumuzda değerlendirilmiş olacak.

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- (2/2512) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'nın 43'üncü, 56'ncı ve 10'uncu maddelerine aykırılık teşkil ettiği gerekçesiyle reddedilmesi gerektiğine ilişkin verilen önerge hakkında görüşmeler

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - Toplantımızın bu aşamasında bir önerge var, Anayasa'ya aykırılık önergesi var. Gökân Zeybek ve arkadaşlarının bu önergesini öncelikle değerlendirip, Komisyonumuzun değerlendirmesine sunup ondan sonra yine teklifin geneli üzerindeki görüşmelere devam edeceğiz.

Anayasa'ya aykırılıkla ilgili başvuruyu okuyalım arkadaşlar.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2512) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'nın 43'üncü maddesinde belirtilen;

“Kıyılar, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır.

Deniz, göl ve akarsu kıyılarıyla, deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir.

Kıyılarla sahil şeritlerinin, kullanılış amaçlarına göre derinliği ve kişilerin bu yerlerden yararlanma imkan ve şartları kanunla düzenlenir” hükmünü,

Anayasa'nın 56'ncı maddesinde belirtilen;

“Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.” hükmünü,

Ayrıca, 10'uncu maddesinde belirten;

“Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar” hükümlerine aykırılık teşkil etmesi gerekçesiyle kanun teklifinin reddedilmesini arz ve teklif ederiz.

Gökân Zeybek

Hüseyin Yıldız

Mürsel Alban

İstanbul

Aydın

Muğla

Hasan Baltacı

İsmet Tokdemir

Ulaş Karasu

Kastamonu

Hatay

Sivas

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Evet, Gökân Bey, herhâlde teklif sahibi olarak söz isteyeceksiniz. Buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olan bir düzenleme; şimdi yasa teklifine ilave olarak Ahlat'la ilgili, Kıyı Kanunu'yla ilgili bir düzenleme getiriliyor. Bunun Anayasa'ya uygunluk açısından uygun olmadığını düşünüyoruz. Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği ve Anayasa'daki kıyıların kullanılmasıyla ilgili temel yükümlülükler aykırı bir işlem yapıldığını burada dikkatinize sunmak istiyorum.

Bir başka önemli mesele, yasa, giderek daha çok merkeziyetçi, merkezin yetki ve sorumluluklarını artıran, olabildiğince yerel yönetimlerin yetkilerini azaltan, plan yapma, plan uygulama, ruhsat verme ve denetim yetkilerinde yani Türkiye’deki yerel yönetim ve yerel demokrasi anlayışının yüz elli-iki yüz yıldır elde ettiği birikimleri tümüyle göz ardı edecek, yeniden Ankara’dan, merkezden bütün sorunların ve bütün çözüm önerilerinin getirildiği bir yapı ortaya koyuyor, bu biçimiyle de pek çok yasaya da aykırılık teşkil ediyor.

Yine, burada getirilen cezalarla ilgili bazı düzenlemeler var. Bunların da Anayasa’nın eşitlik ilkelerine uygun olmadığını, temel hak ve özgürlükleri kısıtlayacak düzenleme içerdiğini belirtmek istiyorum.

Bir başka önemli konu: Yasanın içinde çok sayıdaki Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine bağlı meslek mensupları tarafından icra edilen görevlerle ilgili getirilecek olan yetki tanımlamalarının ya da bu konularla ilgili uzman ya da başka sıfatlarla tanımlanacak olan unvanların denetlemesini Bakanlığın yetkisine bırakıyor olması. Türkiye’de bir mimarın ya da bir mühendisin uzmanlığı ya da yetkinliği konusunda belirleyici olan Bakanlık olamaz. Bu, Türkiye’deki mimarlık, mühendislik mesleğinin geçmişine büyük hakarettir. Bu konuda 1954’te kurulmuş olan TMMOB yasasıyla meslek odalarına verilmiş olan yetkilere karşı da bir aykırılık teşkil etmektedir. Onun ötesinde, yasa imar barışına başvurmuş olan yapılarla ilgili güçlendirmeye ilgili izin alınabileceğini söylüyor ama 2981 sayılı Anavatan Partisi iktidarı döneminde çıkarılmış olan İmar Affı Yasası’yla hak sahibi olanlarla ilgili hiçbir kanuni düzenleme yoktur. Yani Adalet ve Kalkınma Partisinin iktidarında çıkarılan af düzenlemeleri hak kabul ediliyor, kendisinden önceki dönemlerde yurttaşların elde ettiği kazanımları ise dikkate alan bir uygulamanın olmadığını görüyoruz. Yani 1983 öncesi yapılmış olan kaçak bir yapı o dönemki aftan yararlanmışsa, tapu tahsis belgesi ya da af müracaatı yapmışsa neden bu yapıda benzer bir uygulamadan eşit ilke açısından hak sahibi olamıyor? Onun ötesinde, Bayındırlık Bakanlığı tarafından daha önce yapılmış olan, sonra belediyelere devredilen gecekondu önleme bölgeleriyle ilgili uygulamada yetki tümüyle şimdi Toplu Konut İdaresine veriliyor, bunun da sorunların yerelden çözülmesiyle ilgili temel düzenlemeye ve Anayasa’ya aykırı olduğunu belirtmek istiyorum. Bu gerekçelerle de yasanın bütünüyle Anayasa’ya aykırılığı üzerinden dilekçemizin dikkate alınmasını talep ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Evet, teşekkür ediyoruz.

Mahmut Bey, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Değerli Başkan, değerli milletvekili arkadaşlar, bürokratlar, basın mensupları, sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Evet, yasaya baktığımız zaman ilk önce Anayasa’nızın 2’nci maddesi “Türkiye Cumhuriyeti bir hukuk Devletidir.” der. Burada hukuk devletindeki kasıt, hukukun yeksanlığı açısından tüm iş ve işlemlerin hukuka bağlılığı açısından aranmakta. Ancak, içimizde hukukçu olan arkadaşlarımız da şunu bilirler ki borçlar hukukundaki hak ve alacaklar on yıllık zaman aşımına tabiyken getirilen düzenlemede, hukuk birliğini dağıtan beş yıllık zaman aşımı süreleri var. Anayasa’nızın 11’inci maddesi der ki: “Anayasa hükümleri yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır. Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.” Biraz önce Sayın Zeybek’in bahsettiği gibi, getirilen Anayasa Mahkemesinin kararları yine bunun Anayasa’nızın 153’üncü maddesinin son fıkrasında düzenlenmiş durumda ki buradaki Anayasa Mahkemesi kararları Resmî Gazete’de yayımlanır; yasama, yürütme, yargıyı bağlar. Evet, bağlar ancak buradaki kararları boşluğa düşürebilecek veyahut da uygulanmayacak bir düzenlemenin yapılmaması gerekir. Ancak ve

ancak eğer uygulamada bir boşluk olmuş ise bu da Anayasa'nın 153'üncü maddesinin sondan ikinci fıkrası izin vermekte; aksi takdirde, yasa yapıcı, kanun koyucu yani mahkeme kararlarının dolanarak, onu etkisiz bir hâle getirmesi, öyle bir şeye kalkışması yine Anayasa'mızın 2'nci maddesine aykırılık teşkil eder.

Yine, aynı şekilde, Sayın Zeybek'in bahsettiği gibi, eşitlik ilkesindeki olay nedir burada? İşte, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu (20/A) maddesine dayanılıyor yani amacı “ivedilikle görüşülür” deniliyor. Oradaki atıf (20/A)'ya yapıldığı zaman, burada görülebilecek imar planlarına göre her türlü arazi ve arsa düzenlemeleriyle ilgili iş ve işlemlerde maalesef istinaf mahkemesi dediğimiz yol kapanmış olacak. Bunun kapanması demek Sayın Başkan, istinafa gidemeyecek ve gidemediği için... Çünkü oradaki yürütmeyi durdurma kararı istinafa gidemeyecek. Yürütmeyi durdurma kararı istinafa gidemediği zaman yani öyle bir yürütmeyi durdurma talebi reddedildiği zaman... Çünkü burada “reddedilir” diyor, açık ve net. İdari Yargılama Usulü Kanunu (20/A) maddesinin (e) veya (f) bendinde olacak, “Yürütmeyi durdurma talepleri itiraz edilemez, kesindir.” deniliyor. Yürütmeyi durdurma kararlarının kesin olması demek Sayın Başkanım, bizim Anayasa'mızın 90'ıncı maddesi uygulaması ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesindeki adil yargılama ilkesi, Anayasa'mızın 36'ncı maddesindeki hak arama özgürlüğünün önündeki en büyük engel olmuş oluyor. Yani bu düzenleme bu şekliyle vatandaşımızın hak arama özgürlüğündeki 36'ncı maddeye aykırılık teşkil etmiş olacak ve burada biz yine hukuk birliği açısından... Yani orada öyle, burada böyle, biz diyemeyiz. Kanun koyucu olarak, burada bir yasa yapılırken, bir halıyı ne kadar ince ilmlerle örsek, o halı gerçekten iyi, kaliteli bir halı oluyorsa, yasama faaliyetimizin de aynı şekilde olması lazım. Ne demek bu? Şu demek: Biz burada İmar Kanunu'yla ilgili 42'nci maddeye cezalar getirmişiz. Ne diyoruz? Sayın Başkan da konuşmasında bahsetti. “İşte, bölgelere göre idari para cezaları orantılı.” şeklinde bir ifade kullanıldı.

Şimdi değerli arkadaşlar, bu, bir cezadır sonuçta. Biz her türlü kaçak yapılaşmaya karşıyız. Herkesin gayet rahat kanuna uyması gerekir; olması gereken düzenli toplum, refah toplumu, uygar toplumun ölçüsü, ne kadar kanuna uyarırsanız, o kadar hakikaten refah, düzenli, uygar toplumun sınıfları arasında yer almış olursunuz. Şimdi, burada kaçak yapı varsa, ben Mahmut Tanal olarak, Ankara'da bir kaçak yapı yaparsam alacağım idari para cezası 42'nci maddeye göre ayrı, değerli arkadaşım İzmir'de yaparsa ayrı, Değerli Başkanımız İstanbul'da yaparsa ayrı, Değerli Başkanım yaparsa Samsun'dan, Trabzon'dan, Urfa'dan, Diyarbakır'dan, Elâzığ'dan veya Mersin'den ayrı. Bu, bir cezadır neticede. Biz şunu deriz: Hukukun alfabesi –Sayın Hocamız burada, Profesör Doktor Kaboğlu- “suçta ve cezada kanunilik ilkesi” deriz Sayın Başkanım, aynı eylemi Mahmut Tanal Elâzığ'da işlerse farklı, İstanbul'da işlerse farklı; bu, olmaz değerli arkadaşlar. Bu, suçta ve cezada kanunilik, hukukun temel ilkesi olan Anayasa'mızın 10'uncu maddesindeki eşitlik ilkesine aykırılık teşkil eder. Diyebilirsiniz ki “Ya, Mahmut Tanal...” “Orantılı” dediniz ya Sayın Başkan, “orantılı” kelimenizden devam ediyorum ben.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Adalet.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, “adalet” derken adaletin içerisinde eşitlik olur, adaletin içerisinde eşitsizlik olmaz. Adaleti biz perçinleyelim “okey” sonuna kadar ama oradaki rantı vergilendirin değerli arkadaşım. Ben size onu cezalandırmanın yerine vergilendirilmesini diyorum. Bakın, arkadaş, siz burada cezayı oradaki getirilen ranttan, getirilen, elde edilen kazanç nedeniyle orantılı, evet; bunu vergiye getireceksiniz ama...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Kaçak yapıda vergi olmaz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üstat, siz de söz alırsınız, konuşursunuz ama ben size şunu söylüyorum: Siz kalkıp aynı eyleme, aynı şekilde farklı insanlar... Türkiye'de 81 il var, 900 küsur ilçemiz var, her ilde ayrı bir ceza suçta ve cezada kanunilik ilkesi olan, aynı zamanda Anayasa'mızın

10'uncu maddesindeki eşitlik ilkesine aykırı işlem yaparsınız. Aynı uygulama, aynı işi yapıyor kişi, taraflar aynı. Ben Mahmut Tanal olarak Samsun'da da aynı işi yapayım, Trabzon'da da; aynı eylemi yapıyorum, farklı bir ceza. Yani burada bunun adına "kaçak" mı dersiniz, ne dersiniz deyin... Burada kaçak yapıya hayır, kaçak yapıyı desteklemiyoruz, kaçak yapıya sonuna kadar karşıyız ama zaten bunu önlemenin yolu, mekanizması şudur: Arkadaş, cezaları daha da arttırın o zaman, 40 bin yetmiyor mu, 70 bin yapın; 70 bin yetmiyor mu, 100 bin yapın ama yani netice itibarıyla bunu önlemenin yolu... Yani biz hukuk kalıplarının dışına çıkamayız, suçta ve cezada adalet ilkesi bizim pusulamız olmalı.

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ediyoruz.

Mahmut Bey de hukukçu, meslektaşız yani caydırıcılık, önleyici olması vesaire gibi kavramlarla da birlikte değerlendirmenizi ben şahsen arzu ederim.

Hocam, buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hocam da Komisyonumuza ilk defa katılıyor herhâlde.

Hoş geldiniz.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Evet efendim, çok teşekkür ederim, sağ olun.

Sayın Başkan, sayın üyeler; hepinizi selamlıyorum.

Öncelikle, teklif metnini hazırlayanlara emekleri için teşekkür ediyorum.

Bu metne ilk baktığımız zaman bir iki ön özelliğini belirtmek suretiyle, özellikle Anayasa'ya uygunluk açısından ele almayı uygun buluyorum. Bir torba yasa Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi. Eğer 1'inci madde olmasaydı yani coğrafi bilgi sistemleri maddesi olmasaydı bu, 36 maddelik adsız bir kanun olarak karşımıza çıkmış olacaktı ve tabii belirtildiği gibi 11 ayrı yasada değişiklik yapan bir teklif ve bu yasalar da gerçekten temel yasalar. Ne tür yasalar? Ülkemizle yani Türkiye'nin ülkesiyle, toprak parçasıyla, oradaki yapılarla, insan-şya arasındaki ilişkiyle doğrudan bağlantılı yasalar. Şimdi, anayasal açıdan bunları değerlendirmeye girmeden önce, özellikle bizim muhalefet partileri dışında MHP'li sayın vekillerin çok hassas olduğu, AK PARTİ'li vekillerin de çoğu zaman katıldığı bir yakınmaya, yasanın niteliği açısından değinerek giriş yapmak istiyorum, o da torba yasa özelliği. 27'nci Dönemde 19 torba kanunla 665 madde görüşülmüş oldu ve tabii ki bu maddeler gerçekten hukuk sistemimizi, zaten iç tutarlılığı çok tartışmalı olan hukuk sistemimizi oldukça örseleyen ve bunu derinleştiren bir yasalar demeti olarak karşımıza çıkıyor. Toplam 57 yasa teklifi 1.046 maddeden oluşan önerileri yasalastırmış bulunuyoruz, bunların 702'si demek ki torba kanunlardan oluşuyor. Tabii, biz sarayın gücüne yetişemiyoruz, 55 Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle 2.064 maddeyi gerekçesiz bir şekilde hazırlanan metinler yürürlüğe konularak... Orada da yarısından sonra torba Cumhurbaşkanlığı kararnamesi yöntemi izlenmeye başlandı. Bu da gerçekten anayasal düzenimizin geleceği açısından "Yasalar Anayasa'ya aykırı olamaz." temel maddesi gereği üzerinde düşünülmesi, durulması gereken hususların başında geliyor.

Bu yaptığımız, şu anda görüşmekte olduğumuz 11 yasayı bir araya getiren ve bunlarda değişiklik yapan öneri aslında 4 kanunda tekrar tekrar değişiklik öngörüyor: İdari Yargılama Usulü Kanunu, bugüne kadar yine bu şekilde değiştirdik. İmar Kanunu hakeza, 2 kez; Kıyı Kanunu, 2 kez; Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, 1 kez olmak üzere, bunlar çeşitli defalar değiştirilmiş olan kanunlardır.

Şimdi, bu açıdan ayrıntıya girmiyorum, çok daha mevzuatımızı bozan yönleri var, özellikleri var ama benim özellikle biraz önce değindiğim, ülkemizin yeryüzü parçası, kentlerin, kırsal alanların ve kültürel çevrenin planlanmasına ilişkin, aynı zamanda doğal, kültürel ve tarihsel mekânların yapılaşmaya açılması ve planlanmasına ilişkin hususları itibarıyla Anayasa'nın ilgili maddeleri açısından şu üç grup maddeye uygunluk veya aykırılık testinden geçirebiliriz.

Birinci grup, doğrudan doğruya haklar alanı. 17'nci maddesinden 36'ncı maddesine kadar yani yaşam hakkı ve adil yargılanma hakkı.

İkincisi, kırsal, kentsel ve kültürel çevre alanı; 23'üncü maddeden başlayıp 43'üncü maddeyle devam eden; doğal, kültürel ve tarihsel miras, 63'üncü maddeye kadar uzanan alan.

Ve üçüncü grup ise, sayın konuşmacıların belirttiği gibi Anayasa Mahkemesi kararı varken 138 ve 153'üncü maddelerine aykırılık açısından.

Sayın vekiller, Değerli Başkan; mesela son günlerde Türkiye'nin gündeminde olan Kanal İstanbul Projesi, hepimizin yakından izlediği bu proje çok yönlü olarak belki tartışıldı ya da hiç tartışılmadı çünkü medyaya uzmanların erişim hakkı pek yok ülkemizde. O bakımdan az tartışılıyor fakat tartışılabilirdi kadarıyla birçok yönü dile getirildi ama Anayasa hükümleri açısından bu konu dile getirilmedi. Ben sadece hani bu konuyla doğrudan ilgisi olduğu için ilgili Anayasa hükümlerini sadece başlık olarak sayıyorum: Sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek ve kamu mallarını korumak, madde 23. Mülkiyet hakkı, madde 35. Kıyılardan yararlanma ve kamu yararı, madde 43. Toprak mülkiyeti, madde 44. Tarım arazileri ve kamulaştırma, madde 45, 46. Çevre ve sağlık, madde 56. Planlı ve çevre koşullarına uygun kentleşme, madde 57. Tarih, kültür ve tabiat varlıkları, madde 63. Tabii servetler ve kaynaklar, madde 168. Ormanların korunması, geliştirilmesi ve orman köylüsünün korunması, madde 169, 170. Ben bir anayasacı olarak bu Kanal İstanbul Projesi ÇED raporuyla birlikte açıklandığı zaman anayasal açıdan incelediğimde bütün bu maddeler ışığında Anayasa'nın 3'üncü maddesi olan devletin bütünlüğü maddesi "Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür." şeklindeki maddenin özellikle "Türkiye Devleti, ülkesiyle bölünmez bir bütündür." kuralına aykırılık teşkil ettiğini görüyorum, saptıyorum yani bu parça parça ele aldığımız bu konu aslında anayasal açıdan, Anayasa'nın ülkemizle ilgili, Türkiye ülkesiyle ilgili maddeleri açısından bir bütün olarak değerlendirildiği zaman bu kadar değiştirilemez maddenin ihlal edilmekte olduğunu, böyle bir riskin ortaya çıktığını, Türkiye'nin Trakya Bölgesi'ni ikiye ayırıyoruz ve Anadolu ve Trakya olmak üzere iki büyük bölgeden oluşan ülkemizi üç bölge hâline yapay bir biçimde getirmeye teşebbüs ediyoruz. Anayasa madde 3 açısından gerçekten tartışılmaya değer, tartışılması gereken bir konu.

Şimdi, bu genel yaklaşımdan sonra ben biraz daha bunu bizim şu anda görüşmekte olduğumuz teklifi ve biraz önce Gökhan Bey ve Mahmut Bey'in farklı açılardan dile getirdiği hususları maddeler temelinde, yasa önerisinin maddeleri temelinde değil, hani genel olarak Anayasa'ya uygunluk sorunu bakımından, Anayasa maddeleri temelinde biraz somutlaştırmak istiyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hocam, hocamız olduğunuz için itiraz hakkımızı kullanmıyoruz, yanlış anlaşılmasın.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan, zaten görüştüğümüz konu gerçekten yaşam hakkı temelinde ülkemizin topraklarının, kentlerinin, kırlarının, kültürel alanın nasıl kullanılacağına dair hükümler söz konusu olduğu için ben de bunu...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Kanal İstanbul konusunun ülkenin bölünmez bütünlüğüyle ilişkin kurulması biraz zorlama oldu Hocam ama...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Tabii, siz bunu farklı biçimde yorumlayabilirsiniz ama ben Anayasa’nın ilgili hükümlerini sadece “cite” etmek suretiyle... Bunu tabii ki ayrı bir mekânda, zamanda tartışabilirsek çok yararlı bir tartışma olur. Ben sadece bir iki dakika içerisinde değindim. Burada ise konuyu dağıtmadan, bu bizim yasayla doğrudan ilgili maddelere değinmek suretiyle sözlerimi toparlayacağım.

Bu düzenlemenin özellikle İmar Kanunu, İskân Kanunu, yapılaşmaya dair kanunların Anayasa’mıza göre devlete yüklediği yükümlülükler esasen üç başlık altında toplanılabilir:

Bir: Devletin düzenleme yükümlülüğü.

İki: Devletin denetleme ve bu düzenlemeleri izleme yükümlülüğü.

Üç: Yaptırım uygulama.

Şimdi, metne baktığımız zaman, aslında sondan başlıyor, yıktırmadan başlıyor. Oysa devletin yapması gereken imar planını etkili kılmak, imar planını bağlayıcı bir biçimde uygulamaya koymak ve yasaya ve Anayasa’ya aykırı yapılaşmanın önüne daha baştan geçmek. Ancak bu böyle bir varsayımla, tıpkı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Türkiye hakkında verdiği Maşallah Öner Yıldız kararında âdeta Türkiye’de şehircilik hukukunun nasıl ihlal edildiğini sürekli sergiler biçimde; evet, imar planlarına aykırı yapı yapılıyor, biz bunu ciddi biçimde düzenlemiyoruz, denetleyemiyoruz ve en sonunda karşımıza çıktığı zaman yıkmak zorunda kalıyoruz. Tabii ki hani Anayasa’nın ülke ekonomisiyle ilgili hükümlerine girmeye gerek yok ama esasen devletin bu özellikle yaşam hakkının merkezinde yer aldığı yeryüzü parçasının düzenlenme tarzı bakımından, insan-çevre, insan-doğa, insan-eşya ilişkisi bakımından üzerinde ciddiyetle durulması gereken bir konu. “Bu, neden dikkate alınmamış, bu metni yazanlar bunu neden dikkate almamış?” biçiminde bir eleştiriden ziyade, bu şekilde, torba nitelikte olduğu için bunu öngörememişler. Eğer bu, bu şekilde değil de İmar Kanunu tematik olarak ele alınmış olsaydı veya burda yer alan temel kanunlardan bir başkası, yine Yapı Denetimi Hakkında Kanun başlı başına ele alınmış olsaydı o zaman bunu görmemiz mümkün olabilirdi fakat bu şekliyle görmemiz mümkün değil. O bakımdan, şahsınıza bir eleştiri yöneltmiyorum ben. Yöntem olarak çünkü ben de yaklaşık elli yıllık hukukçu olarak okuduğum zaman, mümkün değil, yarısına yakını anlamakta güçlük çekiyorum çünkü yasa yapma tekniğine aykırı, zaten bu tekniğe bütün partilerin karşı olması bizim en başta, başlıca kazanımımız oluyor. O bakımdan, belki bu vesileyle bunu dikkate alabiliriz diye düşünüyorum.

Şimdi, biraz daha anayasal maddelere kayacak olursam, ben genel gerekçeyi okudum, maddeleri okudum, madde gerekçelerini okudum; sanki bu metin yok, Türkiye Cumhuriyeti bir anayasadan yoksun ve bir tür yasalar arası gezinti yapmak suretiyle böyle bir metin, böyle bir derleme metin yazılmış havasını, algısını çıkardım çünkü gerçekten Anayasa yok. Şimdi, Anayasa’nın olmaması belki yine kişisel bir hata değil ama o da yasa yapma yöntemimizin sakatlığına bağlı bir husus, Anayasa’ya aykırılığına bağlı bir husus çünkü burada mesela bir 23’üncü madde okunmadan, bir 57’nci madde okunmadan, hakeza 56’ncı madde, 63’üncü madde okunmadan böyle bir ciddi, iddialı bir yasal düzenlemenin yapılması gerçekten anayasal açıdan mümkün değildir.

Tabii ki zamanınızı almamak için bu maddeleri okumuyorum ama 23’üncü maddenin –biraz önce belirttiğim gibi- sağlıklı ve düzenli kentleşmeyle ilişkili olduğunu, 57’nci maddenin yine planlı ve çevre koşullarına uygun kentleşmeyle ilgili olduğunu sadece hatırlatmak adına, 43’üncü maddenin kıyılardan yararlanmayla ilgili olduğunu ve 63’üncü maddenin ise tarih, kültür ve tabiat varlıklarını korumaya ilişkin devlete temel görevler yükleyen madde olduğunu belirtmekle yetinmek istiyorum. Bu bakımdan, bu maddeler gerçekten mutlaka önümüze konup bu temel yasalarda ancak o şekilde değişiklik yapılabilir, onlar ışığında değişiklik yapılabilir maddelerdir. Bunlar açıktır. Neden

ikinci kategoriye saydım? Çünkü siz diyorsunuz ki: “Yıkılabilir.” “Şu kişiler denetler.” “Şöyle olur.” Peki, iyi de burada Anayasa madde 17, insan yaşamı söz konusu. İnsan yaşamının söz konusu olduğu bir alanda Türkiye’nin her tarafında gördüğümüz üzere, hemen hemen her gün olmasa bile her hafta bir binanın yıkılması, bu kadar sonradan müdahaleyi nasıl yasa maddesine geçirirsiniz önceden müdahale söz konusu iken?

Bu bakımdan, mesela “ivedi yargılama” demişsiniz bir maddede -örnek olarak söylüyorum- ivedi yargılama Anayasa’mıza aykırı. Şunu deseydiniz: “Anayasa madde 36’ya göre adil yargılanma hakkının asgari koşullarına saygı kaydıyla bir an önce bitirilmesi...” Bu olabilirdi ama siz onu söylemeden “ivedi yargılama” dediğiniz zaman Anayasa’ya açık bir aykırılık söz konusu olabiliyor. Şimdi, bu açıdan sistematik bir biçimde değerlendirdiğimiz zaman, gerek az önce belirttiğim 23’üncü maddeden 63’üncü maddeye kadar uzanan kurallar dizisi, düzenleme, denetim ve yaptırım zincirinin izlenemediğini görmekteyiz yani az önce belirttiğim nedenle ön bir ayrı yasanın burada bir yasa potasında eritilme çabası söz konusu.

Tabii, yine sayın vekiller değiştiler, beni en çok bir anayasacı olarak yurttaş olarak, bizi vekil olarak, hepimizi etkiliyor ama anayasacı olarak ister istemez Anayasa’ya aykırılıkları en çok dile getiren kişi olarak beni etkileyen husus Anayasa Mahkemesi kararı varken ki bu Anayasa Mahkemesi kararını yine biz tartıştık, bu yüce çatının altında tartıştık, o sırada dile getirdik “Hayır, bunu oylamayalım sayın vekiller, lütfen.” Yine saydım Anayasa maddelerini ama olmadı, dinletemedik ve 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu’na 18/1/2019 tarihli ve 7162 sayılı Kanun’un 7’nci maddesiyle eklenen ek 2’nci madde ve ekli 1, 2, 3 ve 4 no.lu kroki ile listelerin Anayasa’nın 2’nci, 43’üncü ve 56’ncı maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edildi. Anayasa Mahkemesi yürürlüğün durdurulmasına karar vermedi ama çabuk karar verdi önemi nedeniyle, yıl bitmeden, en erken verdiği kararlar arasında ve Anayasa Mahkemesinin verdiği ender, çevre hakkına ilişkin, 56’ncı maddeye ilişkin, 43’üncü maddeye ilişkin ve bunların ayrı ayrı ve birlikte yorumlanmasına dair ender kararlarından biridir. İyi bir karardır. Ben tabii, yazsaydım kuşkusuz daha ayrıntılı yazardım çünkü Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve mutlaka bunları dercederdim ama buna rağmen burada sorun Anayasa Mahkemesi kararının içeriğini tartışmak değil, burada sorun, Anayasa madde 138 ve madde 153, son çerçevesinde bu konuda bir kez daha düzenlemenin aynı konuda yapılmayacağına dairdir. Evet, bir kez Anayasa’ya aykırı düzenleme yapıldı, Anayasa Mahkemesi bunu iptal etti ama yüce Meclisimizin Anayasa Mahkemesi kararına karşın “Ben aynı konuda yeniden düzenleme yaparım.” biçiminde bir iradesi keşke hiç bu şekilde dışı vurulmamış olsaydı çünkü sanki biz kendi kendimize bir Anayasa suçu kavramını ihdas etme girişimini burada dışı vurmuş oluyoruz irade olarak.

Sayın Başkan, bitiriyorum. Bu, maalesef birkaç hafta önce yılın son yasasıydı, yine adsız bir torba yasaya konulan güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasıyla ilgili Anayasa Mahkemesi kararına rağmen bir yasal düzenleme söz konusu idi. O bakımdan, biz o gece sabahladık 19 Aralık gecesi ve sağ olsunlar, diğer vekiller, başta AK PARTİ’li vekiller olmak üzere, o 3 madde geri çekildi çünkü Anayasa Mahkemesi, biraz önce Sayın Tanal’ın belirttiği gibi, boşluk doğması durumunda “Boşluk çıkıyor, bu konuda size süre tanıyorum, bu konuyu düzenleyin.” biçiminde Anayasa’ya göre karar verir ama bu şekilde kararlarda Meclisin yeniden düzenleme yapması, Anayasa’yı 2 kere ihlal etmesi, Anayasa’ya aykırılık ötesinde Anayasa ihlaliyle Anayasa suçunun birleşme durumu söz konusu. Şu tabii ki çok üzücü: Yılı böyle bir teşebbüsle tamamladık, ne iyi, vekiller ortak akılda buluştuk ve bu 3 madde geri çekildi derken yılın ilk yasa teklifinde yine bir Anayasa Mahkemesi kararına rağmen bir düzenlemenin bu yasanın içerisine, zaten derleme olan, torba olan yasaya sokuşturulmuş olması üzmektedir. Zannediyorum, bir biçimde bunu yazmak zorunda kalanların veyahut da onlara bu teklif

metninin altyapısını getirenlerin belki -tırnak içerisinde- oyununa gelmiş olabilirler. Bu bakımdan “Evet, niçin öyle bir hata yapıldı?” şeklinde bir sorgulamadan çok, mademki İç Tüzük madde 38 bize bu yetkiyi veriyor, Anayasa’ya uygunluk incelemesi ve bizim grubumuz da bu konuda bir önerge verdiğine göre...

Sayın Başkan, değerli üyeler; bunu Anayasa’ya aykırılık nedeniyle, ben, bu konuda emin olun, çok daha somut gerekçelendirme yapabilirim ama heyetin vaktini daha fazla almamak için bu söylediklerimle yetiniyorum. Bunlar açıkça Anayasa’ya aykırılık teşkil eden hususlardır, dikkatlerinize ve takdirlerinize arz ederim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hocam, teşekkür ediyoruz.

Ama tabii, yani bir iki katkı yapmak istiyorum Mustafa Bey’e söz vermeden önce. Mesela, işaret buyurduğunuz Anayasa maddeleri üzerinde daha farklı müzakereler de yapılabilir. Mesela, Anayasa 23’üncü maddeye değindiniz, ben onu okuyorum arkadaşlarımızın bilgi sahibi olması adına:

“Herkes, yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir.

Yerleşme hürriyeti, suç işlenmesini önlemek, sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak, sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek ve kamu mallarını korumak;

Seyahat hürriyeti, suç soruşturma ve kovuşturması sebebiyle ve suç işlenmesini önlemek;

Amaçlarıyla kanunla sınırlanabilir.”

Bunun devamı da var, konut hakkına, 57’nci maddeye işaret buyurdunuz: 57’nci maddede “Devlet, şehirlerin özelliklerini ve çevre şartlarını gözeten bir planlama çerçevesinde, konut ihtiyacını karşılayacak tedbirleri alır, ayrıca toplu konut teşebbüslerini destekler.” ifadesi var. Yine diğer maddelerde de buna benzer yaklaşımlar var. Tabii, Anayasa hukukçusu olarak sizin değerlendirmenize saygı duyuyoruz ama tabii, metinde geçen ifadelerle bu kanun teklifinde bir aykırılık olduğunu ben şahsen değerlendirmiyorum.

Teklif sahibi arkadaşımız Mustafa Bey, bu konuda size söz vermek istiyorum diğer arkadaşlarımız adına.

Buyurun.

Anayasa’ya aykırılık iddiasıyla sınırlı konuşuyoruz şu anda, genel görüşmeye geçmedik.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkanım, şimdi, konuşmacıların söylediği konular var, bunları ana başlıklar altına aldığımızda Ahlat ön plana çıkıyor, Ahlat’la ilgili Anayasa Mahkemesinin aldığı iptal kararından sonra yeniden gündeme gelmesiyle ilgili bir çalışma var. Cezaların eşitliği ilkesi, bunları aslında maddelere geçildiğinde görüşme esnasında, her madde söz konusu olduğunda detaylarıyla açıklanmasında çok daha fayda olacağını düşünüyorum. Bir kısmını da izninizle genel sunuş metnlerinin içerisinde çok önemli bulduğumuz maddelere biraz daha ağırlık vermek suretiyle onları vuzuha kavuşturmayı arzu ediyoruz.

Yine, ivedi yargılamayla ilgili arkadaşlarımızın tenkitleri var ve durup durup yerel yönetimlerin uygulama esnasında değil, kaçak yapılar yapılırken değil, bütün işler bittikten sonra yıkıma girilmesiyle ilgili bir tenkit var.

Şimdi, bizim en önemli bulduğumuz kanun teklifinin içerisindeki 20’nci maddeyle ilgili, Ahlat maddesiyle ilgili cevap vermek isterim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Zaten o madde geldiğinde de epey tartışılacaktır sanıyorum ama genel olarak...

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Şüphesiz ama ben Anayasa’ya aykırılık açısından “Anayasa Mahkemesinin aldığı bir karar neticesinde neden böyle bir şey gündeme geliyor?” dendiği için... Şimdi, burada Ahlat ilçesinin topoğrafik yapısı dikkate alınarak ekli krokide belirlenen bölgenin Kıyı Kanunu’na tabi kısımlarında imar planı kararlarıyla resmî kurum alanları yapılabilmesi amaçlanmaktadır aslında şu anda teklifte. Yine, bu teklifimizde Anayasa Mahkemesinin önce iptal ettiği maddenin yerine Anayasa Mahkemesinin gerekçeli kararlarına göre yeniden düzenlenen bir madde Sayın Hocam. Burada, Anayasa Mahkemesinin gerekçeli kararlarında göz önünde bulundurduğu maddeleri sıralarsak eğer yani genel olarak maddeleri sınırlarsak, 1’inci maddede “Sınırları ve kuralları belli olmalı.” diyor Anayasa Mahkemesi. Bununla ilgili yapılan ve şu anda teklif olarak sunulan maddenin içerisinde...

Bir: Bununla ilgili imar planları içerisinde yapılacak yani sınırları da belli, amaçları da belli.

İkincisi: Ne yapılacağını belli olması. Burada da amacı detayıyla açıklığa kavuşturuluyor. Bir de amaç dışı kullanılmaması yine imar planlarına uygun bir yapı olduğu için imar plan notlarındaki amaç dışına çıkmasının mümkün olmadığı görülüyor.

Anayasa Mahkemesinin 2’nci maddesi, daha doğrusu iptal gerekçelerinin 2’ncisini eğer sıralarsak, denetime tabi olmadığı hükmü öne sürülmüştü. Burada da imar planlarına göre yapılacağı için hem uygulamada hem yargı açısından denetime açık olduğu rahatlıkla görülmektedir bu yeni önerimiz. Üçüncü bir konu, Anayasa Mahkemesinin özellikle üzerinde durduğu üçüncü bir konu, kamu yararına olması ilkesiydi. Burada da resmî kurum ve kuruluşlar için yapılacağı bunun, imar planında ve yapılan projede ve burada yine... Pardon, Spor Bakanlığımız tarafından gençlere yönelik kültürel etkinlikler, Ahlat’taki tarihi birikimin günümüzdeki gençlere yansıtılması için gösteriler ve bu tür amaçlar yani kültürel etkinlikler ve sosyal etkinlikler ve özellikle Ahlat ve çevresindeki Selçuklu-Türk medeniyetine ait unsurların günümüzdeki gençlerimize tanıtılması hedeflenmektedir burada temel amaç. İnşallah, maddelerine geçtiğimizde, Sayın Başkanım, bunları bütün detaylarıyla tekrar açıklayacağız.

İvedi Yargılama Kanunu’nda... Şimdi, 19/3/2015 Anayasa Mahkemesinin Kararı ve Resmî Gazete’de yayımlanan 13/6/2015 tarihli Karar’da ve Anayasa Mahkemesinin 29385 sayılı verdiği Karar’da... Sayın Akif Hamzaçebi ve Sayın Engin Altay’ın Anayasa Mahkemesine götürdükleri maddenin, Anayasa Mahkemesi tarafından ivedi yargılama usulüne aykırılık münasebetiyle giden madde... 18’inci maddesiyle 2577 sayılı Kanun’a eklenen (20-A) madde Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin reddine oy birliğiyle karar verildi. Yani aslında ivedi uygulama şu anda yürürlükte olan ve şu anda da zaten kullanılan bir madde. Sadece imarla ilgili mevzuatların veya sıkıntıların bir an önce vuzuha kavuşturulması amacıyla ve burada hak mağduriyetinin olması hasebiyle zaten ivedi yargılama usulüne tabi olunsun arzusu içerisindeyiz. Zaten şu anda kullanılan ve değerlendirilen bir madde. Biz, ne Anayasa’ya ne mevzuata ne şu anda uygulanan herhangi bir kanuna aykırı olmadığını düşünüyoruz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mustafa Bey, teşekkür ederiz.

Son olarak İstanbul Milletvekilimiz Turan Bey’e söz veriyorum.

Buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, ben Anayasa’ya aykırılıkla ilgili meslektaşlarımızın getirdiği bütün önermelere katılıyorum. Özellikle ivedilik ile adil yargılanma arasındaki ikilemin ortadan kaldırılması gerekiyor. Uluslararası sözleşmelere, altına imzamızı attığımız uluslararası sözleşmelere ve mevcut mevzuatımıza göre aslolan adil yargılanmanın sağlanmasıdır, burada öyle bir kaygı taşınmadığı açıkça görülüyor. O yüzden bir anayasal aykırılık serüveni söz konusu ama üzerine konuşulduğu için sizi çok uzun tutmayacağım bu konuyla ilgili.

İkinci bir Anayasa'ya şekli aykırılığın olduğu madde de 17'nci maddedir. 17'nci maddede kamu mülkiyetinde olan araziler ile özel mülkiyette olan arazilere uygulanacak yöntemin farklılığı tanımlanmıştır. Bu farklılık kuşkusuz ihtiyaçtan tanımlanmıştır. Yani kamu arazileri üzerinde yapılacak muamele ile özel hukuk tüzel kişileri üzerindeki araziler üzerinde yapılacak muamelenin aynı olma ihtimali fiilen mümkün olmadığından bu tanım yapılmıştır ama Anayasa'nın eşitlik ilkesi kamu tüzel kişiliği ile özel hukuk kişilerinin mülkiyet üzerindeki tasarrufları anlamında farklı uygulamalara tabi tutmuyor. Farklı uygulamalara tabi tutulan kanunlar farklıdır, kamulaştırma yapılan alanlardır, vesaire filan gibi yani müsadere, kamulaştırma vesaire gibi alanlardır. Bu anlamda 17'nci maddede her ne kadar ihtiyaçtan doğduğunu ben de anlıyor olsam da, Anayasa'ya şekli bir aykırılığın olduğunu düşünüyorum. Ayrıca, yasanın tamamına bakıldığında, özellikle kamuya aktarılan değer artış payları açısından baktığımızda, büyükşehirlerde yüzde 50-yüzde 50, diğerlerinde yüzde 60-yüzde 40 şeklinde bir tarif söz konusu. Bakanlık tarafından uygulama yapıldığı zaman tamamının devlete aktarıldığı, kamuya aktarıldığı bir uygulama söz konusu. Bunlarla ilgili de Avrupa Birliği bünyesinde mevcut mevzuata göre "kent hakkı" tanımı vardır, altında imzamız olan anlaşmalarda da kent hakkının tarifi vardır. Bunlar bir anlamda anayasal iç hukuk düzenlememiz olarak kabul edilmesi gerekir, kent hakkına aykırı olduğunu düşünüyorum. O kentin, o kentte yaşayan insanlara aktarılması gereken değer artışlarının burada bir basit düzenlemeyle tamamını kamunun merkezî otoritesine aktarıyor olması dolaylı bir vergi ihdası gibi tabloyu hayata geçiriyor olması bir anayasal aykırılıktır aynı zamanda, bunu tespit etmemiz gerekiyor. Orada da şekli bir durum olduğunu görüyorum, şekli bir durum olduğunu... Pardon, bir öncekinde şekli bir durum olduğunu görüyorum, onunla ilgili aykırılığı tarif ederken biraz dikkatli tarif ettim. Ama burada açıkça merkezî idarenin bir tahakkümü söz konusudur. Merkezî idarenin kent hakkını yok etmesi kabul edilebilir bir şey değildir, onun da bir Anayasa'ya aykırılık olarak göz önüne alınmasını talep ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ediyoruz.

Tabii, orada dikkat edilen husus, maddeyi okuduğumuzda, özellikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığına yatırılan paranın, yatırılacak olan paranın yine kentsel...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Merkezî idarenin kontrolünde efendim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - ...dönüşüme harcanacağı.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Baktığınızda ama kent hakkı başka bir şeydir.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Evet.

Şimdi, tabii, öncelikle Anayasa'ya aykırılık iddiasını görüşmemiz gerekiyordu, onu görüşmüş olduk.

Niye saat altıda -18.00'de- davet ettiğimizi anlatmak istiyorum. Meclis Başkanlığı saat 17.40 gibi havale etti Komisyonumuza, dolayısıyla kırk sekiz saat geçmesi gerektiği için, kırk sekiz saat sonrası saat 18.00'e tekabül ettiği için bu saate davet etme durumunda kaldık.

Gökân Zeybek ve arkadaşlarının verdiği Anayasa'ya aykırılıkla ilgili iddiayı içeren önergeyi izninizle oylarınıza sunuyorum: Anayasa'ya aykırılık iddiasını kabul edenler... Kabul etmeyenler... Anayasa'ya aykırılık iddiası kabul edilmemiştir.

Teklifin geneli üzerinde görüşmelere geçiyoruz.

Geneli üzerinde görüşmelerde ilk önce ilk imza sahibi olan Milletvekilimiz Mustafa Demir Bey'e söz vereceğim. Sonra da Bakan Yardımcımız ve diğer arkadaşlarımıza, aynı şekilde Komisyon üyelerimize söz vereceğim.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Ben bir düzeltme yapmayı arzu ederim Sayın Başkanım. Ben Komisyon üyesi değilim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - Buyurun.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Oy kaç kaç çıktı Başkanım?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – 8.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Çoğunlukla kabul edildi, 8'e 13.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – 8 olmaz ya, biz zaten 9 muhalefet üyesiyiz.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Nasıl 8 olur ya?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yok, tartışma olacak bir rakam yok arkadaşlar, kabul edildi zaten.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Kaça kaç?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yani reddedenleri sayıyoruz, baştan, Ahmet Bey'le başlıyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım...

İSMET TOKDEMİR (Hatay) – Öyle olmaz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hayır, hayır, oylama yapıldı Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ya, el kaldırsınlar.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Oylama yapıldı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yoklama nasıl yapıldı?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Oylama yapıldı, Mustafa Bey sayılmadı.

İSMET TOKDEMİR (Hatay) – Mustafa Bey elini kaldırdı, niye kaldırdı?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ya, şimdi, milletin eline biz sahip olamayız ki biz sadece üyeleri sayıyoruz. Üyeleri sayıyoruz biz. Reddeden arkadaşlar ellerini kaldırsınlar. (AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Üye olanlar sadece...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Tamam, üye olanlar.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Reddedenler...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - 15, yeterli mi Mahmut Bey? Kaldı ki siz Komisyon üyesi değilsiniz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Beyefendi, benim Komisyon üyesi olmamam benim...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Oylamaya müdahale etmemeniz lazım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bal gibi ederim, bu benim anayasal hakkımdır. Yani siz burada hukuksuzluğu yaparak ben burada milletvekillerinin...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Hangi hukuksuzlukları?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hangi hukuksuzluklar? (AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

Arkadaşlar, bir saniye, bu tartışma pek de yakışık olmuyor. Şimdi, 15 arkadaşımız elini kaldırdı, elimiz sürekli havada kalacak değil ya canım, lütfen, biraz da birbirimize karşı nezaketli olalım.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/2512)(*)

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mustafa Bey, buyurun.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; öncelikle hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mahmut Bey, sonra söz verelim, Mustafa Bey konuşsun da.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Önce kanun hakkında genel bir bilgi vermeyi arzu ederim, daha sonra da önemli bulduğumuz kanundaki maddelerle ilgili de vaktinizi de fazla almadan biraz da derin ve detaylı bilgi vermeyi arzu ediyorum.

Teklifimizin geneli hakkında bilgi olacak: Coğrafi Bilgi Sistemleri Kanunu 1'inci kanunumuz. 775 sayılı Gecekondu Kanunu, 1164 sayılı Arsa Üretimi ve Değerlendirilmesi Hakkında Kanun, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu, 3194 sayılı İmar Kanunu, 3414 sayılı Gecekondu Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 3621 sayılı Kıyı Kanunu, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, 5368 sayılı Lisanslı Harita Kadastro Mühendisleri ve Büroları Hakkında Kanun, 5543 sayılı İskân Kanunu.

Teklif, sizin de söylediğiniz gibi, 37 maddeden oluşmaktadır. 1'i yeni kanun olmak üzere toplam 17 kanunda düzenleme yapılıyor. Teklifte şehircilik alanında coğrafi veri altyapısı hayata geçirilmek ve uygulamada yaşanan sorunları çözmek ve mahkeme kararları doğrultusunda ihtiyaç duyulan düzenlemeleri yapmak amaçlanmaktadır.

Değerli Başkanım, saygıdeğer arkadaşlar; Komisyonumuza sunmuş olduğumuz Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'mizle insan odaklı bir anlayış çerçevesinde sürdürülebilir şehirler ve yaşam alanlarını oluşturarak şehirlerimizin kültürel kimliğini canlandıran ve yatay mimariyi esas alan planlama ilkelerini günümüz teknolojinin verileriyle harmanlayarak hayata geçirmeyi hedefliyoruz.

Madde görüşmelerine geçilmeden önce maddeler hakkında kısa bilgi vermek istiyorum: Bildiğiniz üzere, 1'inci madde coğrafi bilgi sistemleriyle ilgili madde. 7/11/2019 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanan 49 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle artık ülkemizde coğrafi verilerin oluşturulması, kullanılması, belirli standartlara bağlanarak bu verilerden elde edilen bilgilerin sistematik bir düzenleme doğrultusunda oluşturulması gerekmektedir. Söz konusu kararnamedeki düzenlemelere uyumlu olarak kanunda yer alması gereken maddeler teklifimize işlenmiş, aynı zamanda planlama alanlarındaki coğrafi verilerin kullanım alanları ve standartları belirlenmiştir. Böylece şehirlerimizin öncesi ve sonrası planlama süreçleri veri olarak elimizde olacağından bir kent hafızası olması için büyük fayda olacaktır.

Değerli arkadaşlar, yine bu düzenlemeler neticesinde oluşan coğrafi veriler kurumlarımızda bedelsiz olarak paylaşılacak, her kurumun ayrı ayrı coğrafi verilerini temin etmesi yerine, belli bir standart içerisinde tüm kurumlardan coğrafi verilerin alınıp işlenmesi anlamına gelmektedir. Ben eğer

* (2/2512) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

iziniz olursa bu coğrafi bilgi sisteminin aslında ne anlama geldiğini, sadece burada geçen bir maddenin uygulama sürecinde bu ülkeye nasıl bir katma değer sağlayacağıyla ilgili bazı bilgileri paylaşmak isterim.

Saygıdeğer Başkanım, şimdi, e-devletin yani bütün iş ve işlemlerin, tüm süreçlerin elektronik ortamda yönetilebilmesi için bir e-devletin olması gerekiyor. E-devletin dayandığı iki tane temel var: Bunlardan bir tanesi yönetim bilgi sistemi, öbürü de coğrafi bilgi sistemi. Şu ana kadar ülkemizde Cumhurbaşkanlığımızın kararnamesinden, muhtarlıkların çalışmalarına kadar yaklaşık 5 milyon 150 bin işlem yapılmaktadır. Bu işlemler süreçleriyle takip edilmektedir. Buna biz büyük bir devlet mekanizması diyoruz ve her bir işlemin bir dışının tek bir dışı olduğunu düşünürsek, şu ana kadar yapılan bütün çalışmalar sadece yönetim bilgi sistemiyle yani sayısal ve sözel verilerle oluşan bir devlet anlayışı olduğu için 2 boyutlu bir çalışma söz konusudur. 2 boyuttan kastımız yani bir tarafında zaman... Çünkü tüm iş emirlerinin bir tarih ve sayısı var ve yapılan tüm çalışmaların da muhatabı olan insan var ama üçüncü dayanağımız yok. Bunu 3 boyuta taşıyacak olan mekânsal verilerle bütünleşirse o zaman biz gerçek anlamda e-devleti oluşturmuş olacağız. Bunu nasıl tarif edebiliriz? Aslında bunu saatlerce konuşabiliriz ama en basit tarifi coğrafi bilgi sisteminin yine sizinle paylaşmak isterim.

MURAT BAKAN (İzmir) – Yabancılarla niye paylaşıyorsunuz bu bilgileri? Dediğinizle ilgisi yok burada, yabancılar...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Arkadaşlar, Mustafa Bey sunumunu tamamlasın, sonra söz isteyenlere söz verelim.

Mustafa Bey, siz Komisyona hitap edin.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Şimdi, coğrafi bilgi sistemi aslında konuma dayalı teknik çalışmalarla edinilen grafik dataların, demin söylediğim yönetim bilgi sistemiyle elde edilmiş sözel ve sayısal verilerin bütünleşik olarak çalışmasıdır aslında. Bu verilerin toplanması, saklanması, işlenmesi ve kullanıcıya, karar vericiye ürün olarak sunulmasıdır coğrafi bilgi sistemi, bu açıdan da son derece önemlidir.

Ben size basit bir örnek vermek istersem yani coğrafi bilgi sisteminin devlet yönetiminde veya karar alma süreçlerinde veya strateji oluştururken vazgeçilemeyecek en önemli bilgi kaynağı olması açısından çok basit bir örnek vermek istersem, mesela sadece yönetim bilgi sistemi yani sözel ve sayısal verilerle bir çalışma yaptığımızı düşünün. 2 insan üzerinde çalışma yapıyoruz. Zeki Gündoğdu ile Ahmet Akça hakkında çalışma yapıyoruz. Biz bunlara, sayısal verilere baktığımızda Ahmet Akça “A” harfinden başladığı için listenin başında görülür, Zeki Gündoğdu listenin en sonunda görülür “Z” harfinden dolayı. Biraz derinlemesine bakarsak sözel verilerle, belki aynı şehirde olduklarını görüyoruz. Daha sonrasına bakarsak aynı ilçede olduğunu görebiliyoruz. Ama eğer coğrafi bilgi sistemine hâkimseniz ve böyle bir altyapınız varsa bir tuşla Zeki Gündoğdu ile Ahmet Akça’nın aslında bir şehirde, aslında bir mahallede, aslında bir apartmanın karşılıklı iki dairesinde oturduğunu görebiliyorsunuz. Bunun bize ne faydası olacak? Bunun bize şöyle bir faydası olur: Düşünün ki kamu kurumları, bakanlıklar, yerel yönetimler herhangi bir konu hakkında veya bir alan hakkında fikir sahibi olabilmeleri, bilmeleri gerekiyor bir yere hizmet edebilmek için. Benim öğrendiğim şu: Bir yeri ne kadar çok iyi biliyorsanız o kadar hizmet edebilirsiniz. En pratik yol hizmet edeceğiniz alanla... Bu alan sadece insan değil, coğrafi bilgi sisteminin böyle özelliği var. Görünür, görünmeyen yani yer altında ve yer üstünde ülkenin bütün her tarafında jeolojik haritalarını görebiliyorsunuz; bütün kaynaklarını, tabii kaynaklarını görebiliyorsunuz; bütün altyapılarını görebiliyorsunuz; elektrik hattından doğal gaz hattına kadar herhangi bir yeri kazıdığınızda eğer elinizde coğrafi bilgi sistemi varsa hangi doğal gaz hattının kaç santimetre neresinden geçtiğini çok rahatlıkla görebilir, ona göre uygulama yapabilirsiniz.

Bu açıdan devrim niteliğinde aslında coğrafi bilgi sistemi. Coğrafi bilgi sisteminin daha sonra inşallah uygulama sürecini hep beraber göreceğiz. Şu ana kadar bütün kurumlar, bilaistisna herkes kendiyle ilgili alanda coğrafi bilgi sistemi oluşturma gayreti içerisindeydi. Ama bunları bütünleşik olarak bir araya getirip devletin geneli, devletin genel menfaati açısından bir araya getirmenin mümkün olmadığını görmüştük. Ve dolayısıyla da çok ciddi bir zaman kaybı oldu şu ana kadar, çok ciddi bir kaynak israfına da neden olmuştu. Bu gerçekleşirse eğer -sorunuza cevap vereceğim- iddia ediyorum, dünyanın en gelişmiş ülkelerini sayarsak, bu uygulamayı yapan ülkelerin sayısı 2 elin parmaklarını geçmez. Biz bu anlamda bilişim teknolojisini, iletişim teknolojisini hizmete dönüştüren ve strateji oluştururken çabuk bilgiye ulaşmak ve çabuk karar verme açısından inanılmaz bir artı değer elde etmiş olacağız.

Bu bilgilerin paylaşılması, bakın, mesela şöyle: Siz Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığında olduğunuzu düşünün, bir tuşla engellilerin nerede yaşadığına çok rahatlıkla ulaşabilirsiniz, bir tuşla -şimdi depremde bahsediliyor- bütün binaların yapıldıkları tarihe bakabiliyorsunuz. Bütün binaların betonarme, kâgir veya yığma olduklarına rahatlıkla ulaşabiliyorsunuz ve dolayısıyla oturduğunuz yerden bütün bilgilere, canlı ve cansız hizmet etmek zorunda olduğumuz bütün bilgilere rahatlıkla ulaşabiliyoruz. Bunun sunumunu yaparken yurt dışında, Almanya’da özellikle şöyle bir şeyle karşılaşmıştık, demişler ki...

MURAT BAKAN (İzmir) – Bana cevap vereceksiniz o zaman sorumu tam sorayım, siz de tam cevap verin.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Usulü bilmiyorum, Sayın Başkanım karar veriyor.

MURAT BAKAN (İzmir) – Cevap verecek misiniz? Hiç değilse sorumu sormuş olayım da...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Sunum bittikten sonra.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Sunumu bitirdikten sonra size cevap vereceğim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bitsin, bitsin.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Şimdi, ikinci şeye geçiyoruz: Değerli Başkanım, Türkiye’imizde yer alan bir diğer önemli düzenleme ise teklifin yasalaşmasıyla birlikte artık imar planlarında yükseklik serbest olarak belirlenmeyecektir. Yürürlükteki imar planlarında serbest olarak belirlenmiş yüksekliklerin yerel yönetimlerimize belirli bir süre tanıdıktan sonra onların da mevcut kanuna uydurulması konusunda zorunluluk getirilmiştir. Böylelikle başta Sayın Cumhurbaşkanımızın da belirttiği gibi, yatay mimarinin hayata geçirilmesi ve bir medeniyet iddiası olarak düşündüğümüz şehirlerimizin estetiğini bozan yapılardan arındırılması için gerekli hukuki altyapı süreçlerini de tamamlamış oluyoruz.

Bir başka düzenleme, imar planlarına uygun olarak yapılan uygulamalar yani 3194 sayılı İmar Kanunu’nun 18’inci maddesinden bahsediyorum. Bu vesileyle imar planlarının uygulamasını yapıyorsunuz ve yeni yerleşim yerleri oluşturuyorsunuz. Ancak parselasyon planlarında yani 18 uygulamalarına açılan davalarda mahkemece verilen iptal kararı sonrasında bu kararların fiili ve hukuki imkânsızlıklar nedeniyle eski hâline getirilmesi mümkün olmayan durumlarda -bunu biraz sonra açıklarız- mağduriyetin önlenmesi, giderilmesi ve parselasyon planlarının kalıcılığının sağlanması amacıyla bir düzenleme yapılmıştır.

Şimdi, burada teknik arkadaşlarımız bilirler, bu 18 uygulamasından sonra yapılan itirazlarda mahkeme kararları doğrultusunda ilan edilmiş imar planları bölge olarak durdurulmaktadır. Ve müracaat sahibinin asıl parseline baktığımızda da bu mahkeme süreçleri ivedi yargılama usulüne tabi olmadığı için, Sayın Hocam, aradan en az beş veya on yıl geçmektedir.

Şimdi, düşünün, imar planı uygulaması geçmiş, üzerinde inşaatlar, ruhsata uygun inşaatlar yapılmış -yeni planlara göre, yeni parsel sınırlarına göre- bu inşaatlar bitirilmiş, yapı kullanma izin belgeleri alınmış, kat mülkiyetleri oluşturulmuş, bütün her tarafta şehir yaşamaya başlarken bir mahkeme kararıyla o bölgeyi âdeta “collapse” hâline getiriyorsunuz, durduruyorsunuz. Ve zaten mahkeme kararı doğrultusunda yaptığınız düzenlemelerde, yeniden yaptığınız düzenlemelerde şununla karşılaşıyorsunuz: Şikâyet sahibinin, mağdurun aslında istesene de kök parseline gidemiyorsunuz çünkü orada ya kamuya ait yapılmış bir çalışma var yani kamunun “düzenleme ortaklık payı” adı altında ya yeşil alandır ya meydandır veya başkasının mülkiyetine geçmiş ve orada inşaat faaliyetleri yapılmıştır. İşte, bu durumlarda bir mağduriyetin kısaca hemen önlenmesi, bu, bir. İkincisi, ben, mağduriyet yani kişi hakkı açısından, mülkiyet hakkı açısından baktığımızda bir de şehrin hak ve hukukunun çok önemli olduğunu düşünüyorum. O süre içerisinde yani plansız kalmış şehrin hak ve hukukunu muhafaza etmek için, şehirlerde sürdürülebilirliğin önünü açabilmek için şikâyetçi olan, planı yapan idareyle karşılıklı rızaya dayalı asıl parselinden düzenleme ortaklık payı kesildikten sonra kamulaştırma yapılabilmesinin önü açılmaktadır. Bu da aslında şehir açısından ve oluşan mağduriyetler açısından devrim niteliğinde bir çalışmadır.

Bir başka önemli çalışma, düzenleme, İmar Kanunu’na aykırı yapılara karşı girişilen mücadele kapsamında ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan binalar hakkında tapu kayıtlarına bilgilendirme yazısı yazılması usulü getirilmektedir. Böylece ruhsat ve eklerine aykırı yapılan yapıların önüne geçilmesi... Çünkü siz tapunun beyanlar hanesine, imar planına veya projeye aykırı bir yapı yaptığınızda bunun tapunun beyanlar hanesine geçeceğini bilerseniz ve inşaatı yapacak biriyse bundan çekinirsiniz; bu, bir.

İkincisi, aslında bu süreçte satın almalar münasebetiyle üçüncü şahısların mağduriyetini önlüyorsunuz. Dolayısıyla inşaat hâlinde işte projeden satılma söz konusu olduğunda, insanlar bitmemiş projelerle, plana aykırı ve projeye aykırı herhangi bir yapı söz konusuysa... Çünkü yedi gün içerisinde yapı tatil tutanakları veya mevcut tutanakların Tapuya veya Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bildirilmek zorunluluğu var. Dolayısıyla oradan da üçüncü şahısların mağduriyetlerinin önüne geçilmiş olacaktır.

Bir başka madde, İmar Kanunu’nun yine 42’nci maddesinde düzenleme yapılarak imar mevzuatına aykırı yapılaşmanın önlenmesi amacıyla bu yapılara uygulanacak idari para cezaları da düzenlenmekte. Aynı değerde olmayan arsa ve yerlere farklı miktarda cezalar uygulanarak bizim açımızdan, bizim bakış açımıza göre daha adil, caydırıcı bir uygulama ön görüyoruz.

Şurada işin püf noktası şudur değerli arkadaşlar: Kaçak yapılan alanın -bir bina var, daireler var, dairede kaçak bir alan var- arsa payına isabet eden alanın oranı yani onun metrekaresi ile yine o alanın, o yerin, o arsanın emlak vergisi değerine esas kabul edilen metrekare birim fiyatıyla çarpımıyla oluşan ceza eklenir. Aslında şu ana kadar yapılan bu İmar Kanunu’nun 42’nci maddesine aykırı olan yapılarda zaten bir cezai müeyyide vardı. Ama bu cezai müeyyide -aslında cezai müeyyidenin süreci geldiğinde onu konuşabiliriz, daha iyi olur- caydırıcı olmaktan çıktı. Düşünebiliyor musunuz, siz, işte, çok konuşuldu diye söylüyorum, Bayburt’ta sabit birim metrekare...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ya, bu Bayburt’ta...

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) - ...kaçak yapıya verilen ceza ile Maslak’ta birim metrekareye verilen cezanın caydırıcı olduğunu ve adil olduğunu savunan varsa eğer onu tekrar görüşürüz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bak, buradan uyarılar var. “Devamlı Bayburt örneği verilmesin.” diyorlar Mustafa Bey.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Peki.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bayburt’un sahibi var ya, o kadar sahipsiz değil.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Ankara var.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Iğdır var.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Evet, Iğdır var, Çayyolu var.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Rayicin gerçekçi olması koşuluyla.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Evet, şüphesiz rayicin gerçekçi olması koşuluyla.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Iğdır’ın milletvekilinin burada olmaması demek onu savunmuyor kimse demek değil, CHP varsa herkes için var, Iğdır’ının da hakkını savunuruz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Sen Sayın Mahmut Tanal’dan fazla etkilenme, sürekli “devrim” kelimesini kullandın, o dikkatimi çekti, biraz etkilendin gibi.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – “Reform” diyeyim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Başkanımız Diyarbakırlı, her Diyarbakırlı aynı zamanda bir devrimcidir.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Biz reformcuyuz Sayın Başkanım.

Değerli Başkanım, hakikaten Mahmut Tanal’ı “ignore” etmem lazım buradan, yoksa iyice kafam karışacak.

Planların aleniyetinin tam anlamıyla sağlanması adına idarelere -muhtara bildirim ve plan değişikliği yapılan alanlarda görülebilecek yerlere tabela asılmak suretiyle- bildirim yükümlülüğü getirilmektedir. O bölgede yaşayan vatandaşlarımızın yapılan planlama süreçlerinde daha aktif olmalarını arzu ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, bu, bir reformdur, onu söyleyeyim. Ben on beş yıl belediye başkanlığı yaptım. Yapılan bütün plan düzenlemeleri, tadilatları veya yeni yapılmış planlar tamamen onaylandıktan sonra askı süreleri vardır, O dönemde de aynı askı süresi muhtarlar nezdinde de asılır. Ama inanın, normal vatandaş, işte, bir evi vardır, vesaire onu takip etmez veya kenarda, köşede bir arsası vardır, onu takip etme gereği bile duymaz. Ama bu işin peşinde koşturanlar da bunu yakından takip ederler. Ve sonradan gördüğümüz bu imar planı, özellikle parsel bazında yapılmış imar düzenlemeleri de... Otuz yıldır oturduğunuz yerde bakıyorsunuz, karşınıza çıkıyor, imar planı düzenlemelerinde 1 tane kuleyle karşı karşıya ve burun buruna gelebiliyorsunuz. Burada asıl bizim hedefimiz, orada oturan insanlar mülk sahibi olsun veya olmasın, o çevrede yapılacak bütün imar planlarına zamanında müdahale etme hakları elde edilsin. Bu aslında şehircilik açısından, bu aslında imar planlama tekniği açısından reform bir düzenlemedir, bunu da ayrıca paylaşmayı arzu ederim.

İvedi yargılama usulüne cevap verdiğim için bunu geçiyorum.

Bir de plansız ve çarpık yapılaşmanın önüne geçebilmek, planlama ilke ve hedeflerine uygun olarak şehirleşmenin her alanda aktif olarak uygulanabilmesi için imar planları yapılır. Bu tekliflerden en önemli olduğunu düşündüğümüz ve kamuoyunda çok karşılık bulan madde, artık parsel bazlı imar plan değişikliği olmayacaktır arkadaşlar. Ben CHP’den alkış bekliyordum bu konuda.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Boş parsel kalmadı zaten.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Hâlihazırda var olan ancak... Bakın, arkadaşlar, hâlihazırda plan ilkeleri var; planlar yapılırken sürdürülebilir olması, plan bütünlüğünün bozulmamış olması, planda kültürel ve teknik altyapının sürekliliğinin olması lazım. Bunlar planın anayasasıdır. Yani bunları aşmak mümkün değildir. Biraz sonra söyleyeceğimiz ada bazındaki düzenlemelerde yine planın anayasasına

uygun olmak kaydıyla, Sayın Hocam, plan değişikliğinin parsel bazında değil, ancak ada bazında yapılabileceğini söylüyoruz ve aynı zamanda yine devamında şehir ihtiyaçlarına göre maliklerin talebi ve ada bazında tüm taşınmaz maliklerin muvaffakiyetleri alınarak yapılacak imar planı değişiklikleri sonucunda plan kapsamında kalan taşınmazların yeni imar plan durumunda meydana gelecek artışlarının tamamının kamuya döndürülmesi sağlanacaktır. Bununla birlikte kent silüetinin ve imar düzeninin korunmasının sağlanması, sağlıklı bir çevrenin devam ettirilebilmesi ve yaşam kalitesinin yükseltilmesini hedefliyoruz ve ben size söyleyeyim yine: Bu düzenlemede -biraz sonra belki madde planlarına geçeceğiz ama- şöyle bir şey yapıyoruz: Temel plan ilkelerinde, mesela, bir adada bütün maliklerin ortak talepleri doğrultusunda yapılacak plan değişikliğinde oluşacak değer artışını kamuya vermekle birlikte, yine plan gereği o bölgede bulunması gereken kültürel, sosyal ve teknik altyapısının da orada muhafaza edilmesinin şartı var. O kültürel altyapı, donatı alanlarının yani plan değişikliğinin yapılacağı yere 500 metre yarıçaplı dairenin içerisinde karşılanması zorunluluğu var. Bütün bunları üst üste koyduğumuzda sonuç şu açıkça: Biz, arkadaşlar, koruma kullanma dengesine sadığımız bu süreç koruma kullanma dengesi üzerine bina edildi ancak görünen o ki –tecrübelerden biliyoruz, burada masanın etrafında oturan herkes de biliyor- ibre kullanma dengesi üzerine geçti. Şu anda yaptığımız çalışma koruma dengesinin, korumanın esas alındığı, şehrin -şehirdeki değer artışı veya rant peşinde koşanların değil- hak ve hukukunun muhafaza edilmesi, onun sürdürülebilmesi ama varsa yine şehrin ortak ihtiyaçları doğrultusunda -sürekli yaşayan, sürekli dönüşen bir canlı organizma olduğunu düşünüyoruz şehrin, şüphesiz ihtiyaçları olacaktır- bu ihtiyaçlara binaen eğer bir değişim söz konusu olaksa yine hem ilkeleri muhafaza edeceğiz hem de oluşan değer artışını da kamuya yönlendireceğiz.

Güçlendirme: Bildiğiniz üzere, yine, Meclisimizin çıkarmış olduğu imar barışından faydalanan birçok vatandaşımız var. Yine alanda ve Sarıyer’de yaptığım gezilerde karşılaştığımız bir konu -buradaki bazı arkadaşlar da bundan haberdardır- maliklerin yani bu talebi üzerinde tüm maliklerin muvaffakiyetlerinin alınarak yapılan imar değişikliklerinin sonucunda plan... Affedersiniz. İmar barışı içerisinde bulunan ve o binada bütün mülk sahiplerinin, maliklerin ortak kararı, muvaffakiyetleri neticesinde o binalara güçlendirme yapılabilir. Bunun önünü açıyoruz.

Bir de Yapı Denetimi Hakkında Kanun var. Bahsetmiş olduğumuz tüm bu düzenlemelerin teklifimizde yer alan Yapı Denetimi Hakkında Kanun’da yapılan değişikliklerle de bir arada değerlendirildiğinde, insan odaklı, güvenilir yapılar, sürdürülebilir çevre anlayışı içerisinde yer alan şehirleşme olgusunun gelecek yüzyıllara taşınabilmesi açısından çok önemli olduğunu düşündüğümüz bir kanun. Bu Yapı Denetimi Hakkında Kanun’nda aslında -detaylarına biraz sonra bakacağız- uygulama esnasında karşılaştığımız bir sürü teknik sıkıntılar var. Küçük müdahalelerle önünün açılacağı, hem denetimi yapan firmaların karşılaştığı sıkıntıların önünün açılması hem asıl hedeften uzaklaşmış, işte, binaların, pencerelerin yani mimari detaylarından çok asıl statığı, asıl binanın statik yönde odaklanması açısından önemli değişiklikler var, o açıdan da son derece önemli.

Yine, Sayın Başkanımızın başta söylediği gibi, yine başka bir düzenleme, kayalık olmayan kumluk ve çakıllık özellik gösteren sahillerimizin, kumsallarımızın vatandaşlarımızca rahatça kullanılabilmesi ve doğal yapının bozulmaması amacıyla artık rekreatif amaçlı iskele yapılamayacaktır. Böylece çevrenin korunması prensibi çerçevesinde kıyılarımızın bir, doğal yapısına uygun olarak muhafaza edilmesi, iki, tüm vatandaşlarımızın eşit olarak o kıyılardan faydalanması ilkesi getirilmiştir.

Ahlat’ı konuştuk, Ahlat’la ilgili konuşmayı tekrar devam ettirebiliriz. Bu maddeyi de geçiyorum.

Yine, kadimden beri köy olarak kullanıldığı bilinen ve 1992 yılında yapılan bir düzenlemeyle Kıyı Kanunu kapsamında kalan yapıların yani köy özelliğini devam ettiren ve kıyı kısmında bulunan yapıların korunmasının ve oradaki hayatın devamlılığının zorlaştığını görüyoruz. Bu nedenle Kıyı Kanunu’nda

yaptığımız düzenlemeyle 1992 tarihinden önce yapılmış köy yerleşme alanlarının sahil şeridinde kalan kesimlerinin, köy hayatının ve yöreye özgü dokunun devamlılığının sağlanabilmesi amacıyla mevcut yapıların yöreye özgü mimariye uygun olarak cephe onarımlarının veya değişikliğinin, yine can ve mal kaybının önlenbilmesi için de bu bölgelerde güçlendirme yapılmasının önü açılıyor.

Bir başka madde, Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olanların iskânını düzenleyen İskân Kanunu'nda yapılan değişikliklerle bu kanunun sağladığı haklardan daha fazla kişinin faydalanması amacıyla aile tanımı genişletilmiştir.

Aynı kanunda yapılan bir başka düzenlemeyle de Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın İskân Kanunu kapsamında verdiği konut kredileri bütçe imkânları dâhilinde tahsis edildiğinden, vatandaşlarımızın bu krediler ile konutlarının tamamının yapılabilmesi genel olarak mümkün olamamaktadır. Vatandaşlarımızın, yine, kendi iş gücü ve nakdi takviyesiyle yaptığı bu konutlarda diğer kurumlar nezdinde yaptıkları işlerle alakalı aşağı yukarı yüzde 7 ve yüzde 10 oranına varan bu kesintilerin, bu hizmet bedellerinin alınmamasını öngörüyoruz.

Değerli arkadaşlar, sözlerime son verirken şimdilik, değerli milletvekilleri, Saygıdeğer Başkanım, teklifte yer alan bazı düzenlemeleri kısaca size aktarmış bulunuyorum. Madde görüşmelerine geçtiğimizde her bir konuda sizleri bilgilendirmek -dilimizin döndüğünce bilgilendirmek- ve soruları yanıtlamak üzere konuşmama son veriyor, en kısa sürede tabii ki hepinizin desteğiyle yasalaşmasını bekliyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ediyoruz.

Tabii, öncelikle Komisyon üyelerimize söz vereceğiz. Onların genel görüşme aşamasında soruları da olacaktır. Hem sizin hem Bakan Yardımcımız ya da Genel Müdürümüzün cevaplandırması gereken sorular olacaktır. Komisyon üyelerimize öncelikle söz veriyorum, sonra diğer arkadaşlarımız da söz alıp değerlendirme yapabilirler.

Gökân Bey, buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; Mustafa Bey'e sunumu için teşekkür ediyorum. Kendisi İstanbul'da uzun yıllar bir ilçe belediyemizde, tarihi yarımada'yı içine kapsayan belediyemizde belediye başkanlığı yaptığı için de hem çevre hem de kültür ve tabiat varlıklarının korunması konusunda da süreci yakından takip eden bir milletvekilimiz.

Şimdi, burada, evet, coğrafi bilgi sistemleriyle başlayan bir kanun teklifini görüşüyoruz ama bunun için de gerçekten bir tek maddede bu konuya değiniliyor, onun dışındaki maddelerde buna ilişkin bir tanımlama yok.

Şimdi, bir konunun açıklığa kavuşması gerekiyor. Yani coğrafi veri sistemindeki bütün bilgileri biz burada yurttaşların, bir binada oturan yurttaşların, o binada oturan insanların her özelliğini de yükleyeceksek neden bunun -arkadaşımızın da sorduğu gibi- belli bir bedel karşılığında yabancı şirketlere verilmesi konusunda bir düzenleme geliyor? Yani burada şu anda hepimizin Android telefonlarında yaygın olan, yaygın kullanımda olan yazılım firmaları, yüklenmiş olan programlarla birlikte, biz, artık, 82 milyonun tümünün bütün bilgilerini yabancılara vermiş mi olacağız? Yani bu konuyla ilgili bir açıklamaya ihtiyaç var.

Şimdi, siz, coğrafi bilgi sistemiyle bilgilerin tümünü merkezde topluyorsunuz ve bunun kamu kurum ve kuruluşları tarafından paylaşılmasıyla ilgili düzenleme getiriyorsunuz ama aynı zamanda 31 Ocak 2020 yılından itibaren siz Türkiye'deki tapu kayıtları ve tapu mülkiyeti üzerindeki hareketlerin belediyeler eliyle incelenmesi ve takip edilmesiyle ilgili de işlemi ortadan kaldırıyorsunuz. Yani

vatandaşın bütün bilgilerini yabancılara bedel karşılığında servis etmekte bir sakınca görmüyorsunuz ama devletin kamu kurumlarının tapuları incelemesini, imar planı yapan, uygulama planlarını yapan, 18 uygulaması yapan belediyelerin bu kayıtlara ulaşımını da engelliyorsunuz. Neresinden bakarsanız bakın, tam bir tutarsızlık.

Şimdi, bir başka...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bu soru önemli arkadaşlar, Ahmet Bey, siz de takip ediyorsunuz.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – İkinci: Bu yasayla, maddeler üzerinden geçiyorum çünkü birbirleriyle çok ilintisi olmayan maddeler var. Ya, bu belediyelere devredilmiş olan yetkilerin kullanımı konusunda bir hassasiyet var. Burada olabildiğince Toplu Konut İdaresi ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığını siz sistemin merkezine koymaya çalışıyorsunuz. Bakın, Kanal İstanbul'un ÇED raporuna İstanbul'da yılbaşı tatiline denk gelen sürede yaklaşık 94 bin kişi Türkiye'de, İstanbul'da ağırlıklı olmak üzere itiraz etti. Ya, bu Çevre ve Şehircilik Bakanlığı binlerce insanın itiraz dilekçesi için itiraz kaydını alacak 2 memur dışında memur görevlendirmekten aciz bir bakanlıktır. Yani yağmurda, soğukta binlerce insan sokakta yağmur altında beklerken koridorlarında, odalarında yalnızca 2 memuru görevlendirme yapabilecek zihniyetten ve yetenekten yoksun bir bakanlıktır. Yani Bu Bakanlığa sürekli olarak ek yükler yüklemenin anlamını anlamam mümkün değil. Belediyelerin yetkilerinin bu Bakanlığa ve TOKİ'ye devredilmesi de kaybedilmiş olan seçimin hâlâ hesabının sizin tarafınızdan anlaşılmadığını gösteriyor. Halkın verdiği dersin Adalet ve Kalkınma Partisi tarafından anlaşılmadığını görüyoruz.

Parsel bazında plan tadilatını yapmayacağız. Şimdi, burada Çevre ve Şehircilik Bakanlığından yetkililer var. Neden siz aralık ayında Hattatların parseline plan tadilatı yaptınız? Şu anda askıda. Neden 265 metre "H" imar verdiniz? Askıda. Yasa teklifini elimize getiriyorsunuz, bu yasa teklifi altı aydır belediyelerde görüşülen bir yasa teklifi. Farklı değişikliklerle biz bir biçimiyle yasa teklifinden haberdarız.

"Siz parsel bazında plan yapmayacaksınız." Parsel bazında planı yapan sizsiniz zaten. Şahsa dönük plan değişikliğini yapan sizsiniz. Demirören Holdingin Kemer Yapı Kooperatifinin Kemerburgaz'da 360 bin metrekare arsasını parsel bazında, spor alanından yeşil alanına imara açan sizsiniz. Bu ülkede imarla ilgili bir düzenleme yapılacaksa yalnız ve yalnız Çevre ve Şehircilik Bakanlığının plan sürecinden uzaklaştırılmasıyla bu mümkün olabilir. Onu da henüz, mahkeme iptal etti. Bakın, ekim ayında mahkeme planı iptal ediyor, 16 Ekimde iptal ediyor, dört gün sonra -ne zaman kurum görüşlerini aldınız, ne zaman ilgili birimlerde planı hazırladınız- yeni imar planını askıya çıkaracak kadar hoyratça davranabiliyorsunuz. 750 milyon dolarlık bir rantı bir zümreye, bir holdinge vermek sizin zorunuza gitmiyor yani burada, biz neyi konuşuyoruz? Parsel bazında plan tadilatını geçirmeyeceğiz. Buna ilişkin düzenlemede ciddi sıkıntılar var. Ada bazında düzenlemenin önünü açıyorsunuz. Neden biz, burada "İmar planı bir bütündür, şehircilik ilkesi açısından planın bütününde, sosyal donatı alanlarını, ulaşım, ulusal güvenlik, elektrik, doğal gaz, kanalizasyon sistemlerini, burada yaşayacak olan insanların ibadetinden eğitimine kadar, yeşil alanına kadar her birini içeren bir planı bir kez yapıp bir daha asla bunu değiştirmemeyi düşünmüyoruz, nasıl biz bu plan tadilatını... Çünkü bu, artık yürütülemez bir hâle geldi, belediyelerin de önemli bir kısmı elimizden gitti, o zaman geçmişte bizim yaptıklarımızı şimdi başka partiler, başka belediyeler yapmasın anlayışıdır.

Bir kez daha söylüyorum: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Hattatların Maslak'taki gökdelenine parsel bazında neden plan tadilatı yapmıştır? Neden bütün bölgenin imar emsali 2.2 iken buraya 3 emsal verdiniz? Neden buradaki yüksekliklerle ilgili 265 metre yüksekliği verdiniz? Şahsa dönük iş yapmaktan vazgeçin.

Bir kez daha söylüyorum: Burada bazı düzenlemelerin toplumsal yararı olduğunu tabii ki görüyoruz, bu ihtiyaçtan da hasıl olmuştur ama biraz önce arkadaşlarımız söyledi, imar planlarına açılacak davalarda itirazın bir an önce sonuçlanması ne kadar önemliyse adil yargılama ve burada özellikle kamu eliyle yapılacak olan planlar, gene Çevre ve Şehircilik Bakanlığı eliyle yapılacak olan haksız planlar karşısında yurttaşın hak ve hukukunu koruyacak hukuki düzenlemelerle ilgili, adil yargılamayla ilgili, yürütmenin durdurulmasından istinaf mahkemesine gitmeye kadar bütün süreçlerin engellenmemesi gerekmektedir.

Mevzi imar planlarının yapılmasıyla ilgili, biz mevzi imar planlarının yapılmasına zaten karşıyız. Bölge planının dışında, başka plan yapılmasının şehircilik açısından uygun olmadığını düşünüyoruz. Düşünüyoruz, özellikle büyük kentlerden bahsedildi, en büyük sorun İstanbul'da. Nüfus, demografik yapı eşiklerinin tamamına gelmiş, 16 milyonluk... Sizin Belediye Başkanınız Sayın Kadir Topbaş tarafından 500 bilim adamına hazırlanmış İstanbul Metropolitan Planlama Merkezinde yürürlüğe giren ve şubat 2009'da İstanbul'un anayasası olarak kabul edilmiş olan 1/100 000 ölçekli çevre düzenini, çevre planını en çok delen sizsiniz arkadaşlar. En son, Kanal İstanbul'un etrafında milyonlarca metrekaarelik tarım alanını, mera alanını, İSKİ'ye ait olan havza alanlarını imara açtınız. Sayın Hocam söyledi, Türkiye Cumhuriyeti devleti bölünmez bir bütündür. Siz gerçekten bir yapıyı ada olarak böldünüz ve ortaya yeni bir ada çıkardınız. Bununla ilgili olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı hangi hakka dayanarak tarım alanlarını, meraları, orman vasfını kaybetmemiş alanları imara açıyor? Burada 500 bin nüfustan bahsediliyor ama askıya çıkan planda görüyoruz ki 1,1 milyon insanın barınabileceği bir yerleşim merkezi geliyor. Zaten, burada, yasa teklifinin ilgili hükümlerinde de var. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından imar planı yapılan ve Bakanlık tarafından ruhsatlandırılan alanlar için deniyor ki "Değer artışlarının tamamı Bakanlığın açmış olduğu hesaba gider." Yani demek ki burada, kentin bütün yükünü taşıyacak olan yerel yönetimler yani bu bölgeye raylı sistemleri götürecek, bu bölgedeki İSKİ'nin atık su sistemini deplase edecek, temiz su arıtma sistemlerini ve şebeke tesisatını yapacak olan yerel belediyelere buradan aktarılacak bir tek kuruşu öngörmüyorsunuz. Zaten Kanal İstanbul'un yapılmasıyla ilgili maliyetlerde de "gayrimenkul geliştirmelerden elde edilecek para olarak" tarif ettiğiniz paranın da açıkçası buradan elde edilecek olan değer vergisiyle karşılaşıcağını da çok açık bir biçimde görmüş oluyoruz.

Binaların yüksekliklerinde "H" serbest, kaldırılıyor yani "H" serbest, kaldırmak yerine, bizim yüksek emsal vermeyi engellememiz gerekir. Yani, bir karar çıkarmamız gerekir ve plan yapıcılara hangi yoğunluk ölçeğinden fazla... Bizim imar planlarında yoğunluk vermememiz gerektiğini konuşmamız lazım yani 0,5 yoğunluk vardır arkadaşlar İstanbul'da; 0,5 yoğunluk. 0,10 yani on binde 5, yüzde 1; bir de yüzde 3 imarlar vardır. Yani bin metrekaare arsaya 3 emsal verilen imarlar vardır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak haziran yönetmeliği çıkardınız, ekim yönetmeliği çıkardınız, Tip İmar Yönetmeliği çıkardınız, balkon yönetmeliği çıkardınız, kat bahçeleri çıkardınız, teras katlar çıkardınız. Ankara'da geçtiğimiz günlerde en çok tartışılan gökdelenle ilgili, arkadaşlar 10 bin metrekaare arsada 110 bin metrekaare inşaata nasıl ruhsat verilebilir? Yani, biz neyin yüksek binasını konuşuyoruz? Önce yüksek yoğunlukları engelleyecek bir düzenlemeyi koymamız gerekir yani bu emsalleri vermeden önce bu kentte bunların yaratacağı tahribatların tümünü çağdaş şehircilik ilkelerine uygun olarak... Siz hiç sevmiyorsunuz, olabildiğince onların yetkilerini de kısıtlıyorsunuz ama Allah'tan varlar, mimarlar odası, mühendisler odası, inşaat mühendisleri odası, TMMOB bağlı disiplinlere ait olan meslek odalarını sürecin hiçbir noktasına katmıyorsunuz, en son noktada da Allah'tan varlar da...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Gökan Bey, burada epey mimar ve mühendis var yalnız, dikkatinizi çekerim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın İnşaat Mühendisleri Odası Genel Başkanımız da burada, Mimarlar Odasının yönetim kurulu üyeleri de burada, Jeoloji Mühendisleri Odamızın Genel Başkanı da burada.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ama onları meydana getirenler de burada yani onların unsurları burada.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Evet.

Bir başka konu: Mahkemelerce iptal edilen parselasyon planlarında kök parsel dönüşmemesi durumunda diyorsunuz ki burada: “Kişiye o bölge içinde uygun bir arsa verilir.”

Sayın Demir, şöyle bir durum var: Eğer imar planı yapılan yerde mahkeme planı iptal ettiyse plana bağlı olarak yapılan 18 uygulamasını iptal eder. Böyle bir durumda, zaten orada yapılaşma da belli bir orana gelmişse, kök parsel sahibinin kendisine 18’le verilmiş olan parseli ortadan kalkar; iki, sizin buna verebileceğiniz o ada ya da o 18 uygulamasındaki parselin de parsel özelliği ortadan kalkar. O nedenle de iptal edilmiş olan bir planın içinde bu kişiye bir eş değer arsayı vermek teknik olarak mümkün değil.

Başka bir konu da şu...

NECİP NASIR (İzmir) – Bedelini öder.

GÖKAN ZEYBEK (İzmir) – Bedelini ödemeye ilgili de o zaman mahkemeler var. Mahkeme burada bedelini ödemeye değil de planın iptaline ilişkin bir karar vermişse o zaman başa dönelim, imar planına insanlar niye itiraz ediyorlar? Bu plana dayalı olarak yapılan 18 uygulamalarında vatandaşın çoğunlukla mevcut binası ya donatı alanına alınıyor ya değerli ana cadde üzerindeki yeri kendisinden alınıp başkasına veriliyor. Bunun üzerine itiraza gidiyor yani 18 uygulaması yapılan bir bölgede değerli arsa sahibinin yerini alıp değersiz bir yeri verip, değersiz yerlerdeki de değerli alana taşırsanız insanlar mahkemeye gider. O nedenle, bu planların iptal edilmesini istemiyorsanız herkesi kendi yerinde iskân edecek, hak sahibi yapacak bir düzenlemeye gitmek lazım yani şurasında vicdan olan yöneticilere ihtiyaç var. Bir yerde binalar varsa, bir yer boşsa binada olan adamı yeşil alana ve donatı alanına alıp geriye kalan boş yerleri de imarlı parsel hâline getirip bunu da 18 uygulamasıyla...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Böyle bir şey olma şansı yok ki, kanun buna müsaade etmiyor. Söylediklerinizin olma ihtimali yok yani.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bütün bu davaların iptal gerekçesinin hepsinin altında bunlar yatıyor.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Öyle bir şey olma ihtimali yok ki yani söylediklerinizle hiç alakası yok.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ben devam ediyorum.

Bu maddenin bu biçimde uygulanma şansı yok.

Kamulaştırma ile ilgili hükümde de diyorsunuz ki: “Kamulaştırma yapılır.” Şu an Türkiye’nin en büyük sorunu, belediyelerin ve kamunun en büyük sorunu kamulaştırmaz el atmalar yüzünden belediyelerin haciz ve icralarla karşılaşmasıdır. Şu an uygulanan dönemde... Siz konuşmuyor musunuz belediye başkanlarınızla? Kamulaştırmaz el atmalar dolayısıyla, yol ve yeşil alan ya da sosyal donatı alanlarından dolayı ödeyecekleri bedelleri bütçelerinden karşılamaları mümkün değil. Burada, belediyelere bir de kamulaştırma ile ilgili yeni bir yük getirilmesinin ben kısa vadede bir çözüm getireceği inancında değilim.

Burada, mesela deprem riskine karşı inşa edilecek olan ileri tasarım içeren binalarda uzman mühendislerle çalışılacaktır.

Şimdi, sormak istiyorum: Bu Melen Barajı'nda kimi çalıştırdınız siz? 1,5 milyar liraya bir baraj yaptınız ve bu baraj daha su toplamaya başlamadan içinden insan kolu geçecek kadar çatlaklar meydana geldi yani bu barajın projesini kim hazırladı? Çevre ve Şehircilik Bakanlığı mı? Devlet Su İşleri şimdi Tarım ve Orman Bakanlığına bağlandı.

Burada, bir kez daha tekrar ediyorum: Siz deprem riski taşıyan, özel tasarım gerektiren yapılarla ilgili bir uzmanlık oluşturacaksınız ben Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bu yetkinin bırakılmasının kesinlikle doğru olmadığını düşünüyorum yani bu Bakanlığın geçmişinde o kadar çok hata var ki. 1999 depreminden sonra yaptığınız okullar, şu anda valilikler eliyle riskli olduğu için kapatılıyor. Yirmi yıl içinde yaptığınız okullarınızda şu anda valilikler eliyle “güvensiz” diye eğitime ara veriliyor ve okulun kapısına mühür vuruluyor. Burada olması gereken üniversiteler, meslek odaları ve Bakanlığın iş birliği içinde çalışarak bu konuyla ilgili bir tanım getirmesinin doğru olduğuna inanıyorum.

Burada, gene yasa teklifi diyor ki: Biz kaçak yapıları engelleyemedik, şimdi, bunların nasıl ve kimler eliyle yıkılması gerektiği konusunda bir düzenleme getiriyor.

Bakın, bu yüz yıllık cumhuriyette çıkmış en kötü yasa İmar Barışı Yasası'dır. Bunun kadar çevreye, bunun kadar şehirlere, bunun kadar doğaya, bunun kadar kıyılara ve bunun kadar meralara hasar veren başka hiçbir yasa çıkmamıştır. Bu yasayı çıkardığımız zaman, süre olarak 31/12/2017'yi koydunuz ancak yasayla müracaat olarak süreyi uzattıkça uzattınız ve bu dönem içinde de yüz binlerce, milyonlarca kaçak yapı yapıldı. Şimdi, bunların kimin eliyle yıkılacağı konusunda çok sıkıştığımız için işlem yapmak zorundasınız. “Belediye yıksın, yıkamazsa biz Bakanlık olarak yıkıp bedelinin 2 katını ilgili belediyenin İller Bankası payından alacağız.” diyorsunuz.

Bakın, bu ülkede, köyden kente göç etmiş, gecekondu yaparak o kentte tutunmuş bir ailenin çocuğuyum. Bu ülkeye gelmiş olan Suriyeliler geri gitmeyecekse bu ülkede yapılmış olan kaçak yapıları yıkmak suretiyle bitiremeyeceğinizi bilmeniz gerekir. Temel nokta, kaçak yapılaşmanın önüne geçecek yani bunu yaptırmayacak tedbirler almaktan geçer.

Pazartesi günü Uzungöl'e gideceğiz. Sizin Uzungöl'deki Belediye Başkanınız orada yapılan bütün kaçak inşaatların inşaat malzemelerini satmış.

AHMET KAYA (Trabzon) – “Hiç kimse o evleri yıkamaz.” demiş, vatandaş anlatıyor.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Burada, tabii madde 15...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Gökân Bey, Türkiye'deki bütün muhalefet yükünü de bizim Komisyona yüklemeyelim yani lütfen.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Şimdi, madde 15'te ada bazında plan değişikliği... Arkadaşlar, yoğunluk artırıcı imar planlarıyla ilgili hepimiz şunu tek tek...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sayın Başkanım, madde madde mi gidiyoruz?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Geneli üzerinde.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Hayır, gitmiyoruz, geneli üzerinde gidiyoruz ama maddelerin birbiriyle hiçbir ilintisi yok yani. İlintisi olmadığı için bir bütün madde değil.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Şimdi, geneli üzerinde kısıtlama yapmıyoruz ki sanıyorum maddeleri daha az konuşmayla geçirebilelim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Şimdi, burada, bir: Değer artış vergisi getiriyorsunuz ve diyorsunuz ki: “Bu yapılardan imar planıyla bir yoğunluk artışı ya da burada bir rant artışı meydana gelirse buradan biz değer artış vergisi alacağız.” Bunu büyükşehir olan yerlerde ilçe belediyesi ve il belediyesi ve

Bakanlık arasında pay ediyorsunuz. Bir kere, paylaşımın yanlış olduğunu belirtmek istiyorum. Yani buradan bir gelir elde edilecekse en büyük payın ilçe belediyelerine aktarılması gerektiğini belirtmek istiyorum.

İkincisi: Bence de önemli bir nokta, bu yasa tasarısı aslında iktidarın kentsel dönüşümle ilgili yani riskli yapıların iyileştirilmesi ve dönüştürülmesi konusunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı eliyle işlem yürütmekten tümüyle vazgeçtiğini, artık buradan sonra... Çünkü siz bir bölgede imar artışı getirip oranın dönüşümüne önceden katkı yapmayı esas alan uygulamaları belediyelerde geçirmiştiniz, Bakanlık bunu yapmıştı; bu yasa onu gösteriyor ki şimdi bütünüyle bunu ortadan kaldırıyor ve vatandaşları şunu söylüyor: “Ya, kardeşim, ben devlet olarak sana kaynak aktaramıyorum. Ben devletin kamu bankalarından senin evini yıkıp, riskli yapıyı yıkıp yeniden yapman için sana faizsiz kredi veremiyorum. Senin -bir biçimiyle- depremde yıkılıp o binanın içinde, orada ölmeni engelleyemiyorum. Sen kendi başının çaresine bak.” Ve bence, bu sizin kentsel dönüşümle ilgili çıkarmış olduğunuz bütün yasalarla ilgili sürecinizi tamamladığınızı, bitirdiğinizi, vatandaşları tek başına, kendi hâliyle baş başa bıraktığınızı gösteriyor.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yani Mustafa Bey, maddede hiçbir olumlu yön olmadığını iddia ediyor Gökkan Bey.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Var, var, olumlu yerleri söyleyeceğim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ona göre, dikkatli takip edelim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Yine, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı eğer... Burada bir açıklamaya ihtiyaç var. Yani bu “yeni şehir” diye tarif edilen İstanbul’un Avrupa yakasında milyonlarca metrekare alanı imara açan bu bölgeyle ilgili elde edilecek olan gelirin paylaşımı konusunda da teklifi hazırlayan arkadaşların mutlaka bir bilgilendirme yapmasını istiyorum.

Bu imar barışından yararlanan yapıların güçlendirilmesiyle ilgili bir düzenleme getirdiniz. Bakın, siz imar barışını çıkardığınız anda bunun sadece oradaki binanın kayıt altına alınması noktasında bir güvence olduğunu söylediniz. Yani siz imar barışını çıkardığınız anda, imar barışından yararlananların, ruhsat ve eklerine aykırı yapılmış olsa bile bu binaların güçlendirilmesiyle ilgili hiçbir şey vadetmediniz. Yani siz burada yurttaşları kandırdınız, yurttaşları yanlış bilgi verdiniz. Pek çok insan gidip müracaat etmedi. Babadan kalma evi var, iskânlı değil ama binayla ilgili bir tutanağı yok, yapı tadil tutanağı yok, yıkım kararı yok, elektriğini, suyunu bağlamış; niçin gitsin? Yani imar barışının çıkış amacı, bir: Bir parselde birden çok bina varsa, elektrik ve suları ayrılmamışsa bunların ayrılmasına olanak verecekti. İki: Bu binalarla ilgili yıkım kararı ve varsa kesinleşmiş para cezaları ortadan kalkacaktı.

Şimdi, siz bu imar barışını kendi siyasal sürecinizin bir miladı gibi görerek diyorsunuz ki: “Buraya başvurular güçlendirmeden yararlanabilirler.” Bir kez daha söylüyorum: 2981 sayılı Yasa imar affı yasası. Bu yasaya göre hak sahibi olanlar... Fatih ilçesinde böyle yüzlerce, binlerce bina var. Ben 2981 sayılı Yasa’ya göre başvurdum, binam da ruhsatsız ama aften da yararlanmışım. Peki, imar barışına da başvurmadım çünkü o günden sonra kaçak yapı yapmadım. Şimdi, güçlendirmeye geldiğinde siz diyorsunuz ki: “İmar barışına başvurmadınız.” Yani siz kendinizi -sizden önceki iktidarların, Anavatan Partisi döneminde çıkmış yasaya dayanarak söylüyorum- milat mı kabul ediyorsunuz? Yani sizden önce alınmış olan haklar, aflar, aften yararlanmış olmak nasıl bir yasanın içine dâhil edilemez? Bunun mutlaka düzenlenmesi gerekir.

Bir başka önemli konu şu: Bu, organize sanayi bölgelerinde yapı denetim şirketlerinin ücretlerinde daha önce yüzde 75 oranında bir indirim söz konusuydu, bunu 30'a çekiyorsunuz. Aslında sizin, belediyelere gönderdiğiniz tasarlarda önce bu 60'a çekiliyordu, şimdi 30'a çekilmiş. Yani burada bir kafa karışıklığı olduğu kesin.

Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; bence Türkiye'de yapı denetim sistemi çökmüş durumdadır, Türkiye'de yapı denetim firmaları çökmüş durumdadır. Türkiye'de yapı denetim firmalarının Maliyeye, sigortaya ve çalışanlarına, laboratuvarlara olan borçları ödenemez noktaya geldiği için pek çoğu şu an fiilen yok hükmündedir. Yani her 100 yapı denetim firmasından neredeyse 90'ı şu an iş alamaz noktaya sürüklenmiştir. Bence burada yapı denetim firmalarının bütünüyle ele alınması, belki başka bir başlık altında ele alınması ve bu sektör temsilcileri ile ilgili komisyonların çalışarak nasıl sağlıklı yürütüleceğinin belgelenmesi gerekir. Bir dönem müteahhitlere yapı denetim firmalarını seçme hakkı verildi. Belediye başkanlarının en yakın arkadaşları yapı denetim firmalarını satın aldılar; 3 tane, 5 tane, 7 tane yapı denetim firmaları vardı, ben o yapı denetim firmasına işini vermeyen hiçbir büyük inşaat sahibini görmedim. Bu, bütün belediyeler açısından geçerliydi. Siyasi parti ayrımı yapmaksızın söylüyorum, bütün belediye başkanları büyük inşaatların yapı denetimlerini kendi yakın arkadaşlarının şirketlerine verdi. Araştırın bütün büyük kentlerdeki yapı denetim firmalarını. Sonra dediler ki: "Bunlara bir sınırlama getirelim, belli bir metrekaresinin üzerinde iş yapamasınlar." Bu kez bu kişiler 3'üncü, 4'üncü, 5'inci, 6'ncı, 7'nci şirketlerini kurdular. Artık bunun da yürüyemeyeceği bir noktaya gelince dediler ki: "O zaman, biz kura çekelim, havuzdan kime düşerse." Bakın, büyükşehirlerde kurayla da bu işi yapamazsınız. Yani Muğla'da Bodrum ile Fethiye arasında 350-400 kilometre yol mesafesi var, İstanbul'da Silivri ile Tuzla arasında 200 kilometreden fazla mesafe var. O nedenle de bu yapı denetim şirketleriyle ilgili düzenlemenin son derece ivedilikle gündeme alınması gerekiyor. Eğer güçlendirmelerle ilgili bir uygulama gündeme geliyorsa yapı denetim sisteminin mutlaka konuşulmasına ihtiyaç vardır diyorum.

Tabii, başka da çok uygulama var. Bir tane de olumlu şey söyleyeyim...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Desteklediğiniz maddeler varsa...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Kaçak yapılan binalarla ilgili daha önce şantiye şefleri ve yapı müteahhidi ile diğer firmalar ayrı değerlendiriliyordu, şimdi şantiye şefinin de proje eklerine ve statik projesine aykırı inşaat yapılmasından sorumlu oluyor olmasının doğru olduğunu düşünüyorum.

Yine, burada belirtmek istiyorum -meslek mensuplarımız da söylüyor- yani bir şantiye şefinin farklı alanlarda, farklı merkezlerde 5 tane binada 30 bin metrekaare inşaatı denetlemeyle ilgili yetkisinin de kesinlikle doğru olmadığını, bunun da sıkıntılar yarattığını belirtiyorum.

LİHKAB'la ilgili de 65 yaş üzerindeki çalışmanın aynı zamanda yapı denetim şirketleri açısından da mutlaka gözden geçirilmesini özellikle istiyorum. Pek çok yapı denetim firmasında ve LİHKAB'da sadece diplomasını buralara vererek imza karşılığında belli bir ücrete razı olmuş çok sayıda meslek mensubu vardır. Bu kadar yüz binlerce genç mühendisin işsiz kaldığı bir yerde de bu konuyla ilgili yasaklama yapmak yerine belli bir yüzdeyle kısıtlama getirilmesinin doğru olduğunu düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz Gökan Bey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, usulle ilgili bir dakika bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

Ama mikrofonunuzu açarsak bir daha kapatamayabiliriz diye...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Efendim, hak hukukumuzu biliyoruz Sayın Başkanım. Ben sadece usulle ilgili...

BAŞKAN – Estağfurullah.

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal, sivil toplum örgütlerinin önce dinlenmesi, tali komisyon raporlarının istenmesi ve TBMM yasama uzmanları tarafından teklifin Anayasa'ya aykırı olup olmadığı hakkında rapor tanzim edilmişse kendilerine verilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir: Benim sizden istirhamım, dışarıdan gelen uzman kişiler var, mümkünse eğer konuşma sırasında önceliği arkadaşlara verirsiniz -çünkü geri dönebilirler- onları mağdur etmeme adına. İlgililerin, sivil toplum kuruluşlarının başkanlarının fikirlerinden yararlanmak lazım. Bu bir.

İkincisi: Benim sizden istirhamım, Sayın Başkanım, bizim almış olduğumuz bu kanun teklifinde esas komisyon sizin Komisyonunuz, tali komisyon Adalet Komisyonu, Plan ve Bütçe Komisyonu. Şimdi, takdir edersiniz, elimizde İç Tüzük'ün 37'nci maddesine göre, bir kanun teklifi ana komisyona, esas komisyona tebliğ edilmişse, gönderilmişse tali komisyonlardan bu raporların gelmesi gerekiyor. Bu raporlar da nedir? 23'üncü madde var aynı zamanda. Yani burada bekleme süresi, on günlük bir süre var. Nerede var bu? 37'nci maddenin son fıkrası uyarınca. Şimdi, sizin esas komisyon olarak tali komisyonların raporlarını, görüşlerini beklemeden, ivedilikle şu anda bu görüşmeyi açıyor olmanız Anayasa'ya aykırı, hukuk devletine, 2'nci maddeye aykırı. Benim sizden ricam: Öncelikle bu tali komisyonlardan gelecek olan, İç Tüzük'ümüzün 37 ve 23'üncü maddesi uyarınca tali komisyon raporlarını isteyelim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Onlar görüşmeyeceklerine ilişkin raporlarını verdiler.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bize verir misiniz birer fotokopi?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Veririz sonra, toplantı aksıyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sonra değil, varsa elimize verin, en azından görelim. Yani eski tarihli olarak kimse düzenlemeye kalkmasın.

İkincisi şu: Sayın Başkanım, şu anda yanınızda yasama uzmanları oturuyor...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yani doğru söylemediğimizi mi iddia ediyorsunuz?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben münakaşaya girmiyorum. Yani bakın, münakaşaya girmiyorum ben.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ama Komisyon üyelerimizin süresi öncelikli Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım, ben konuşmamı bitireyim, siz ondan sonra söyleyin ne söyleyecekseniz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Son sözüm şu: Anayasa'mızın hükümleri uyarınca, deniliyor ki: Bir kanun teklifi ve kanun teklifleri Türkiye Büyük Millet Meclisine geldiği zaman Türkiye Büyük Millet Meclisi yasama uzmanları bu kanunun, bu teklifin Anayasa'ya aykırı olup olmadığı hususunda bir rapor tanzim eder. Sizden istirhamım, o rapor tanzim edilmişse o raporu da bize tebliğ eder misiniz?

Benim şimdilik söyleyeceklerim bunlar. Eğer rapor tanzim edilmemişse de açık ve net deyin ki: "Rapor tanzim edilmemiştir." Bunun da tutanaklara geçmesini istirham ediyorum ben.

Teşekkürler.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Usuli eksikliğimiz yok Mahmut Bey, teşekkür ederiz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Belgelerini alabilir miyim ben? Yani “Yok.” demekle o geçerli hâle gelmez. Burada gayet net, İç Tüzük’ün hükümleri belli, milletvekili eğer belge istiyorsa siz vermek zorundasınız. Ben bu belgeleri sizden istiyorum, bu belgelerin fotokopisini istiyorum sizden.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Arkadaşlar size ulaştıracaklar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ne zaman? Oturum içerisinde değil mi efendim?

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/2512) (Devam)

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Akif Bey’e mi söz verelim? Celadet Bey var, Komisyon üyemiz. Akif Bey’e herhâlde Celadet Bey de müsaade eder.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Tabii.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Yok, hayır, hayır, rica ederim, buyurun. Ben Komisyon üyesi değilim, sizden sonra da konuşabilirim.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Öyle mi? Peki.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Celadet Bey konuşsun, ondan sonra ben konuşayım. Ben üye değilim, malum. Sağ olun, nezaketinize teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben gene itirazımı baştan koyayım: Bize tanınan süre çok kısıtlı oldu. Şimdi, kırk sekiz saat içinde Komisyonun toplanması şart mıdır? Bu, doksan altı saat olsa veya altmış saat olsa bir mahzuru var mı? Hani, havalar soğuk, fikirler donacak havada diye mi korkunuz? Lütfen, biraz daha zaman...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yani konunun takdiri, tabii, Komisyon Başkanlığına ait olduğu için bir şey demiyorum.

Buyurun.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Şimdi, Başkanım, bize de süre tanınsa daha hazırlıklı geliriz, ancak böyle üstünkörü okumayla geldik.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ama siz zaten az sürede de olsa çok iyi hazırlanan bir Komisyon üyemizsiniz, onu takdir ediyorum, onu belirtiyim.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Sağ olun, teşekkürler. Yalnız, ben de zorlandım, ben size açık söyleyeyim.

Şimdi, haritalandırma işlemi, insanlığın çevresine dair merakından dolayı ortaya çıkmış bir işlemdir. Harita, bölgenin topoğrafik ya da ilişkili diğer konuları -jeolojisi, jeomorfolojisi, iklimi, trafiği, yer altı kaynakları, ekonomisi ve bunlar gibi- hakkında bilgi vermektedir. Bir yere ulaşmak ve bir yer hakkında bilgi sahibi olmak için haritalar oldukça önemlidir.

Geçmişten günümüze haritalandırma metotları âdeta bir evrim içerisinde olup mağara duvarlarından sanal ortama geçmiştir. Coğrafi bilgi sistemleri, haritalandırma işlemini sanal ortama taşıma vesilesiyle bu evrimin son halkasına varmıştır. 60’lı yılların başında, daha çok, bilgisayar

destekli harita, birleştirme amaçlı geliştirilmişken, günümüzde pek çok alanda farklı amaçlara hizmet eden bir teknolojiye dönüşmüştür. CBS bir veri işleme aracı olarak 5 temel bileşene sahiptir. Bunlar yazılım, donanım, veri, metod ve insandır.

Mekânsal verilerin yalnızca analog haritalar ve diğer dokümanlar biçiminde değil de sanal ortamda bilgi sistemleri olarak yönetilme olanağının çıkmasından sonra Türkiye'nin bu alandaki sektörünün konuya çabuk uyum sağladığını söylemek mümkün değildir. Bunun temel sebeplerinden biri, şüphesiz her konunun alışkanlıklarından kurtulamaması ya da statükocu bir karaktere sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Genellikle bilinen yöntemlerle çalışmak daima tercih edilmekte ve davranış biçimi kendimizi yenilememizi çok önemli derecede engellemektedir.

Dünyada 1960'lardan beri kullanılan CBS, Türkiye'ye ancak 2000'lerin başından gelebilmiştir. Durum böyle olunca da her şeyde olduğu gibi Türkiye'nin kapladığı alana dair bilgiler konusunda da dışa bağımlı kalınmıştır. Geç de olsa bunun farkına varan Türkiye, nihayet 2014 yılında CBS uygulamasını Çevre ve Şehircilik Bakanlığı altında kullanmaya başladı. Dünyada kullanılmaya başlamasından yaklaşık elli beş yıl sonra gelen bu teknoloji maalesef yeteri kadar önem görmedi. Ne yazık ki ülkemizde eğitimdeki özensizlik böylesi önemli bir alana da sirayet etmiştir. Bunun çok açık göstergesi olarak da şimdi bu kanuna, bu yasaya isim bulamayıp başlığının yüzü suyu hürmetine en az doğru dürüst bir kroki verseydiniz herhâlde herkes memnun olurdu.

Şimdi şöyle bir kroki var elimizde. Bu verilere çok kolay ulaşıldı bir tuşa basmakla. O tuş mu çok uzağınızdaydı, parmağınız mı ona yetişmedi bilmiyorum ama en azından Bitlis'in haritada yeri, hatta Ahlat ilçemizin konumu ve hatta bu noktalağığınız nirengi noktalarının nereye geldiği, gölün içinde mi, karada mı, dağa mı geliyor, Süphan Dağı'na mı dayanıyor, bunu hiç kimse bilmiyor.

İçimizde harita mühendisi arkadaşlar var. Bunlar size bir şey ifade ediyor mu?

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Yan tarafta koordinat listesi var. Haritada nereye geldiği gözüküyor zaten.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Tamam da... Şimdi bu koordinatları ancak bir harita mühendisi eline haritayı alarak işleyebilir. Bunu kamuya sunuyorsunuz ve buna destek istiyorsunuz. Bu, sadece bazı şeyleri gizlemek için yapıldığı aşikâr ortada.

Emin olun benim 6 yaşında bir torunum var. O da böyle şeyler çiziyor, rakamlar koyuyor. Okuma yazma bilse çok daha açıklayıcı bilgiler koyar bunun içine. Daha okuma yazmayı sökemediği için genellikle sözle ifade etmesini biliyor.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Torununun ismi ne Celadet Bey?

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Ronas.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Celadet ismini de sormuştum ben. Cesaret, kahramanlık, yiğitlik ifade ediyormuş.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Öyleymiş efendim.

Şimdi bu coğrafi bilgi sistemlerini keşke düzgün bir şekilde, herkese hitap edecek bir formatta verseydiniz en azından sistemin çalıştığını da bize ispatlamış olurdunuz. Demek ki sistem de henüz çalışmıyor.

İkinci bir şey de yapı denetim sistemleri. Sayın Zeybek detaylı bir şekilde anlattı. Bu sistemin bu memlekette çalışmadığı aşîkâr. Artık bunu inkâr etme lüksümüz de yoktu. Ve yapılarda kalite kontrol en mühim konulardan biri. Biz kalite kontrolü, daha doğrusu kalite kontrol mekanizmasını ciddi bir şekilde ele alamazsak bu sarmalın içinden kurtulamayız. Sadece müteahhit sarmalı ve vurgun düzeni, herkesin birbirinin cebinden bir şeyler aşırma çabasında olur. Bu da düzgün bir sistem değil.

Bu kalite kontrol sistemine daha ağırlık verirse yasalarda caydırıcı maddeleri getirirsek... Benim de birçok arkadaşım var. Diplomasını vererek para karşılığında sadece bir imza atıyorlar. Fiziksel olarak hiçbir kalite kontrol mekanizması içinde yer almıyorlar.

Benim şu anda söyleyeceklerim bu kadar ama maddeler üzerinde tekrar görüşlerimi bildireceğim. Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ediyoruz.

Baki Bey, izniniz olursa Akif Bey’e söz verelim.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Lütfen buyurun.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Komisyona iştirak eden bürokrasinin değerli temsilcileri; önce, Sayın Başkana bu demokratik tartışma ortamını kurmuş olması nedeniyle teşekkür ediyorum.

Sayın Mustafa Demir’e teklifle ilgili olarak vermiş olduğu bilgiler nedeniyle ayrıca teşekkür ediyorum.

Şöyle bir değerlendirme yapmak istiyorum: Önce birtakım kavramlar üzerinde bir değerlendirme yapıp sonra teklifle ilgili, onun özellikle birkaç maddesini esas alan bir değerlendirme yaparak konuşmamı sonlandıracağım.

Teklif, coğrafi bilgi sistemleri gibi Türkiye’nin ihtiyacı olan bir sistemi kurma konusunda önemli adımlar atıyor. Yine imar mevzuatı olarak tarif edebileceğimiz bir kavramı merkeze almak suretiyle başta 3194 sayılı İmar Kanunu olmak üzere çeşitle kanunlarda değişiklik yapıyor.

Evet, bir torba kanun belki ama diğer torba kanunlardan farkı, belli bir konuyu alan, bu konuyla ilgili diğer yasalarda değişiklikler düzenleyen bir torba yasa. Diğerlerinden ayırmak, ayrı tartmak lazım. Gerçekte yasaların, diğer torba yasaların da böyle olması lazım. Yani çeşitli konuları, birbiriyle ilgisi olmayan konuları bir araya getiren torba yasa anlayışından vazgeçmek lazım.

İmar mevzuatını merkezine alan ve bu çerçevede çeşitli düzenlemeler yapan bir teklif var karşımızda. İmar mevzuatının amacı, insanların daha iyi bir çevrede, daha iyi şehirlerde yaşamasıdır, amaç budur.

İmar mevzuatı, özellikle 3194 sayılı İmar Kanunu şehirleri esas alır. Köylerden kapsama girenler olabilir, girmeyenler olabilir; bu ayrı, tali bir tartışma konusu. Esas olan, şehrin daha iyi bir hâle getirilmesidir, insanların daha iyi şehirlerde, yaratılışa uygun şehirlerde yaşamasıdır. Şehir, insanın var oluşundan bu yana yaratmış olduğu en büyük fiziki yapıdır ve İslam medeniyetinde şehir, cennet tasavvurunun bir yansımasıdır. Bütün çelişkilerin ortadan kalktığı, insanlar arasındaki fiziki ve sosyal mesafelerin en aza indiği ya da hiç olmadığı, dolayısıyla insanların birbiriyle kaynaştığı, huzur içinde, mutluluk içinde yaşadığı bir yerdir şehir.

Medeniyet de şehirden türeyen bir kavramdır. Gerek Batı medeniyetinde gerekse İslam medeniyetinde “medeniyet” daima şehrin bir türevidir. Şehir olan yerde medeniyet vardır, şehir olmayan yerde, köylerde hiçbir zaman bir medeniyet oluşmaz.

Bizim “medeniyet” kavramımız Medine kentinden gelir. Medine’nin kelime anlamı şehirdir ve medeniyet, bu şehirden türeyen bir kavramdır. Batı medeniyetinde de “civitatis” şehir, “civilisation” da “civitatis”in bir türevi olan kelimedir. “Civilisation” medeniyet. Yani gerek Batı medeniyetinde gerek İslam medeniyetinde “medeniyet” daima şehirden türer.

Dolayısıyla şehrin nizamı, şehirde yaşayan insanların nerede yaşayacağı, ihtiyaçlarını nasıl karşılayacağı, işe gidip gelirken nasıl gidip geleceği, konutla iş yeri arasındaki mesafelerin ne olması gerektiği imar mevzuatının, imar yasalarının konusudur. Bu konularda biz ideali bulmak zorundayız. Bu konuda, Türkiye çok uzun yıllarını heba etmiştir ama hiçbir zaman dönülmez noktada değildir. Buradan dönüş daima mümkündür.

Mimarlıkla ilgili düzenlemeler var. Mimarlığı da şöyle herhâlde değerlendirmek lazım: Mimarlık, insanın varlık âlemiyle, doğayla ilişkisini kuran disiplinin adıdır. Bunu eğer iyi kurabilirsek, bu ilişkiyi insanın yaratılışına uygun bir şekilde kurabilirsek mimarlık da şehirleri güzelleştirmenin bir aracı olur. Nitekim insanın da bu kainatta var oluşunun amacı dünyayı güzelleştirmektir, yoksa dünyayı egemenliği altına alıp veya tüm gücü kullanmak suretiyle kendi var oluşunu, kendi gücünü herkese göstermek gibi bir iddiası olmamalıdır, bu iddiadan uzaklaşmalıdır.

Değerli arkadaşlar, şimdi bu çerçevede baktığımızda şöyle bir şey görüyorum: Sayın Cumhurbaşkanı 21 Ekim 2017 tarihinde, hepinizin bildiği o cümleyi söylemişti, “İstanbul’a ihanet ettik. Bu ihanetten ben de sorumluyum.” Bu cümleyi doğrulayan, tekrar eden başka demeçleri oldu Sayın Cumhurbaşkanının zaman içerisinde. “Yatay mimariye geçmeliyiz, dikey mimariyi bir kenara bırakmalıyız. İstanbul’da artık nefes alınacak alanlar sadece mezarlıklar kaldı. İstanbul’da yapılar 5+1 katı geçmeyecek.” Örneğin 2 Aralık 2017 tarihinde de “İstanbul’da yapılar 5+1 katı geçmeyecek.” dedi. Çok kısa bir süre önce yine yatay mimariden söz etti. Bu mimari hükümet programlarına girdi. Sayın Davutoğlu’nun Hükümet programında “yatay mimari” kavramı vardı.

Gerçekten İstanbul’da yüksek bir yere çıkıp İstanbul’un çeşitli semtlerine baksanız İstanbul’un gökdelen olmayan semtini göremezsiniz. Gökdelen yapılmaz mı? Yapılabilir, şehircilik ilkeleri belli yerlerde gökdelen yapılmasını gerektiriyorsa elbette yapılabilir. Ama herhâlde İstanbul’un bütün ilçelerinde, bütün semtlerinde -çok katlı bina diyelim, gökdelenin tanımı da tartışmalı bir tanım- çok katlı bina olmamalıdır. İnsanı rahatsız eden o çok katlı binalar olmamalıdır.

“Burada bunun bir önemi var mıdır?” diye bana sorarsanız ben bunun bir önlemini görmüyorum. Sayın Zeybek ifade etti, evet, bir “H” serbest, yükseklik serbest olan imar planlarında belediyelere bir yükümlülük getiriliyor, belli bir tarihe kadar onun yüksekliğinin ne olacağını belirlemek durumundasınız, belirleyeceksiniz. Bu, yükseklik konusuna bir sınır getiriyor. Getirelim demiyorum. Yani yasayla yükseklik sınırı getirmek de tehlikeli bir şeydir. Ama bu yoğun yapılaşmanın önlemini alacak bir düzenlemeyi bizim yasama organı olarak yapabilmemiz lazım. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının böyle bir gündemi olmalıdır diye düşünüyorum.

Bir iki maddeyle ilgili görüşümü söyleyip konuşmamı sonlandıracam.

Teklifin 2’nci maddesi ve 18’inci maddesi birbirine paralel maddeler. Şunu getiriyor bu iki madde: 2 Mart 1988 tarihli ve 3414 sayılı bir kanun var. Bu Kanun’un 1’inci maddesi 775 sayılı Kanun’a göre belirlenen gecekondü önleme bölgelerinde Bayındırlık ve İskân Bakanlığına ait olan yetkilerin belediyelerce kullanılacağını öngörmektedir. Yetki belediyelerin. Hangi tarihten itibaren? 2 Mart 1988 tarihli Kanun’un yürürlüğe girdiği tarihten bu yana. Daha sonra o teşkilatı yürürlükten kaldıran 11/3/1988 tarihli ve 5609 sayılı Kanun var. Bu Kanun yürürlükten kalkarken 775 sayılı Kanun’a göre belirlenmiş olan alanlardaki bütün yetkilerin Toplu Konut İdaresi Başkanlığına verilmesini öngörüyor. Ancak bu düzenleme, 1988 ile 2007 tarihleri arasında Bayındırlık ve İskân Bakanlığına ait olduğu

hâlde belediyelere devredilmiş olan yetkilerin TOKİ'ye devredilmesi sonucunu yaratmıyor. Şimdi, 2'nci maddeye baktığımızda, bu yetkilerin belediyelerden alınıp Toplu Konut İdaresi Başkanlığına verildiğini görüyoruz.

Bu doğru değil arkadaşlar. Buna hangi nedenle ihtiyaç duyuldu? Bugüne kadar sorunsuz bir şekilde gelmiş. Bunu son seçim sonuçlarıyla ilişkili olarak eğer arkadaşlarımız getirmişlerse son derece antidemokratik bir tavidir. Kesinlikle doğru bulmuyorum. Bunu yapmayın. Yerelin yetkilerini güçlendirmek gerekirken yetkileri merkeze toplayan bir anlayışı doğru bulmuyorum.

3 ve 4'üncü maddede yapılan düzenlemeler doğrudur. TOKİ'nin taşra teşkilatı olmaması nedeniyle TOKİ'ye ait taşınmazların işgali nedeniyle ecrimisil alınması, gerektiğinde bu kişilerin o taşınmazlardan tahliyesine yönelik işlemlerin Millî Emlak Genel Müdürlüğü tarafından yapılması düzenlemesi doğrudur ancak burada bir yanlış ifade olduğunu tahmin ediyorum.

3'üncü maddenin (1) bendinde şöyle bir ibare var: Toplu Konut İdaresi Başkanlığının mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan arsa ve arazilerden söz ediyor. Benim bildiğim, TOKİ'nin hüküm ve tasarrufu altında herhangi bir arsa ve arazi yoktur, devletin hüküm ve tasarrufu altında arsa ve araziler olur. Bu kavram münhasıran devlete aittir. TOKİ'nin hüküm ve tasarrufu altındaki bir arazi olamaz, en fazla devletin hüküm ve tasarrufu altındaki birtakım arazilerin -bu da özellikle "tescil dışı alanlar" olarak ifade edilebilir- bir protokolle TOKİ'ye devredilerek buralarda bir imar planı düzenlemesi ya da tescil işleminin yapılması yönünde yetki vereceği bir işlem yapılmış olabilir ama bu işlem dahi bu arazilerin "TOKİ'nin hüküm ve tasarrufu altındaki araziler" olarak tanımlanmasına yetmez; doğru değil, bu ifadeyi düzeltelim şeklinde uyarımı yapıyorum.

4'üncü maddede şuna da bakın ayrıca: "TOKİ'nin arazilerinin işgali nedeniyle Millî Emlak Genel Müdürlüğü teşkilatının tahsil edeceği ecrimisilin yüzde 50'si genel bütçeye gelir kaydedilir." Evet, Millî Emlak bir yerde uğraşısının karşılığını alıyor ve devam ediyor cümle "Yüzde 50'si tahsilatı takip eden ayın sonuna kadar Toplu Konut İdaresi Başkanlığına aktarılır." Yani "Millî Emlak yüzde 100'ünü tahsil edip yüzde 50'sini aktarır." demiyorsunuz, "Yüzde 50'si genel bütçeye gelir kaydedilir, yüzde 50'si tahsilatı takip eden ayın sonuna kadar Toplu Konut İdaresi Başkanlığına aktarılır." Yani sanki tahsil edilen yüzde 50'nin yüzde 50'sini aktaracakmışınız gibi bir anlam çıkıyor buradan. İfade doğru değil, onu düzeltmekte yarar var.

15'inci madde üzerinde durmak istiyorum, madde son derece önemli. Daha önce Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülüp Genel Kuruldan geçerek yasalaşan bir düzenleme oldu. Dijital vergi kanunu ile çeşitli vergi kanunlarında değişiklik yapan ve yine çeşitli kanunlarda değişiklik öngören bir kanun teklifiydi bu. O teklifin Plan ve Bütçe Komisyonundaki görüşmeleri sırasında bir iki maddesiyle ilgili şu cümleyi kullanmıştım, aynı cümleyi Genel Kurulda da kullandım, dedim ki herhâlde bu maddeyi AK PARTİ içerisindeki gizli CHP'liler hazırlayarak bu teklife yerleştirdiler çünkü AK PARTİ ancak bu şekilde iktidardan düşürülebilir. Tapu dairelerinde vatandaşta kaos yaratacak bir maddeydi. Aynı cümleyi Genel Kurulda kullandım, bizim de tekliften çıkarılması yönünde önergemiz vardı, AK PARTİ de benzer yönde bir önerge verdi ve sonra o madde tekliften çıkarıldı.

Ben Çevre ve Şehircilik Bakanlığının iyi niyetine inanıyorum. Sayın Bakan bu konularda güzel çalışmalar yapıyor ama bu maddede benzer şeyi ifade edeceğim, ben uyarmak durumundayım. Maddede şöyle sorunlar var: Değerli arkadaşlar, şimdi, deniliyor ki: "Taşınmaz maliklerinin tamamının talebi üzerine ada bazında yapılacak imar planı değişikliği sonucunda değerinde artış olan arsanın artan değerinin tamamı değer artış payı olarak alınır." Ada bazında plan değişikliği getiriliyor zaten bu maddeyle. Taşınmaz maliklerinin tamamının talebiyle bir plan değişikliği yapılıyor ise o plan değişikliği sonucunda ortaya çıkan değer artışının tamamını kamu alıyor. Peki, sormak istiyorum:

Bu insanlar niye plan değişikliği talebinde bulunsun? Bu değer artışından taşınmaz mal malikleri herhangi bir pay almayacaksa, yararlanmayacaksa neden talepte bulunsunlar? Şehirdeki değer artışı, kamu oraya birtakım hizmetler getirmiş olması nedeniyle kamunun pay alması gereken bir değer artışıdır ama herhâlde o taşınmaz sahibinin de bu değer artışında bir payı vardır, bu payın adil bir şekilde bölüşülmesi gerekir. Her neyse öyle varsayılmış dileyim, o mantığı devam ettirelim. Taşınmaz mal maliklerinin tamamının talebi üzerine yapılırsa 1 kişi talep etmezse zaten yapılamaz. Yani zor bir durumu tarif ediyor, aslında kolay bir şey değil, zor ama “Böyle olursa payı alırım ben.” diyor. Peki, taşınmaz mal malikleri talepte bulunmuyor ama orada Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ya da belediye benzer bir plan değişikliği yapıyor. Yapamaz mı? Benzer bir plan değişikliği yapılması hâlinde o değer artış payı herhangi bir şekilde hesaplanmayacak herhâlde, öyle değil mi? Belki diyeceksiniz ki: “Ya, parsel bazında yapılamayacağı için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı da bu plan değişikliğini yapamaz.” Uygulamada onun çözümleri bulunabilir.

İki: “Değer artış payı bedelinin tespitinde 2942 sayılı Kanun’un 11’inci maddesinde belirtilen bedel tespit esasları gözetilir.” Doğru. Kamulaştırma Kanunu’nun 11’inci maddesi, bedel tespitinde hangi ölçülerin alınacağını söylüyor. Vergi değerinden, taşınmazın imar durumuna kadar birçok unsur orada değer tespitini etkileyen unsur olarak komisyon tarafından dikkate alınmak durumunda; bu güzel bir şey. Bir sonraki fıkra geliyor. “İmar planı değişikliği ile taşınmazda meydana gelecek değer artışının tespiti 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’na göre yetkilendirilmiş lisanslı gayrimenkul değerlendirme kuruluşu tarafından yapılır ve idarenin değer tespit komisyonunun hesaplayacağı, takdir edeceği değer bu değerlendirme şirketinin belirleyeceği değerden az olamaz.” O zaman neden “Kamulaştırma Kanunu’nun 11’inci maddesine göre değer tespiti yapılır.” diyorsunuz? Alt sınır, değerlendirme şirketinin verdiği rapordaki bedel olacak. Bu bedelin altına inme imkânını vermiyor iseniz 2942 sayılı Kanun’un 11’inci maddesindeki bedel tespit esaslarının dikkate alınması diye bir durum söz konusu asla olamaz. Bu değeri münhasıran değerlendirme şirketinin takdirine bırakmış oluyorsunuz. Bu, son derece yanlıştır. Değerleme şirketinden rapor alınabilir ancak bu bir bilirkişi raporu olarak değerlendirme komisyonu tarafından dikkate alınır, o değere uyabilir, uymayabilir. Ortada değerlendirme şirketinin ayrıntılı bir şekilde vermiş olduğu rapor var ise değerlendirme komisyonunun o değeri dikkate almaması asla düşünülemez. Ama değerlendirme şirketi de hata yapabilir, yanlış yapabilir. Her gayrimenkulün değer takdirinde bana yüzde 25 oranında bir yanılma payı her zaman olabilir, bugünkü değer yarın azalmış olabilir, yarın yükselmiş de olabilir, her zaman bu yanılma payı mevcuttur; bunu doğru bulmuyorum.

Bir de “değer tespit komisyonu” demişsiniz. Atlamış olabilirim, öğrenmek de isterim eğer atlamışsam. Değer tespit komisyonu hangi kanunda yazıyor? Yani 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu’ndaki komisyon mudur bu? O komisyonun adı “değer tespit komisyonu” mudur orada, yoksa 2886 sayılı Kanun’daki komisyon mudur, hangisidir, o konuda bilgi verirsiniz memnun olurum.

Aşağıya geliyorum aynı maddede. Bu paraların şu şu hesaplara yatırılması yönündeki düzenleme mali terminolojiye uygun değil. 5018 sayılı Kanun’da “Hazine birliği” ilkesi benimsenmiştir. Devletin bütün gelirleri Hazine veznelerine girer. Bu ilke, 1927 yılındaki 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu’ndan bu yana bu şekildedir. Bakanlıkların tek tek vezneleri yoktur, kasaları yoktur. Osmanlı Dönemi’ndeki yanlış uygulamayı cumhuriyetin ilk yıllarında, 1927 yılında çıkardığı 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu’yla kaldırmış ve “hazine veznesi” diye bir kavram ortaya koymuştur. Hazine, devlet tüzel kişiliğinin mali terminolojideki karşılığı hazine dir. Hazine, bunu temsil eden bakanlık bugün Hazine ve Maliye Bakanlığıdır. Devletin tahsil ettiği bütün paralar Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesine girer. “Bakanlık hesabına yatırılır.” diyorsunuz, olmaz, Bakanlığın hesabı olamaz. Maliye Bakanlığında kimse var mı burada, Cumhurbaşkanlığı Bütçe ve Strateji Başkanlığından?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Çok üzıldüm, eskiden bu arkadaşlar buralara gelirdi.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Maliye Bakanlığından uzmanlar çalışmaya katıldılar.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Ama Maliye Bakanlığından hangi birimden acaba, bilmiyorum. Belki Cumhurbaşkanlığı...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım, buradaki çalışma değil mi?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Arkadaşımız da belki diğer arkadaşlarımız gibi girip...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Maliye Bakanlığında bununla ilgili yine eski Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğüydü, şimdi o Cumhurbaşkanlığına gittiği için orada bir başka genel müdürlük var. Bütün kanun tekliflerini inceleyip görüş bildirecek olan bir genel müdürlük var, o genel müdürlüğün temsilcilerinin burada olması lazım. Ben de düzeltibilirim bunları ama ilgili arkadaşlardan görüş alarak bunu düzeltirsek iyi olur, başka maddelerde de bu düzenleme var. Bakanlıkların asla banka hesabı olmaz, oraya yatırılacak vesaire... Bu, eski fonları akla getiriyor. Eskiden fonlar vardı arkadaşlar, mali disiplini bozmuştu ve bunların hepsi kaldırıldı. Birkaç istisna haricinde o fon belasını Türkiye 2001 yılından itibaren, 57'nci Hükûmetten bu yana kaldırmıştır, AK PARTİ de ona bugüne kadar sahip çıkmıştır. Bu, son derece yanlış, bunu düzeltmekte yarar var.

Bitiriyorum değerli arkadaşlar, belki de bitti, vaktinizi almayacağım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Özellikle hukuken bu 3'üncü maddedeki "hüküm ve tasarruf" ibaresi...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – O olmaz. TOKİ'nin hüküm ve tasarrufunda veya TOKİ Kanunu'nda böyle bir ibare var mı, bilemiyorum, olmaması lazım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Akif Bey, bununla ilgili bir değerlendirme yapılabilir, evet.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Yazım hataları var, onlar maddeler konuşulurken ayrıca düzeltilebilir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ediyoruz Akif Bey.

Şimdi, Emine Hanım -mikrofonunuzu açmamak üzere, Baki Bey'inkini açmıştım- bir şey mi diyeceksiniz? Mikrofonunuz kapalı da Baki Bey'inki açık, siz bir şey diyecektiniz de...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Kayıtlara geçecek mi efendim, geçmez.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – O zaman Baki Bey de konuşsun ondan sonra...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Tamam.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle, tabii, ben üç dönemdir milletvekili olarak görev yapıyorum aynı Komisyonunda. Bu dönem geçtiğimiz dönemlere nazaran Komisyonun toplanıp belli faaliyetler yürütmesinden dolayı Sayın Başkanımıza ve Bakanlık yetkililerine teşekkür ediyorum. Tabii, gönül ister ki İmar Kanunu başlı başına sıfırdan ele alınıp, eğrisi doğrusu günlerce tartışılıp bir daha uzun yıllar konuşulmamak üzere bir düzenleme yapılsa. Çünkü gerçekten, Türkiye'nin en büyük sorunu planlama, planlamayla ilgili maalesef düzenli bir sistemi oturtamadık. Haritadan imar planlarına, buradan mimari projelere, kentlerin silüetine kadar her şeyi hep konuşuyoruz ama hep daha da kötüye gittiğimizi ben gezip dolaştıkça görüyorum. Ben iki yıl önce Üsküp'e gittim, Üsküp'te her gelen belediye başkanı kentin merkezinden başlamak üzere bir çember çizerek o kentin restorasyonu, altyapısıyla ilgili çalışma

yapıyor, siyasi parti değişiyor... Şimdi, bizde biraz muhalefet anlayışı da... Tabii, şimdi, hemen Komisyon toplanıyor “Vay, Anayasa’ya aykırı mı?” Sürekli bu tartışmaları yapabiliyoruz. Yani Kanal İstanbul, İstanbul’da yapılıyor, Mersin’den dilekçe toplanıyor Kanal İstanbul’a itiraz etmek için. Elbette, vatandaşlarımız itirazlarını iletebilmeliler ama sırf muhalefet anlayışıyla da Mersin’den Kanal İstanbul’a itiraz dilekçesi göndermenin bir anlamı yok, bunu konunun uzmanları tartışmalı, araştırmalı ve işin doğrusunu yapabilmeliyiz.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Olur mu canım, biz de gidiyoruz.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Organize bir şekilden bahsediyorum ben. Organize bir şekilde insanların önüne dilekçe verilerek yani atıyorum, belediye çalışanlarının hepsine dilekçe veriliyor “Bunu imzala, bunu gönder.” deniyor. Yani burada bu tip çalışmalar yapılıyor, bunu söylüyorum.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Bu ülke insanının, her bir yurttaşın her bir karış toprakta hakkı vardır.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Bu yaklaşım var, elimde belgeler var. Bu yaklaşımın doğru olmadığını söylüyorum. Siz söz sıranız geldiğinde kendi düşüncelerinizi söylersiniz, ben şu anda kendi düşüncelerimi söylüyorum yani bunun doğru bir yaklaşım olmadığını söylüyorum. İnsanlar kendi özgür iradeleriyle gidip bir projeye karşı çıkabilirler, destek verebilirler ama sizin emriniz altında çalışan insanların önüne dilekçe koyup da “Bunu imzala kardeşim, biz İstanbul’a göndereceğiz.”

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Kimse kimsenin emrinin altında değil.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Bu yaklaşımın doğru bir yaklaşımın olmadığını söylüyorum.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Kendi beyanıyla imzalıyor.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Elimde belgeler var diyorum, isterseniz göstereyim. Elimde belge var, kıışta göstereyim istiyorsanız.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – İnsanlar saatlerce sıra beklediler orada, saygı gösterin.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Yani yaklaşım olarak, mantalite olarak, arkadaşlar, mantalite olarak bu doğrudur. Yani sadece siyasi olarak bir şey doğru ya da yanlış. Yani yaklaşım olarak ben bunu her türlü siyasi görüş için bu şekilde söylüyorum. İstanbul bugün bu hâldeyse sadece bir siyasi görüşün mü hatası var arkadaşım? Yani İstanbul bugün bu hâldeyse, Ankara bugün bu hâldeyse hepimizin suçu var.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Hepimizin kusuru var.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Hepimizin kusuru var bunda. Yani şimdi Ankara’da 50 katlı bina olur mu? Bunu izah edebilir miyiz?

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Yani Bitlis Ahlat’taki düzenleme için Ahlatlı mı olmak lazım?

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Arkadaşlar, deminden beri sizin arkadaşlarınız konuşurken kimse müdahale etmedi. Bence çok yanlış yapıyorsunuz.

BURHAN ÇAKIR (Erzincan) – Sabahtan beri biz sizi dinliyoruz, hiç sesimiz çıkmıyor; birisi konuşurken siz hemen itiraz ediyorsunuz ya!

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Baki Bey, devam edin.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Şimdi arkadaşlar, Ahlat’a da geliriz ama ben özellikle Coğrafi Bilgi Sistemi’yle ilgili olan... Yani bu yoğunluk artışları, kat yükseklikleri gerçekten sıkıntılı bir durum, şu anda çıkaracağımız yasada da ben birtakım sıkıntılar görüyorum. Şimdi “Belediyeler 2021’in yedinci ayına kadar kat yüksekliklerini Bakanlığa bildirsin, bildirmezse bunu Bakanlık belirlesin.” diyoruz. Şimdi belediye başkanları uyanıklık yapıp hepsini üst limitten emsale göre bildirirse nasıl bir müdahale

yapacağız Sayın Başkanım? Bu da doğru bir yaklaşım olmaz yani emsal var, belediye başkanı dedi ki: “Ben Bakanlığa bu kadar kat yüksekliği bildiriyorum.” Belediye başkanının da önerdiği doğru olmayan bir yaklaşımsa buna karşı biz nasıl bir hamle yapacağız? Yani bunları tekrar değerlendirmemiz lazım.

Ve özellikle imara yeni açılan alanlarda korkunç yoğunluk var -8, 10; 4, 3, bunlar korkunç yoğunluklar- yani imara yeni açılan alanlarda bunların konuşulması bile son derece yanlış yaklaşımlar ama maalesef, bunları görüyoruz. Yani Gökhan Bey’in söylediği 265 metrelik bir yükseklik hakikaten... Belki insanlar “265 metre” deyince akıllarında pek tahayyül edemezler ama herhâlde 80 veya 90 katlı bir bina mı yapılacak oraya?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – 100 katlı.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Yani bunun bir izahı yok. Bunlarda hepimizi doğru düşünmesi lazım ve bu kentlerin geleceğine hep beraber sahip çıkmamız gerekiyor. Bizim eksliğimiz çok; her konuda eksliğimiz var, planlamadan koordinasyona. Şimdi altyapı yapıyoruz diyoruz, altyapının her noktasında eksiklikler var.

Coğrafi Bilgi Sistemi’yle ilgili çıkacak maddeyi ben olumlu buluyorum, bilgi paylaşımı gerekli. Ben geçtiğimiz hafta Mersin’e gittim, Mersin’de hava fotoğrafı yapılıyor. Kadastro Müdürüne sordum, dedim: “Niye yaptırıyorsun bunu?” Dedi ki: “Yenileme yapacağız.” “Kardeşim, aynı harita Harita Genel Komutanlığında var. Niye gidip oradan almadınız?” dedim. Müdür dedi ki: “Ya, biz ihaleyi yapmıştık.” Yani şimdi, elimizde veri var, aynı veriyi bir kere daha... Belediye de gidip oradan o haritayı almıyor, aynı harita için yeniden para harcıyoruz.

Yani şu anda gelişen teknolojiyle çok gizli bir şey kalmadı. Cep telefonlarımızda bile çok hassas ölçekte haritaları görmemiz mümkün. Artık, Google Earth’den bile gördüğümüz haritalar geçmişin 25 binlik, 5 binlik “top secret” dediğimiz haritalardan çok daha kaliteli. Bu doğru bir yaklaşım, sanıyorum buna karşı çıkacak bir kimse yoktur.

Tabii, değer artışlarıyla da ilgili, ben burada, uygulamada insanların inşaata başlamadan önce bu ücreti ödeyebileceklerine çok ihtimal vermiyorum. Yani ruhsat aşamasında insanlara “Siz bu değer artışıyla ilgili parayı yatırın.” diyeceksiniz, bunun da çok uygulanabilir olacağını... Veya insanlar hiçbir rant almıyorlarsa orada niye öyle bir... “Yapılmasını istemiyoruz.” diyorsunuz ama hadi, orada kaçınılmaz bir dönüşüm yapılması gerekiyorsa ne olacak? Orada bir plan değişikliği kaçınılmazsa ne yapacağız? Bir de şimdi, emsal olan yerlerde bu kat yüksekliğini koyduk, belediye orada uyanıklık yaptı, “Bir revizyon yapıyorum.” dedi, emsalden farklı bir nizama, ayrı bir nizama geçti, istediği kat yüksekliğini verdi. Burada ne yapacağız? Yani kentlerle ilgili olayları biraz daha farklı gözle incelememiz gerekiyor odalarla ama burada da tabii, süreci de hızlandırmak gerekiyor. Şimdi, imar uygulamalarıyla ilgili mahkemeler, süreler, bunlar da tartışılıyor ama orada -bir mahallenin kaderiyle de- 3 metre, 5 metre arsası olan bir insan dava açıp o mahallede kentsel dönüşümü de kilitleyebiliyor. Bu da doğru bir yaklaşım değil. Bunların mahkemede mutlaka bedele dönüştürülmesi doğru bir yaklaşım olacaktır. Yapılacak yasal bir düzenlemeyle insanların burada uygulamaları kilitlemeye... Bir kişinin hakkını koruyalım derken o mahalledeki bin kişinin hakkını da gasbetmek hiç kimse için doğru bir yaklaşım olmaz. Çıkacak yasada bununla ilgili konulacak düzenlemeler biraz daha gözden geçirilirse herkesin lehine olacaktır.

Ben, inşallah, çıkacak yasanın hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ediyoruz Baki Bey.

Baki Bey, tabii, imar mevzuatı ve planlamayla ilgili konularda düşüncesi olan ve bunun üzerinde çalışan bir arkadaşımız; teşekkür ediyoruz.

Komisyon üyelerimizden son olarak İlyas Bey söz istedi, ondan sonra diğer arkadaşlarımıza da söz vereceğiz.

Buyurun.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle, bu yasanın hazırlanmasında emeği geçen milletvekili arkadaşlarımıza ve bürokratlara ben teşekkür ediyorum. Yasa hazırlanırken uygulamada karşılaşılan sıkıntılar, uygulamadaki boşluklar ve kanunların yetersiz olduğu konularla ilgili olarak bir çalışma yapılmış. Gerçekten, uygulamada ciddi anlamda sıkıntıları gideren bir çalışma, özellikle Coğrafi Bilgi Sistemi. Az önce konuşuldu, değişik kurum ve kuruluşların ürettiği birçok harita maalesef tek bir merkezde toplanmadığı için aynı yerle ilgili bilgiler birkaç sefer üretiliyor yani gereksiz bilgi üretiliyor ve o bilginin üretimi için de gereksiz paralar harcanıyor. Bu anlamda bu düzenleme gerçekten önemli bir düzenleme; gereksiz çalışmaların ve israfın önüne geçmiş oluyor, bütün üretilen bilgiler bir noktada toplanıyor, isteyen kurumlar oradan bilgileri alıp çalışmalarına devam ediyor.

Diğer taraftan, özellikle, TOKİ'nin illerde teşkilatı olmadığı için o bölgelerdeki gayrimenkullerinin kullanımıyla ilgili, işgal edilen gayrimenkullerinin gelirlerinin tahsil edilmesiyle ilgili Millî Emlak Genel Müdürlüğüne bu anlamda yetki veriliyor. Bu da bir eksiklikti.

Diğer taraftan, arkadaşlar, özellikle ivedi yargılama kapsamı içerisinde onaylanan imar planları ve bu imar planlarına göre yapılan arazi ve arsa düzenlemeleri yani parselasyon haritalarının da bu kapsama girmesi burada öneriliyor. Bu gerçekten çok önemli bir konu.

Ben yaşadığım bir olayı anlatayım: 2005-2006'lardaydı. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinde meclis üyesiyiz, ilçe belediyesinde aynı zamanda. Bir plan tadilatı yapıldı -o zaman muhalefettedydik orada- daha önceden 18 uygulaması yapıp yeşil alan olarak terk edilen yer sanayiye dönüştürüldü. Mecliste biz buna muhalefet ettik ama oylar yeterli olmadığı için oy çokluğuyla iktidarın teklifi kabul oldu. Bunun arkasından, ben mahkemeye iptali için, bununla ilgili dava açtım. Davayı kazandım ama davayı kazanmam için gerekli olan süre yedi yıldı ve bu süre içerisinde buraya binalar yapıldı, iskânları alındı, ruhsatları alındı. Dolayısıyla o kazanmış olduğumuz davanın veya planın iptalinin uygulamada hiçbir anlamı kalmadı. O açıdan ivedi yargılamanın yapılması çok önemli. İmar planlarının ve 18 uygulamalarının bu konu kapsamı içine alınması gerçekten önemli.

Diğer taraftan, az önce de belirtildiği gibi “H serbestliği” gerçekten –birçok demeyelim ama- bazı belediyelerde var. Örneğin bizim Kocaeli’de yok diye biliyorum ben, yedi yıl imar komisyonu başkanlığı yapmış birisi olarak söylüyorum ama maalesef, bu ciddi anlamda sıkıntı, problem. Bu, dikey yapılaşmanın da önüne geçmek için ama onların kazanılmış haklarının da korunması için buraya bir düzenleme getirilmesi isteniyor ve planlarda “H serbest” ifadesinin kaldırılması öngörüiliyor.

Yine, aynı zamanda plan tadilatlarının bir kayıt altına alınması, Bakanlık tarafından takip edilmesiyle ilgili bir düzenleme yapılıyor. Onaylanan imar planlarının askıya çıkarılması ve vatandaşların bu planları, değişiklikleri şeffaf ve rahat bir şekilde görebilmesi için de yeni düzenlemeler getiriliyor. İşte, belediyede asılan imar planları aynı zamanda muhtarlık panosunda da asılacak. Aynı zamanda planın yapıldığı bölgeyi kapsayan en az değişik iki noktada da planlar ilana, askıya çıkarılacak ve planların ilan edildiğine dair orada bilgiler olacak ve otuz gün süreyle, eş zamanlı, bunların hepsi yapılmış olacak.

Yine, kesinleşmiş olan imar planlarına dava açma süresi için bir sınırlama getiriliyor. Şu anda diyelim ki 1980 yılında onaylanmış olan imar planına bugün gelip dava açılabilir. O tarihte onaylanmış olan imar planının üzerinden o kadar sular akmıştır ki yani o planı eskiye döndürmek mümkün değil veya 2000’li yıllarda onaylanmış olan plan aynı zamanda. Sadece plan değil, 18 uygulaması da bu kapsam içerisinde. 18 uygulamasını bilen arkadaşlar vardır, İmar Kanunu’nun 18’inci maddesine göre yapılan arazi ve arsa düzenlemeleri. Burada seçtiğiniz bölgedeki bütün parselleri hamur yapıyorsunuz, tek bir parsel yapıyorsunuz, ondan sonra sosyal donatı alanlarını çıkardıktan sonra imara açılan kısımları yeniden parselleyip DOP’ları düştükten sonra oradaki hak sahiplerine dağıtıyorsunuz. Dolayısıyla eski kadastro parselleri bir noktada ölmüş oluyor, artık öyle bir şey yok. Ölen insan nasıl nüfustan düşüyorsa bu parseller de aynı şekilde kadastro kayıtlarından düşmüş oluyor. Şimdi, aradan yıllar geçiyor, bana verilen o parseli aynı yerden almam da bazen mümkün olmuyor -yola giden kısım var, yeşil alana giden kısım var veya diğer sosyal donatılara giden kısımları var- başkalarının yerinden de yer verilebiliyor. Aldığınız parseli başkasına satabilirsiniz, üzerine bina yapabilirsiniz çünkü uygulamaları bitmiş, tamamlanmış. Sattığınız parsel veya üzerine bina yaptığınız parsel, iskân aldığınız parsel beş yıl sonra, altı yıl sonra mahkemede iptal ediliyor ve “Bunu eski hâline döndürün.” deniliyor. Yani ölmüş insanı diriltmek nasıl mümkün değilse bu uygulamayı da eskiye döndürmek mümkün değil. Onun için hem ivedi yargılama kapsamına alınıyor hem de beş yıllık süreyle de bu sınırlanıyor. Aslında beş yıllık süre bile uzun bir süre olabilir ama hukuki görüşmelerde “Bu süre ancak bu kadar olabilir.” diye bir ifade kullanıldı, onun üzerine, beş yıllık bir süre konuldu.

Diğer taraftan, büyükşehirlerde, şu andaki mevcut büyükşehir alanlarında nüfusu 5 binin altında olan kırsal alanlarla ilgili, bu özelliklerinin devam edip etmediğiyle ilgili büyükşehir belediye meclisine karar alma yetkisi veriliyor. Bildiğiniz gibi bu bölgelerin bazı istisnaları var; emlak vergisi muafiyetleri var, suyla ilgili indirimler var, diğer alanlarla ilgili indirimler var. Oradaki insanların hak ve hukukunu korumayla ilgili büyükşehir belediye meclisi “Evet, buranın kırsal alanı devam ediyor.” derse, karar alırsa bu muafiyetlerden yararlanmaya devam edecek.

Bir başka konu, yine imar planları yapılırken birçok kurum ve kuruluşlardan görüş alınıyor, en az 30-40 üzerinde kurumdan görüş alınıyor. Bazen bu kurumlar maalesef, kanunda öngörülen süre içerisinde görüşlerini bildirmiyorlar. Kanunda on beş günlük süre veriliyor. Şimdi, görüş gelmeyince kurum planları yapmakta zorlanıyor. Burada deniliyor ki: “Öngörülen on beş günlük süre otuz güne çıkarılıyor. Eğer otuz gün içerisinde cevap gelmezse kurumun görüşünün olumlu olduğu kabul edilerek planların yapımına devam edilecek.” Aksi hâlde plan yapmak mümkün değil.

Diğer taraftan, 18’inci maddenin uygulamasının iptali... Az önce ondan bahsettik, iptal edildiği zaman mahkeme kararının infazının mümkün olmayacağı bir konum olduğu için onunla ilgili bedele dönüştürmeler de getiriliyor. Yani 18 uygulaması yapıldı, mahkeme yedi yıl, sekiz yıl sonra iptal etti ama geri dönüşü mümkün değilse –buna da yine mahkeme ve kurum ortaklaşa karar verecekler- bu karar verildikten sonra geri dönüşü mümkün olmayan yerlerde bedele dönüştürme ve kamulaştırma işlemlerinin yapılması yönünde bir yetki getiriliyor.

Yine, bir başka düzenleme: Köylerde yapılacak olan yapılarda valilik onayı ve muhtarlığa bildirim şartı getiriliyor.

Yine, buradaki bir başka düzenleme: Kırsal yerleşik alanın ve civar sınırlarının belirlenmesi büyükşehirlerde ilçe belediyesinin teklifi ve büyükşehir belediye meclisinin onayıyla kesinleşiyor. Büyükşehir olmayan yerlerde de il genel meclisi kararıyla kesinleşmiş oluyor.

Bir başka düzenleme: Kırsal yerleşik alan ve civar sınırları içerisinde yapılacak yapılarla ilgili kurumların yapacakları etütler, projeler, uygulamalarla ilgili görüşler, harçlar, ücretler, döner sermaye ücretleri ve bunlara benzer herhangi bir ad altında, herhangi bir ücret alınamayacağı konusunda bir düzenleme getiriliyor. Bu da özellikle, kırsal alanda yaşayan vatandaşlarımız açısından ciddi bir avantaj sağlamış oluyor.

Yine, kaçak yapılarla ilgili... Tespit edildiği an üçüncü şahısları bilgilendirme açısından bunun tapuya bildirilmesi ve aynı zamanda, bu bildirimin bir nüshasının da muhtarlığa ve Bakanlığa bildirilmesi yönünde bir düzenleme var. Kaçak yapıların, sadece kaçak yapılan binanın ilgili kısmının inşaat yapım maliyeti hesap edilerek cezası belirleniyordu, burada sadece yapıya bağlı değil, aynı zamanda, yapının üzerine oturduğu arsanın değeriyle de ilintili olduğu için bu cezanın hesaplanmasında arsanın değerinin de dikkate alınması öneriliyor.

Yine, özellikle, nüfus yapısı, yoğunluk, kat adedi ve bina yüksekliğiyle ilgili parsel bazlı plan tadilatı kesinlikle yasaklanıyor burada ve ada bazlı tadilat öneriliyor. Vatandaşların tamamının talebinin olması hâlinde bu gerçekleşiyor. Buradaki amaç, zaten mevcut, onaylanmış olan planlarda çok çok zorunluluk olmadığı sürece bir değişiklik yapılmasını önlemek.

Yine, bir başka konu: Bu da uygulamada büyük sıkıntı doğuruyordu. Örneğin, plan tadilatı yapıyor, emsal artışı yapıyor, emsal artışının karşılığında oluşan sosyal donatıları 10 kilometre uzakta bir başka yerde gösteriliyordu, yeşil alanı orada, otoparkı orada gösteriliyordu. Bu düzenlemede, plan tadilatı yapılan bölgenin ağırlık merkezinden itibaren en fazla 500 metre yarıçaplı alan içerisinde sosyal donatıları temin etme ve orada oluşturma mecburiyeti getiriliyor. Gerçekten, bu da önemli, o bölgede yaşayan insanların kullanacağı alanların korunması açısından önemli bir düzenleme.

Değer artışları belediyeler ve Bakanlık arasında paylaştırılıyor.

Yine, bu düzenlemede, özellikle yapı denetim firmalarını ilgilendiren bir konu var. Organize sanayi bölgeleri içerisinde yapı denetim firmalarının aldığı ücret, belirlenen birim fiyatının yüzde 70'inden az oluyordu. Burada bir düzenleme yapıldı, bu yüzde 70'lik oran yüzde 30'a çekildi. Böylece, oradaki yapı denetim firmalarının da hak ve hukukları korunmuş oldu.

Son olarak Sayın Başkanım, bir başka konu, uzman mühendislik konusu. Gerçekten ben bunu önemsiyorum. Aslında burada bir giriş yapıldı ama bununla ilgili belki daha detaylı bir çalışma yapılması lazım. Bunu hep bir örnek olarak veririm: 24'üncü Dönemde eczacılarla ilgili bir düzenleme yaptık. O düzenlemede dedik ki: Bir ilde, ilçede, yerleşim alanında eczane açılacaksa en az 30 bin kişiye bir eczane olmalı yani 50 bin nüfus varsa 1 eczane açılabilir, 60 bin nüfus varsa 2 eczane açılabilir. İkincisi: Eczacı, okuldan mezun olur olmaz gelip hemen Kızılay'ın merkezinde, Çankaya'da eczane açamayacak. Bir puanlama sistemi getirildi, bu puanlamaya göre, puanı yükseldikçe kademe ilerlemesi yapacak. Bence mühendisler için de böyle bir düzenleme yapılması lazım. Şimdi, mühendis olan arkadaşlarımız var, otuz yıllık, kırk yıllık mühendis olanlar var -benim de otuzu geçti herhâlde, öyle tahmin ediyorum- okuldan mezun olduğumuz bilgiler ile bugün elde ettiğimiz deneyimle, okuldaki öğrendiğimizin üzerine koyduğumuz deneyimle çok çok daha farklı konumdayız. Dolayısıyla, okuldan mezun olan bir inşaat mühendisinin, bir mimarın kalkıp 10 katlı, 20 katlı, 30 katlı bina projesini çizmesi ne kadar doğru, onu özellikle buradaki mühendislerin takdirine sunuyorum. Onun için, bana göre, böyle bir düzenlemenin yapılması lazım, getirilmesi lazım. Bu bir başlangıçtır; onun için, ben bu düzenlemeyi getiren arkadaşlara da önerenlere de ayrıca teşekkür ediyorum.

Başlangıçta da söylediğim gibi, bu yasa, tamamıyla arazide karşılaşılan sıkıntıların, problemlerin giderilmesine ve işlerin daha hızlı bir şekilde yürütülmesine, geri dönüşü mümkün olmayan uygulamaların önüne geçilmesine yönelik bir düzenleme. Emeği geçen arkadaşlara tekrar teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum Başkanım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ediyoruz İlyas Bey.

Emine Hanım, buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Önce kendimi tanıtayım: Bu Komisyona ilk defa katılıyorum. Plan ve Bütçe Komisyonu üyesiyim, inşaat mühendisiyim, TMMOB üyesiyim.

Öncelikle, Komisyonumuzun ve kanun teklifi görüşmelerinin başarılı geçmesini ve ülkemiz açısından hayırlı ve olumlu sonuçlarla bu işin tamamlanmasını diliyorum.

Sayın Başkanım, tabii, Komisyonu topladığımız için de teşekkür ediyorum çünkü bütün kanun teklifleri, özellikle torba kanunlar Plan ve Bütçe Komisyonuna geldiği için, diğer komisyonların çalıştığını, bize gelmemiş olduğunu görmek de mutluluk verici. Ama biz tabii ki görevimiz gereği her türlü çalışmaya katılmaya çalışıyoruz.

Şimdi, Sayın Başkanım, ben öncelikle Sayın Mahmut Tanal'ın yapmış olduğu bir uyarıyla ilgili, usulle ilgili bir şey söylemek istiyorum. Çünkü Sayın Tanal, tali komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonunun toplanıp toplanmadığını ve bu kanun teklifiyle ilgili bir karar alıp almadığını sordu size. Burada biz iki arkadaşız Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi olarak, Sayın Kamil Okyay Sındır ve ben. Kayıtlara geçmesi açısından özellikle söylemek istiyorum: Biz bu kanun teklifiyle ilgili Komisyon olarak toplanmadık ve herhangi bir karara imza atmadık, herhangi bir karar almadık. Yani bunun nasıl değerlendirileceğini tabii siz Komisyon üyelerine bırakıyorum ama kayıtlara geçmesi açısından da bunu belirtmem gerekiyor. O yüzden, istediği belgeyi sunmanız...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Biraz sonra Mahmut Bey'e verecek arkadaşlar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben memur arkadaşı gönderdim, söyledim; niye onunla göndermediniz?

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Komisyon üyesi olarak bu paylaşımı yapmak istedim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Biraz sonra göndereceğiz. EBYS'den de çıkarsınlar da daha şey olsun diye...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok, fotokopi çekti arkadaşımız. Özür dilerim ama siz bana vermediniz yani orada bekliyor belge. Doğru mu, değil mi; içeriğini 31'inci maddesine kadar görmem gerekiyor.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ben durumla ilgili gerekli paylaşımı yaptım; dediğim gibi, artık değerlendirme Komisyona aittir.

Sayın Başkanım, değerli üyeler, değerli vekiller, STK'lerin temsilcileri, sayın teklif sahipleri, değerli arkadaşlar; tabii, öncelikle Sayın Akif Hamzaçebi Başkanımızın yapmış olduğu giriş konuşmasına değinmek istiyorum, onunla başlamak istiyorum ben de. Gerçekten, imar uygulamalarının sürdürülebilir şehirlerin oluşması ve kent hakkı, kamu yararı, yurttaşın hakkının korunması, kent silüetinin korunması açısından ne kadar önemli olduğunu bize gösteren bir giriş konuşmasıydı, teşekkür ediyorum kendisine. Aslında, tartıştığımız kanun tekliflerini bu açıdan görüşmemiz gerekiyor, bir açısı bu. Çünkü yaptığımız kanunların bu haklara ve hukuka uygun olması gerekiyor. Sonuçta, imar kanunları, yapıldığı zaman uzun süre uygulanması, yürürlükte kalması gereken, çok da sık değiştirilmemesi gereken kanunlar.

Ancak birincisi: Ne dedik? Kanunlara, haklara ve hukuka uygun olması gerekiyor. Diğer taraftan, en başta, yine değerli vekillerimizin yapmış olduğu değerlendirmeler oldu Anayasa'ya aykırılıkla ilgili. Şimdi, milletvekili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinde görev yapmaya başladığımdan beri ve Plan ve Bütçe Komisyonu olarak görüştüğümüz kanun tekliflerinde de karşımıza gelen şey ve sürekli yaptığımız eleştiri şu: Bir hukukçu değilim ama sonuç olarak bu ülkenin bir vatandaşım ve Türkiye Cumhuriyeti devleti Anayasa'da bir hukuk devleti olarak tanımlanmışsa, Anayasa da bir toplumsal sözleşmeye ve uluslararası sözleşmelerin altında ama tüm kanunlar sıralamasında en üstte yer alıyorsa bu sözleşmeye bizim uymakla yükümlü olduğumuzu ifade etmek istiyorum, eğer biz bir kabile değilsek yani bir devletsek. Ancak çok üzülerek görüyorum ki biz sürekli olarak İç Tüzük'e, Anayasa'ya hep aykırı olabilecek şekilde, arkasından dolanacak şekilde kanun tekliflerini görüşüyoruz ve görüşmeye devam ediyoruz. Aslında, hukuk devleti olarak Türkiye Cumhuriyeti devletinin de bu yapısını zedeliyoruz. Yani ileriye bırakacağımız mirasta bu zedelenmelerin etkisini de göreceğimizi düşünüyorum. Bu, Anayasa'ya aykırılıklar çok basite alınacak şeyler değil, bunların gerçekten önemsenmesi, görüşülmesi ve bu, Anayasa'ya aykırılıkların -ben sayın teklif sahiplerine de söylemek istiyorum- tekrar bir değerlendirilmesi gerekiyor. Yoksa burada savunmak "Anayasa'ya aykırı değil." demek, kanunların şurasından girmek, burasından girmek... Yani kimse kimseyi kandıramaz, öncelikle onun altını çizmek istiyorum.

Bununla birlikte, devam edecek olursak yine bu kanun teklifi, nasıl bir kanun teklifi diye geneli üzerine baktığımızda, biraz merkezîyetçi bir kanun teklifi olduğunu söyleyebiliriz. Yani yetkileri merkezde toplama eğiliminde bir kanun teklifi. Burada madde 2'yi örnek olarak verebileceğimizi düşünüyorum çünkü madde 2'de yetkilerin belediyelerden alındığını ve Toplu Konut İdaresi Başkanlığına verildiğini görüyoruz. Bu merkezîyetçi yaklaşımın diğer maddelerde de vücut bulduğunu belirtmek isterim.

Şimdi, zamanlaması... Elbette ki bu kanun teklifinin içerisinde iyi olduğunu düşündüğümüz, belki olumlu olduğunu söyleyeceğimiz -maddelere geçildiği zaman- maddeler var ancak genel itibarıyla baktığımızda içinde yapılan bazı düzenlemelerin zamanlamasının da manidar olduğunu burada belirtmek isterim. Özellikle madde 15'teki ada ve parsel bazında imar düzenlemesiyle ilgili konuyu göz önüne alırsak yine bina yüksekliklerinin sınırlandırılması maddesini göz önüne alırsak... Ben İstanbul Milletvekiliyim, bunu da belirteyim bilmeyenler için. Sayın Demir Başkanımız yıllarca İstanbul'da belediye başkanlığı yaptı, ne demek istediğimi çok iyi anladığını ben biliyorum. Bu gelen uygulamalar, evet, belki prensipte bazı şeyleri sınırlayacak ama burada hangi iktidarın döneminin içerisinde bunu yaptığınıza baktığımızda "On yedi yıllık iktidarınız döneminde neden şimdi?" sorusunu ben sormak istiyorum bazı maddelerle ilgili. Bu imar değişiklikleri, kat yükseklikleri, parsel bazında imar değişikliklerinin yapılması; kim yaptı bunları? Kim uyguladı ve neden şimdi? O zaman, yine, Sayın Zeybek'in vurguladığı gibi, belediyelerin el değiştirmesinden sonra nedense birdenbire, hatta kırk sekiz saat dolar dolmaz -çok ciddi bir acelesi de var gördüğümüz kadarıyla kanun teklifinin- bu kanun teklifinin önümüze gelmiş olmasını gerçekten manidar bulduğumu tekrar belirtmek istiyorum. Hâlbuki on yedi senedir, özellikle İstanbul özelinde konuşacak olursak, 1999 depreminden sonra büyük bir dönüşüm geçirmesi gerekirken... Çünkü ülke genelinde baktığımızda, 20 milyon yapının neredeyse yarısının güvensiz yapı yani güvenli olmayan yapı olduğunu söylemek istiyorum. Yine, mühendislik hizmeti alımı açısından ruhsatsız, kaçak olarak inşa edilen binalar açısından bu oran İstanbul'da 2 milyon yapıyı buluyor. Yine, İMO İstanbul şubesinin açıklamalarına göre toplam olarak 10 milyona yakın İstanbullu da depreme karşı güvenli olmayan konutlarda yaşıyor. Bu on yedi yılda İstanbul'da ne yapıldı? Gökdenler dikildi. Hani bugün Sayın Cumhurbaşkanını "Biz kente ihanet ettik. Artık dikey

yapılaşma olmamalı, yatay yapılaşma olmalı.” diyor ya. On yedi yıldır dikey yapılaşma yapıldı. Neden o zaman bunlara “Dur.” denmedi, neden bu imar değişiklikleri yapılmadı? Bunu da sormak gerekiyor. Burada, ben, açık söylemek gerekirse çok da bir iyi niyet görmüyorum, göremiyorum.

Bir çelişkiyi daha vurgulamak istiyorum: Kanal İstanbul Projesi’nin planlanmasına, yer seçimine bakıldığında zaman yine bu kanun teklifinin bu iyi niyetinin bu projeyle de çakıştığını, çeliştiğini aslında görüyoruz çünkü Kanal İstanbul Projesi’ne baktığımız zaman, evet, şu anda tartışılıyor bu proje ama yer seçimi, zemin etütleri yapıldığı zaman, uzmanların yaptığı açıklamalar, İstanbul’un en çürük zeminine sahip bölgesinde planlanmış olması, etkileyeceği alanlar, tarım arazilerinin kayboluşu, çok büyük bir nüfus yoğunluğu getirecek bir proje olmasına rağmen, şimdi biz burada kat artışlarını, imar planlarının düzenlenmesiyle ilgili konuşuyoruz. O yüzden ben bu kanun teklifini hiçbir şekilde samimi bulmadığımı belirtmek istiyorum.

Yine 15’inci maddeyle ilgili bir noktaya değineceğim: 19 Aralıkta bütçe arası bir torba kanun geldi ve bu torba kanunda da biz kamulaştırmayla ilgili bir maddeyi gördük. Plan ve Bütçe Komisyonuna geldi. Onun da çok acelesi vardı, tam da bütçe görüşmelerinin içinde geldi. O kanun maddesi 2004 yılından önce kamulaştırılan arazilerin sahiplerinin ödenmeyen haklarının -tabii, şimdi TOKİ’ye geçiyor oradaki yetki- TOKİ tarafından o günkü rayiç bedel üzerinden ödenmesiyle ilgiliydi. O günkü o konuşmada ve tartışmada da şunu sorduk: Neden o günkü rayiç bedel üzerinden? Bu insanların ne suçu var? Yani o gün bu bedeli ödemediyseniz, karşılığını vermemiştiniz. Oluşan ranttan belli bir oranda kamu yararını da gözeterek o vatandaşın hakkının da korunması ve o ranttan pay alması gerekir diye söylemiştik.

Şimdi burada 15’inci maddeye baktığımız zaman -yine buna benzer- aslında kamu yararı gözetilmeden vatandaşın yararının pek de gözetilmediğini yine görüyoruz. Burada bir vergilendirme geliyor. Bu değer artışında ada bazında imar planı değişikliği yapılabilmesi için taşınmaz maliklerinin izni gerekiyor. Değişiklik sonucunda arsanın değerinde yaşanacak artışın tamamı değer artış bedeli sayılacak ve malik başına değer artış payı kabul edilecek şekilde. Yani bu değer artışında oradaki arazi sahibinin de aslında payı var, payı varken üzerine bir de ceza gibi ondan bu değer artışının payı isteniyor. Bunun tartışılması gerektiğini düşünüyorum madde üzerinde konuşulurken. Belki burada bir düzenleme yapılabilir, belki iyi niyetle kamu yararı düşünülerek düzenlenmiş bir maddedir ama bunun ben vatandaş hakkı, vatandaş yararı açısından çok faydalı olmadığını belirtmek istiyorum.

Bir de madde 11 tartışıldı “Bu deprem riskine karşı inşa edilecek ileri tasarım ve teknoloji içeren binalar uzman mühendisler gözetiminde yapılacaktır.” diye. Burada şu soruyu sormak istiyorum ben: Bakanlık hangi kriterlere göre uzman mühendisleri belirleyecek? Şimdi bu konu tartışılıyor. Burada oda temsilcilerimiz, oda başkanlarımız var. Zannedirim, onların bu konuda görüşlerine başvuracağız. Burada teknik olarak uygun bir uygulama gibi görünse de yani yetkin mühendislerin bu projelere bakması şeklinde, bu projelerde görev alması şeklinde ama diğer taraftan da birtakım mühendis gruplarını kayırmaya yönelik bir uygulama mı olacaktır? Bu yetki tamamen Çevre ve Şehircilik Bakanlığında mı olacak? Maddede bununla ilgili tam bir açıklama göremedim. Orada bir belirsizlik var, bu belirsizliğin de düzeltilmesi gerekiyor. Belki de burada bir iş bölümü yapılması, birlikte hareket edilmesi gerekiyor oda temsilcileriyle, üniversitelerle. Bunun sadece Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bırakılmış olmasını ben de yetersiz bulduğumu söylemek istiyorum.

Tabii, bu kanun teklifiyle ilgili söyleyecek çok fazla şey var ama bir konuya daha değinerek ben bitirmek istiyorum. İmar barışıyla ilgili bir kanun teklifini görüşmüştük Haziran 2018’de. O kanun teklifini görüştüğümüz zaman -yine Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşmüştük- özellikle depreme karşı dayanıksız binaların olduğu yapıların, alanların, imar barışından yararlanan binaların hiçbir

şekilde depreme dayanıklı hâle getirilememesiyle ilgili biz o zaman çok eleştirmiştik o maddeyi; siz, imar barışına tabi tutuyorsunuz ama adamın o güvensiz evde oturmasını zorunlu kılıyorsunuz, bir çivi dahi çaktırmıyorsunuz diye, bunda bir yeni düzenleme yapalım diye. Ama yok, o gün hiçbir şekilde sesimiz duyulmadı, önerilerimiz kabul edilmedi; şimdi burada karşımıza onunla ilgili yeni bir düzenleme getiriliyor, güçlendirmeye ilgili, imar barışından yararlanılan.

Burada bir şeyi daha vurgulamak istiyorum: Sürekli ve sürekli yapboz şeklinde kanunlar yapıyoruz. Hâlbuki daha önce daha iyi çalışılsa bu kanun teklifleri, gerekli odalardan, STK'lerden, üniversitelerden, uzmanlardan görüşler alınsa ve o şekilde bu kanun teklifleri hazırlansa belki aynı madde üzerinde bu kadar çok değişiklik yapılmayacak ve uygulamalar daha uzun ömürlü olacak.

Bu eleştirimi de ben kayıtlara geçirerek teklifin hayırlı olmasını diliyorum. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ediyoruz.

Tabii, zaman ilerliyor, geneli üzerindeki görüşme zamanı. Genellikle uygulamalarımızda süre kısıtlamasına gitmek istemiyoruz ama arkadaşlarımızın tekrara kaçmamaya çalışması önemli. Sivil toplum örgütlerimizden de arkadaşlarımız var. Biraz zamanı hızlandırabilirsek...

Hasan Bey, buyurun.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli konuklar, değerli üyeler; tabii tekrara düşmeden konuşacağım ama bazı şeylerin de tekrar edilmesinde fayda olduğunu görüyorum.

Geneli üzerinde görüşmeler yapıyoruz ama bir torba kanun teklifi olduğu için ve buradaki maddeler birbirleriyle bütünlüklü olmadığı için bütünü üzerinde genel bir değerlendirme yapmaktan herkes zaten kaçındı çünkü madde madde değerlendirmek gerekiyor. Örneğin, şimdi hiç kimse değinmedi. Belki kendi meslek alanıyla ilgili olmadığı için, çok da fazla hâkim olmadığı için bilmiyor. Mesela, lisanslı harita kadastro mühendislik bürolarıyla ilgili burada bir değişiklik yapılacak, 3 madde ekleniyor. Bunun Kıyı Kanunu'yla bir ilgisi yok ya da Kıyı Kanunu'nun 3194 sayılı İmar Kanunu'yla bir ilişkisi yok, onun Coğrafi Bilgi Sistemi'yle bir ilişkisi yok; bütünlüklü değerlendirmek mümkün değil, madde madde ele almak gerekiyor. Zaman da uzadı, maddelere geçildiğinde ayrıntılı olarak değerlendireceğiz. Ama ben her şeyden önce şunu söylüyorum: Burada harita mühendisi 3 milletvekili var: Baki Bey var, İlyas Bey var, ben varım. Öncelikle, bu lisanslı harita ve kadastro mühendislik bürolarıyla ilgili buraya eklenen 3 tane madde var. Maddenin gerekçelerine bakıyorum, maddenin gerekçelerinde lisanslı harita ve kadastro mühendislik bürolarının tekelleşmesinin önüne geçebilmek için bu maddeleri eklediğiniz söyleniyor. Hâlbuki harita mühendisi milletvekillerinin dâhil olduğu, Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'nün dâhil olduğu, lisanslı harita bürolarının temsilcilerinin de dâhil olduğu ve serbest çalışanların da iştirak ettiği birkaç tane toplantıyı biz Mecliste yaptık. Bu konuyla ilgili yürüyen bir süreç var, bu yürüyen sürecin önünü tıkamış oldunuz şimdi bu maddelerle çünkü sektörde istihdam edilen özellikle 30-40 bin kişinin bizden beklentilerini biz burada yaptığımız toplantılarda defalarca oturduk konuştuk, bu sürecin önüne geçmiş oldunuz. Şimdi, Türkiye'de 225 tane lisanslı büro var -belki birkaç tanesi kapatılmıştır, 221 olmuştur falan- 3.050'ye yakın da serbest çalışan harita ve kadastro mühendislik bürosu var. Özellikle serbest çalışan arkadaşların itirazları, lisanslı bürolarının kendi iş alanlarına değil de serbest çalışan harita mühendislerinin iş alanlarına da müdahil olmalarıyla ilgili çok büyük sıkıntıları var. Ayrıca, lisanslı bürolar sanki diplomaları geçerliymiş de diğerlerinin diplomaları geçersizmiş gibi bir algı yarattığından, geriye kalan mühendis arkadaşlar işsizlikle ve yoksullukla karşı karşıya kalmış durumdalar. Biz bunu samimiyetle ele aldığımız toplantılar gerçekleştirdik. AK PARTİ'den milletvekili arkadaşlarımız, MHP'den milletvekili arkadaşımız, ben,

sektörün temsilcileri yan yana geldik ve bir çözüm üretme noktasında yol aldığımızı da düşünüyorum. Şimdi siz bu 3 maddeyi getirerek bu sürecin önünü tıkayabilirsiniz. Bu sektörün temsilcilerine “Ya, biz gerekli düzenlemeyi yaptık, 65 yaşını dolduran lisans sahibi lisansını artık kullanamayacak.” dedikten sonra sorunun çözüldüğünü düşünebilirsiniz ama esas sorun orada değil. 2005 yılında bir yasa çıktı. 2009 yılında bir tane sınav yapıldı, sonra o sınav iptal edildi, bir başka sınav yapıldı, o sınavdaki sorular iptal edildi, sonra sınav komisyonundan FETÖ’den tutuklanmalar oldu, sonra yönetmelik değişti; 1, 2, 3 yönetmelik derken süreç buraya kadar geldi. En başta kanunda konulan 5 tane iş vardı, lisanslı büroların yapabileceği iş. Daha sonra yönetmelik değiştirildi, bu süreçte iş sayısı 12’ye çıkarıldı; sonra o yönetmelikten vazgeçildi -şu anda biz kanunu görüşüyoruz- birkaç gün önce bir yönetmelik çıkarıldı, iş sayısı 8’e çıkarılmış bu sefer. Yani yürüyen bir süreci bu kanun teklifiyle sabote etmiş olduk. O zaman, biz, burada milletvekilleri, sektör temsilcileri, idare niye oturduk, toplandık, inanın anlayamıyorum. Torba kanun teklifi vermenin sakıncalarından bir tanesi de bu. En azından -bu yürüyen süreç hakkında arkadaşlarım mutlaka bilgilendirilmişlerdir -bu süreçle ilgili bilgi sahibi olup da o sürecin nasıl gittiğini tespit edip ondan sonra bu kanun teklifi getirilseydi bence çok daha iyi olurdu çünkü bu kanun teklifi hiçbir sorunu çözmeyecek.

Bakın, Türkiye’de böyle bir yasa var mıdır, bilmiyorum. Birisi mezun oluyor, şartını sağlıyor, beş yıllık mühendis oluyor ya da on yıllık mühendis oluyor. 2009 yılında bir sınav yapılıyor, bu sınavla kendisine bir lisans veriliyor, bu lisansta deniliyor ki: “Git, Türkiye’nin tespit ettiğin herhangi bir ilinde lisanslı büro aç.” Atıyorum, Kastamonu’da lisanslı büro açıyor vatandaş. Daha sonra sınav yapılmayınca hiç kimse orada lisanslı büro açamıyor. Sınav yapmış olsa bile o lisanslı büronun hâkim olduğu yerde de sınavı yapamıyor. Diyelim ki bu adam 30 yaşında girdi. Otuz beş sene, 65 yaşını doldurana kadar kimse orada böyle bir faaliyette bulunamıyor. Zaten tekelleşmiş oluyor. Bir lisans bir sektörde idari sınırlar içerisinde başka hiç kimsenin çalışmasına izin vermeyecek şekilde nasıl düzenlenebilir, anlamıyorum. Bu, serbest rekabeti de engelliyor. Yapın her sene sınavı, herkes alsın lisansını, lisansını alan herkes istediği her yerde açabilsin. Eğer bir nüfus şartı getirilecekse bu nüfus şartını da oturup konuşalım. Ama işte bütün bunları konuşurken bu yasanın önümüze gelmiş olması -işte idareciler de burada- bence samimiyetle yürüten bir süreci tıkamıştır. Bu maddelerin yasadaki çıkarılması gerektiğini düşünüyorum çünkü daha büyük zorluklara yol açacak.

Bununla birlikte -yine arkadaşlarım bahsetti- ben harita mühendisi olmam sebebiyle uygulamanın içerisinden geliyorum. Şunu rahatlıkla söyleyebilirim: 18 uygulamalarının yapım süreçlerinde, 18 uygulamalarının kesinleşme süreçlerinde, imar planlarının yapım ve kesinleşme süreçlerinde birçok itiraz geliyor. Burayla ilgili bir süre sınırlaması yapılmasının gayet normal olduğunu düşünüyorum ama bu süre sınırlaması beş yıl mıdır, değil midir? Az önce Mahmut Bey bahsetti, borçlar hukukunda on yıllık bir süre sınırı varken bu hak meselesini beş yıla indirmek doğru mudur, değil midir, onu bilmiyorum. Gönül ister ki altı ayda bitsin yargılama. Şimdi ivedi yargılama usulü getirildi. Evet, bu uygulamalarda yargılamanın hızlı olması lazım. Zaten hak kaybını önlemek için adaletin hızlı tecelli etmesi lazım. Çabuk tecelli etmeyen adalet, adalet değildir ama ivedi yargılama usulüne -ben hukukçu değilim, baktım, arkadaşlara da sordum- itiraz yolu kapalı. Yani itiraz yolu kapalıyken istinaf mahkemesine, Yargıtaya gitmek, temyiz etmek... Hak gasbını nasıl önleyeceğiz? Bir harita mühendisi bin hektarlık bir alanın 18 uygulamasını altı ay, bir senede yapar; bir başkası kontrolünü yine altı ayda yapar. Mahkeme buna on beş günde nasıl karar verecek, bir ayda nasıl karar verecek? Çok ilginç. O hâkimin harita mühendisi olmuş olması gerekir, bu uygulamayı başından sonuna takip etmiş olması gerekir, on beş günde karar vermesi gerekir. Ya, bir ay olsun, hadi iki ay olsun, mümkün değil. Öyle bir şey ki İmar Kanunu’nda bir değişiklik yapıldı. Düzenleme ve ortaklık payının hesaplanmasıyla ilgili değer artış modeli getirildi. Geçen gün arkadaşlarla oturuyoruz, 18 uygulaması yapıyor bu arkadaşlar “Ya, Hasan,

düzenleme ortaklık payını hesaplıyoruz, bir değer artışı çıkıyor, değer artışı çıkınca geriye dönüp tekrar hesaplamamız gerekiyor, tekrar hesaplıyoruz, bir daha...” Sonsuzca bir DOP hesaplama yöntemi ortaya çıktı. Yani arkadaşlar, sonsuza uzanan bir DOP hesaplama yöntemi varken bir hâkimin bu hesabın doğru ya da yanlış olduğunu tespit etmesi çok zor. Onun için, itiraz yolu bence kapatılmamalı, daha büyük hak kayıplarına sebebiyet verebilir. İtiraz edildikten sonra kök parselle dönmekle ilgili çok büyük sıkıntılar var. Kök parselle dönmekle ilgili bir model geliştirilmeli; bir takas yöntemi geliştirilebilir, muvafakat alınabilir ama burada, kök parselle döndüğümüzde kök parselin değerini nasıl hesaplayacağız? Sorun burada. Bunun değer hesaplama yönteminin kesinleştirilmesi lazım çünkü “kök parsel” dediğimizde ya bu adamın kök parseli yeşil alanda kalacak...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hasan Bey, toparlayın desem yakışık almayacak ama Kâmil Bey’in uçağı kalkacakmış dolayısıyla toparlayalım.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Konu, konut yapımı olunca birkaç şeyi söylemekte yarar var çünkü bunu...

Siz belediye başkanlığından geldiniz Sayın Vekilim, belediyelerde imar işlerinin en çok kafa yorduğu konular bu konular. Yani burada 1 santimetrelik hatada iş geri dönüyor tekrar. Bunların hesaplama yöntemlerinin, değer artış yöntemlerinin bence kesinleştirilmesi lazım çünkü vatandaşa yönelik kök parselde de yeşil alanda kalacaksak değer tespiti nasıl olacak? Ya da kök parseli beş yıl geriye dönük nasıl hesaplayacağız? Bunun da yöntemlerinin baştan tespit edilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Burada, parsel bazlı değişikliğin önüne geçilmiş ama bu, aslında, on yedi yıldır bizim yaptığımız eleştirilerin ne kadar doğru olduğunu gösteriyor. Aslında, bir itiraf “Biz, on yedi yıldır parsel bazlı değişikliklere izin verdik, şimdi bu parsel bazlı değişikliklerden vazgeçiyoruz.” demek. Soru şu: Ben geçen gün Meclis kürsüsünde konuşma yaptım ve orada dedim ki...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – On yedi yıl değil bu ya, birkaç yıldır Baki Bey.

Emine Hanım belediye vurgusu yaptı. Yani AK PARTİ ve MHP belediye sayısı herhâlde binden fazla yani diğerlerinden çok daha fazla. Belediyeye ilgili değil olay.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Başkanım, şunu söylüyorum, bizim on yedi yıllık süreçle ilgili vurgumuz hep şuna dönük bir vurgu: On yedi yıldır bu kanunları tek başına değiştirebilecek sayısal çoğunluğa sahip olmuş olmanız size “On yedi yıldır niye bunu değiştirmediniz?” dememize yetiyor.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yani “Şu anda değiştirilmesi gecikmiş de olsa iyi bir şey.” mi diyorsunuz?

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Meclis kürsüsündeki konuşmamda şöyle söylemiştim, parsel bazlı yapılan değişiklikleri biliyoruz demiştim, bir arkadaş da dedi ki: “Ya, kimi biliyorsun?” Şimdi, bu değişikliklerle birlikte önüne geçildi. Bu, aslında bir itiraf, bizim yaptığımız eleştirilerin doğru olduğunu gösteriyor.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Yapılan kanunun doğru olduğunu gösteriyor.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Şöyle, bizim eleştirilerimizin de doğru olduğunu gösteriyor aslında, on yedi yıldır yaptığımız eleştirilerimizin doğru olduğunu gösteriyor.

Şimdi, burada, hemen arkasından şöyle bir şey söyleniyor: “Ada bazında yapılacak değişikliklerde değer artışları olursa değer artış payı oranında hesaplama yapılacak. Bu arsanın artışından hesaplanan değer artış payı kamu kurumlarına kalacak.” deniliyor. Soru şu: Bugüne kadar yapılan parsel bazlı değişikliklerden elde edilen rant ne olacak?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Onları nasıl alacağız?

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Yani onları nasıl alacağız? Hani 1 kat, 2 kat belki anlaşılabilir bir şey de –sayın vekilim örnek verdi- 10 bin metrekare arazide 100 bin-110 bin metrekarelik yapı yapılmış. Bunun hesabını verecek?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Sayın Vekilim, telaşa gerek yok. Soruların süresi kadar cevap hakkı bakidir.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Tamam.

Şimdi şunu söyleyeceğim: Şu madde gerçekten önemli, tapuya şerh meselesi. Yani bir parselin üzerinde bir bina var; bu binanın imara aykırı olduğunu, ruhsatında sıkıntı olduğunu tespit ettiniz, bunu tapuya tescil edeceksiniz. Almak isteyen vatandaş ya da bu konuda tasarrufta bulunmak isteyen vatandaş gittiğinde projeyi hiç incelemeksizin tapuda bu parselin üzerinde yapılan binanın ruhsatının imara aykırı olduğunu görecektir. Birinci soru şu: İmara aykırı ruhsat bundan sonra nasıl verilecek? Verilmemesi lazım, engellenmesi lazım. İkincisi: Ruhsat verildikten sonra yapılacak bir değişiklikle imara aykırı bir durum oluşacaksa bunu kim tespit edecek? Üçüncüsü: Bundan önceki imara aykırı durumlar tespit edilip işlenecek mi buraya? Yani Türkiye’de milyonlarca konut var, bundan öncesiyle ilgili bir çalışma yapılacak mı? Ben yapılması gerektiğini düşünüyorum, güzel de olur ama bu kapsamda, imar barışıyla birlikte diye imar barışıyla birlikte değerlendirmemiz lazım. Yani imar barışına giren parseller, binalar bu şeyin içerisine girecek mi, girmeyecek mi? Sorulardan bir tanesi de bu.

Bir diğer konu da bu yükseklik en çok, eskiden “Hmax” dediğimiz konuya bir sınırlandırma getirilecek; daha doğrusu, sınırlandırma getirilmeyecek, bir buçuk yıl içerisinde yükseklik tespit edilecek. Ama şimdi, burada şöyle bir sorun var: Mesele yüksekliğin tespit edilmesi değil ki mesele, emsalle ilgili bir mesele. Yani emsallere bir sınırlandırma getirilmedikten sonra, tamam, binanın alçaklığı, yüksekliği o kentin silüetiyle ilgili birçok hususu gündeme getirebilir, çarpık yapılaşmayı gündeme getirebilir ama esası yapının yoğunluğu. Yani yapının yukarıya doğru yoğunluğunun artması ile yatay olarak yoğunluğunun artması arasında çok büyük bir fark yok ki. Her ikisi de çevreyi yaşanmaz hâle getirecek.

Ayrıca, bu parsel bazındaki değişiklik maddesine nüfus artışı, şu, bu eklenmiş ama fonksiyon değişikliğinin de kesinlikle eklenmesi gerektiğini düşünüyorum. Yani parsel bazlı yapılacak imar değişikliğinde fonksiyon değişikliği de olacaksa onun da yapılmaması gerekiyor. Yani konuttan ticarete dönecek bir değişikliğin parsel bazlı yapılmaması gerekiyor. Bizde imar planlarında nüfus artışı ancak konut alanları üzerinden hesaplanıyor yani ticari alanlar üzerinden nüfus artışı hesaplanmadığı için “fonksiyon” ibaresinin de o maddeye eklenmesi gerektiğini düşünüyorum.

Zamanımız az, aslında konuşacak çok şey var maddelerle ilgili.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ama maddelerde konuşma hakkınızı kullandınız gibi geliyor bana Hasan Bey.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Başkanım, son bir şey söyleyeceğim.

Kıyı Kanunu’nda bir değişiklik yapılıyor. Kıyı Kanunu’nda yapılan değişiklikte “millet bahçeleri” ifadesi oraya ekleniyor. Bu millet bahçelerinin diğer park, bahçe ve yeşil alanlardan fonksiyon anlamında bir farkı var mı? Bir farkı yoksa niye ekleniyor? Bir farkı varsa nedir yani bu fark? Daha farklı bir yapılaşma mı olacak yoksa...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – O planlamalar yönetmelik gibi, orada “millet bahçesi” ibaresi...

HASAN BALTACI (Kastamonu) – ...“Biz millet bahçesi yapıyoruz.” diye ideolojik bir sebep mi var?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hasan Bey, bitiriyor musunuz?

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Millet bahçeleri ile diğer park ve bahçelerin arasına bir fark koyuyorsunuz ki millet bahçeleri...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hasan Bey, Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği’nde “millet bahçesi” tarifi var bildiğim kadarıyla.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – İşte bu husus konuşulmalı.

Ayrıca “Ben mi yanlış biliyorum?” diye baktım, Kıyı Kanunu’nu aldım, geldim. Yeşil alan, park, bahçe, bunlardan zaten bahsetmiyor, turizm amaçlı kısımlardan bahsediyor. Yani buradaki kanunun gerekçesi var ya, açık yeşil alanlar gerekçesi aslında bu kanunda yok.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Projelerin uygulanabilmesi...

HASAN BALTACI (Kastamonu) – “Açık yeşil alan” ibaresi burada yok ki.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Cevaba başlamadık daha.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Sağ olun.

Kamil Bey, buyurun.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, tabii, ben de belediye başkanlığı yapmış bir kişi olarak bu kanun teklifine baktığımda belki biraz daha başka bir gözle bakabiliyorum Sayın Başkanın da baktığı, gördüğü gibi ama genelde birçok şey ifade edildi, birkaç konuya ben de dikkatinizi çekmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, bakın, dünyada genellikle –Avrupa’da da böyle ama- “3D” diye bir ilke var. İlki demokrasi; “development”tan gelen ikinci “D” kalkınmadan gelen “D”, üçüncü “D” “decentralization” yani ademimerkeziyetçilik yani yetkinin daha çok yerele devri konusunda bir süreç. Şimdi, uzun zamandır Çevre ve Şehircilik Bakanlığının üzerine aldığı yetkiler aslında burada daha da baskıcı bir süreç sokulmuş bu kanun düzenlemesiyle. O yetkiler iyice merkeze, iyice Ankara’ya alınıyor, hatta yerel yönetimler bir işi yapmak istemediğinde “Resen yapıp bedelini de yüzde yüz üzerinden farklı alırım.” şeklinde baskıcı bir anlayışla bir yerel yönetim plan kararlarına müdahale var burada. O nedenle, bunun da bu temelde çok sakıncalı maddeler içerdiğini düşünüyorum. Tabii, ben TMMOB’da İzmir İKK Sekreterliği de yaptığım için birçok konuda hep kentle ilgili konulara müdahil oldum. Diğer bütün inşaat mühendisi, mimar, şehir plancısı, harita kadastro mühendisi arkadaşımızla birçok konularda müdahil olduk. Müdahalemizin en temel konusu, maddesi şehircilik ve planlama ilkelerine uygunsuzluk, aykırılık; çok temel bir tanımdır, ifadedir.

Şimdi, bu şehircilik ve planlama ilkelerine bu kanun teklifiyle getirilen düzenlemeler uygun mu değil mi? Bunu ciddi bir şekilde tartışmak lazım. Evet, parsel bazında değil, ada bazında yapılması öngörülüyor. Yeter mi? Yetmez yani “ada” dediğiniz, aslında 4 tarafı sokak, cadde, meydan, demir yolu, akarsu gibi engellerle çevrilmiş parseller topluluğu. “Bin metrekaleden az olmamak” deniliyor; olabilir 1 dönüm zaten “bin metreka” dediğiniz. 1 dönümün üzerinde bir yer, bir ada. 1.010 metrekaRELİK bir ada düşünün, orada ada bazında... Yani parselden ne farkı var bunun? Hiçbir farkı yok. Şimdi, esas, ondan öte, burada “ada bazında yapılacak” derken... Yani şimdi deniyor ki: “500 metrekaRE YARİÇAPLI

alandan karşılanmak zorundadır ilgili donatı alanları.” Şimdi, değerli arkadaşlar, kim karşılayacak bunu; plan değişikliğini yapan mı, isteyen mi ya da öyle bir alan yoksa ne olacak? Plan değişikliği olmayacak mı?

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Yapmasın canım! Nasıl bir soru bu?

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Bakın, esas olan şudur: Şehircilik ve planlama ilkelerinde kentsel ölçekte, kent bütünlüğünde sosyal donatı alanları gözetilir. Bir yerde bir plan değişikliği yapılıyorsa onun getireceği yoğunluk artışı karşılığı olan sosyal donatı alanları, ibadet yerleri, yeşil alanlar, yollar ve caddelerin genişlikleri de dâhil kent ölçeğinde, şehir ölçeğinde bir düzenleme yapılması gerekir; “ada bazında” denilmesi yeterli değildir.

Yoğunluk esas burada... Yoğunluk değişmediği sürece -Hasan Vekilimin de söylediği gibi- emsal aynı olduğu sürece, yapıyı kullanacak olan nüfus sayısı, kişi sayısı değişmediği sürece o yüksekliği artırmışsınız, indirmişsiniz, çok bir şey değişmez; sadece silüet açısından, özellikle tarihî dokusu olan kentlerin silüeti açısından çok önemli. Tabii ki yüksek yapılara o anlamda karşıyım ama buradan gelen fazla bir düzenleme, değişiklik ben açıkçası göremiyorum. Ada bazında olması iyi bir şey ama böyle “ada bazında” demek söz konusu bu sorunu ortadan kaldırmıyor.

Değerli arkadaşlar, bir başka konu... Şimdi, 10’uncu maddede “projesine aykırı yapı yapıldığının muhtarca tespiti” deniliyor. Ya, muhtar nasıl tespit edecek? Projesini mi görüyor, projesini biliyor mu? Hangi projeye bakacak, inceleyecek de tespit edecek? “Burada projeye aykırı bir durum var...” Biraz gerçekçi olalım yani bir mahallenin, bir köyün muhtarı “Bu, projesine aykırı yapılıyor.” diye itiraz mı edecek? Böyle bir itirazı beklemek...

Bakın, bir şey daha söyleyeceğim. Belediye Başkanlığım süresince...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Kamil Bey, Bornova mıydı sizin?

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Evet, evet.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ne kadar süreyle yaptınız?

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Bir dönem, beş yıl yaptım Sayın Başkanım ama 6360’ın çıkması benim dönemime denk geldi.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yok, o açıdan sormadım.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Şimdi, mesela “fen, sanat ve sağlık kurallarına uygun olması” diyor. Şimdi, bu, çok tartışma konusu olmuştur, çok muallak bir ifade. Ne yaparsanız yapın aslında onun fen kurallarına ya da sanat kurallarına ya da sağlık kurallarına, bilim kurallarına uygun olmadığı konusunda hep karşınıza bir engel çıkabiliyor.

Değerli arkadaşlar, bakın, 10’uncu madde -burası çok önemli; bu teklifi sunan Mustafa Vekilimizin de dikkatini çekmek istiyorum- “Köylerde yapılacak ve uyulacak esaslar” başlığını taşıyor. 6360 sayılı Kanun... Ki bu maddede geçen bir ifade var “büyükşehir belediye meclisi kararıyla” diyor. Şimdi, İmar Kanunu’nun 27’nci maddesinin başlığı “Köylerde yapılacak yapılar ve uyulacak esaslar”dır, 27’nci maddenin üzerinde yazar. Şimdi, büyükşehirde köy yok ki değerli arkadaşlar. Hangi köyden bahsediyoruz?

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Köy özelliğini muhafaza eden yerler var.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ama ifade böyle muallak olmaz. Köy tüzel kişiliği yok büyükşehirlerde ve bu madde köy tüzel kişilikleriyle ilgili düzenlemeyi yapan madde. Bu maddeyi getirip işte “büyükşehirlerde alınan kararlar, meclis kararları” falan deyip bir hüküm getiriliyor ki özüne aykırı, özüne uygun değil, zaten büyükşehirde köy yok. Bunun altını çizerek söylüyorum, İmar

Kanunu'nun 27'nci maddesi "Köylerde yapılacak yapılar ve uyulacak esaslar" başlığını taşır. Bu maddenin bu başlığı aslında daha önce 2 kez değiştirilmiş. "Ruhsata tabi olmayan yapılar ve uyacakları esaslar" iken 2011'de KHK'yle "Köylerde yapılacak yapılar ve uyulacak esaslar" şeklinde ve daha sonra da bu madde başlığı, 6491 sayılı Kanun'un 73'üncü maddesiyle metne işlenmiş 12/7/2013'te yani madde başlığı "Köylerde yapılacak yapılar ve uyulacak esaslar" yani büyükşehirle hiçbir alakası yok bu başlığın.

Şimdi, mesela 7'nci maddede de var bu, 12'nci maddede de var. İşte, 12'nci maddede yıkımla ilgili maliyetler, 7'nci maddede imar plan revizyonu değişikliğiyle ilgili maliyetler... "İlgili idare yapmazsa ben maliyetleri yüzde 100 fazlasıyla ilgili idareden tahsil ederim." diyor. Ya, yerel yönetim, kamu idaresi, bakanlık; biri alacak. Ona ceza verir gibi "Yüzde 100 fazlasını tahsil ederim." diyor. Niye bedelini tahsil etmiyor da yüzde 100 fazlasını? Hepsı kamu çalışanı değil mi yani bu işi yapanlar kamu çalışanı değil mi belediyede veya orada?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Malum, görevini yapmaya biraz zorlamak için biraz o.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Efendim, zaten "yaparım" diyor yani zorlamayla değil ki.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yaparsa sorun yok zaten.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Şimdi, bakın, bir konu da imar barışıyla ilgili madde 17; bu Yapı Kayıt Belgesi olan yapılarda güçlendirme konusu. Bakın, ben bir soru önergesi vermiştim Bakanlığa, Sayın Kurum bana yanıt verdi sağ olsun. Yapı Kayıt Belgesi almış kamu binası kaç adettir dedim. "298 bin adet." denildi bana. 298 bin adet kamuya ait taşınmaz; bunun kimisinde belki binanın tamamı, tümü ruhsatsız; kimisinde imara aykırılık var, bir kat çıkılmış, balkon kapatılmış veya bir müstemilat yapılmış, okulun yanına anaokulu yapılmış gibi. Camiler, okullar vesaire 298 bin kamu binası... Bu madde hükmünde, 17'nci madde hükmünde "Yapı Kayıt Belgesi alınan yapının hazineye veya belediyeye ait taşınmazlar üzerinde olması durumunda, taşınmaz satın alınmış olmadıkça güçlendirme yapılamaz." diyor. Yani buradan "Kamu yapamaz." anlamı mı çıkıyor? Anlıyorum ben, tabii, bu kaçak; dışarıdan birisi, özel kişilik gelip burada, bu taşınmaz üzerinde Yapı Kayıt Belgesi almış, bunun için "kamudan satın alınmadıkça" diyor ama bu cümle aslında kamunun da güçlendirme yapamayacağını söylüyor.

Şimdi, diyelim ki güçlendirme yapıldı, İmar Kanunu'nun o geçici 16'ncı maddesi ve 6360'la gelen 16'nci maddesi "Yapının depreme dayanıklılığı hususu malikin sorumluluğundadır." der yani "Ben sana Yapı Kayıt Belgesi veriyorum, vereceğim ama sorumluluk sana aittir, ben karışmam. Depremde yıkılırsa, başına yıkılırsa ben devlet olarak sorumluluk..." Bu, tabii, anayasal bir sorundur aslında bana göre; o sorumluluğu üzerinden atamaz devlet, herkesin can ve mal güvenliğini korumak, kollamak, sağlamakla yükümlüdür. Burada "Yapının depreme dayanıklılığı hususu malikin sorumluluğundadır." deniliyor ama güçlendirme yapıldığında sorumluluk devlete geçiyor mu geçmiyor mu; bu, açık değil, belli değil. Devlet güçlendirmeye onay verdi, güçlendirme yapıldı, yapı denetim firması gözetiminde yapıldı. Şimdi, yapılan bu yapının depreme dayanıklılığı konusundaki sorumluluk yapı sahibine mi ait olacak, o sorumluluk yine kamu idaresine geçecek mi? Benim aklıma takılan önemli bir soruydu bu Sayın Başkan. Genel olarak söyleyeceklerim aslında bunlar, eksik bir şey kalmadı zannediyorum bütünü üzerinde.

Az önce Baki Bey'le bir tartışmamız oldu, kendisini severim, sayarım, düşüncesine her zaman değer veririm. O konu daha sonra dışarıda da tartışılabilir ama Baki Bey, açıkçası ben bu ülkenin bir yurttaşı olarak bu ülkenin her bir karış toprağında sözüm, hakkım, yetkim olduğunu düşünürüm; sizin de, hepimizin, bütün yaşayan yurttaşların, en azından öyle bir özgürlüğümüz var, anayasal bir özgürlük. Dolayısıyla ülkenin herhangi bir noktasındaki herhangi bir yurttaşımızın beyanla attığı bir imzayla

“Ben burada yapılan işi doğru bulmuyorum.” demesi, “Bu ülkenin geleceği adına, tarihiyle, geçmişiyile, kültürüyle böyle bir kentin geleceği hakkında benim de itirazım var.” demesi bir haktır; bunu böyle değerlendirmek lazım imzasını attıysa. Sahte belgelerle olmaz tabii, “sahte belge” diyorsanız diyecek bir şeyim yok. Size müdahil olduğum için beni bağışlayın ama onu ifade etmek istedim.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Yok, ben sahte belge demedim de siz, tabii, iyi dinlememişsiniz ben konuşurken.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Peki, gayet iyi dinledim, iyi de anladığımı düşünüyorum.

Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Bu dediklerim dilerim not alınmıştır veya bunlarla ilgili bir değişiklik söz konusu olur.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ediyoruz.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sayın Başkan...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Kamil Bey’i tanıdığımız kadarıyla centilmen bir İzmirli Milletvekilimizdir yani sanıyorum bir gerginlik oluşmayacaktır.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Yok, öyle bir şey olmaz, olamaz zaten öyle bir şey.

Burada benim söylemek istediğim şu: Sahte belge falan da demedim ben, öyle bir ifadem yok, tutanaklara da bakabilirsiniz.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Demediniz ama o anlam için...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Öyle bir şey demedim, sadece organize bir şekilde... Yani benim burada söylemek istediğim şu: Yani tutarsınız, organize edersiniz, bir fabrikada bin kişi çalışıyordur, patron der ki: “Şu dilekçeye imza atın.” Benim söylemek istediğim olay bu, yoksa herkes hür iradesiyle Kanal İstanbul’a Amerika’dan bile bir Türk vatandaşı karşı çıkıp imza atabilir, buna bir eleştirim yoktur. Organize bir şekilde yapıldığı için buna bir eleştiri getirdim ben.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Demek ki sorun yok.

Şimdi, tabii, aslında milletvekillerimiz maddeler üzerinde de maddelere geçildiğinde söz alabilirler, alacaklar zaten. Dolayısıyla genel değerlendirmede biraz daha genel kalmamızda fayda var.

Hocam, buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Öncelikle döner için teşekkür ederken akşam çorbasından yoksun kıldığınız için bizi eleştiremeyeceğim ama dilerim, temenni ederim ki bu saatte bu yasa görüşmesinin yaratacağı sıkıntılar nedeniyle uygulamaya konduğu zaman halk bizi yasama organı olarak eleştirmesin.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hocam, Meclis bazen ikide, üçte kapanıyor ya.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Korkarım ki Sayın Başkan, bu sözlerinizle Genel Kurulda da gece yarısı sonrasına kayacak...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hocam, bir ara girip çıktınız, acaba çorba içmeye mi gidiyor diye de şüphelendik aslında.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sadece birkaç dakikalığına gittim, dikkatiniz için teşekkür ederim, özeniniz için. Üç dakikayı geçmemiştir, zaten şeye kadar gidilemezdi. Bu bakımdan, tabii ki bu şekilde zamana sıkıştırılmış yasa yapım tarzını özellikle yasanın konusunu dikkate aldığımız zaman ve Genel Kurulda da böyle olma riski olduğu için acaba nedeni nedir, gerekçesi nedir, Meclisin etrafı iyi planlanmamış olduğundan bir su baskını mı olacak?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hocam, ben alındım şimdi. Zaman sınırlaması koymadan dinliyoruz, not alıyoruz.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Ama yine de şu var: Sayın Başkan, siz de bir hukukçusunuz. Değindiği için söylüyorum, mesela 16’ncı madde insan haysiyetiyle bağdaşmayacak mahiyette. Kendi adımıza değil, yasanın niteliği açısından söylüyorum ve bizi birleştiren burada ortak özellik hangi partiye mensup olursak olalım Anayasa madde 81 gereği Anayasa’ya sadakat üzerine, namus ve şeref üzerine söz vermiş olmamız. Şu nedenle değindim, konumuzun dışına çıkmak için değil: Latince “Dignitas”, karşılığı “haysiyet” Latinler görevini yapmak olarak aynı zamanda anlıyorlardı. Yani biz acaba yasama görevimizi ne ölçüde hakkınca yapıyoruz? Örneğin, biraz önce sevgili Emecan’ın vurguladığı, biraz sonra yapacağımız karşılıklı soru-yanıt kısmında değineceğim Ahlat konusu Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşüldü. Şimdi tutanakları geldi, oradaki konuşmalarımız, itirazlarımız ama bu, bu kez buraya geliyor yani bu da Sayın Başkan, sizin kişiliğinizden bağımsız olarak yasa yapım tarzındaki zaaf nedeniyle, haliyle içeriye yansıyacak olan nitelikli yasaya ulaşamama sorunuyla bizi karşı karşıya bırakmaktadır. Yoksa kişisel olarak çorba içme geleneğimiz veya yatsı vakti döner yemek zorunda kalmamız arasındaki ikilemden kaynaklanmıyor, esasen yaptığımız işin niteliğinden kaynaklanıyor.

Şimdi, Sayın Başkan, bana bir eleştiri yönelttiniz, onunla girmek istiyorum. Maddelere girmeksizin özellikle Sayın Demir’in Anayasa Mahkemesi konusunda yaptığı açıklamayla devam edip genel çerçevede söylemediklerim üzerine bir özet konuşma yapacağım.

Şöyle: Şimdi, Kanal İstanbul konusunda -tabii ki itiraz eden sayın vekil kalktı ama- bu konuda, çevre konusunda –Kâmil Bey burada- bütün yurttaşlar bunu, bu hakkı kullanabilir Anayasa madde 56’ya göre. Mesela Aarhus Sözleşmesi’ni biz neden imzalamadık, neden onaylamadık? “Herkes” dediği için. Aynı yanıtı Tahran’daki meslektaşlara sordum İran’da, “İran niçin onaylamıyor Aarhus Sözleşmesi’ni?” dedim, “Herkes tanıdığı için bu hakkı.” dedi. Dolayısıyla şimdi, burada “herkes” ile “yurttaş” arasında bir ayrım var ve Anayasa’mızda olsun, Çevre Kanunu’muzda olsun, bu hakkın öznesi “yurttaş” olarak tescil edilmiş bulunuyor. Bu bakımdan Türkiye’nin neresinde otursa otursun, pekâlâ Avrupa’dan da bu hakkını kullanabilir.

Fakat benim burada özellikle dikkat çekmek istediğim husus şu bu yasa önerisi ve bunun düzenleme konusu yaptığı husus açısından: 27’nci Dönem yasamada yani bizlerin, benim görev yaptığım dönemde –hepimizin tabii ki ama hani ilk kez gelen kişi olarak- 111 madde sadece çevreye ilişkin, doğaya ilişkin, madenlere ilişkin 1 kez yapmışsınız, 2 kez yapmışsınız; 9’u torba ve 11 teklif olmak üzere toplam 9 yasada 111 madde ülkenin çevresine, doğal kaynaklarına, madenlerine, kıyılarına, ormanlarına ve mezarına ilişkin olarak yapılan torbalanmış düzenlemeler, bölük pörçük, darmadağın ve çoğu kez, biraz önce değindiğim Anayasa’nın amir hükümlerine aykırı düzenlemeler. Şimdi, neyi getiriyor bu? Bu, nitelikli ülke olmaktan Türkiye’yi uzaklaştırıyor. Nitelikli toplum, takdir edersiniz ancak nitelikli bir ülkede oluşabilir, nitelikli devlet de nitelikli ülkenin ve toplumun olduğu yerde inşa edilebilir ancak. Bu bakımdan bunu hafife almayalım.

Şimdi, Sayın Başkan, tabii, hukukçu olarak müdahale ettiğiniz için ben o konuya biraz açıklık getirmek istiyorum. Kanal İstanbul konusuna bir yorum yaptım ben. Anayasa'nın ilgili maddelerini sayarak bir yorum yaptım ve bu yorumumu lafzi yorum, sistematik yorum ve teleolojik şeklinde, 3 kavram bağlamında... Teleojik yorum değil, keşke o da olsaydı, dünyevi hukuku kullanıyorum ben ama mesela İran Anayasası'nı konuşuyor olsaydık Tanrı'ya da yollama yapardı ve İstanbul'da neden bir kanal açılmayacağı konusunda bir ilahî referans da söz konusu olabilirdi ama belki ben kullanmıyorum da beni biraz düşündüren husus şu: Yöneticilerimiz, ilahî referansı kullanmamak durumunda oldukları hâlde her vesileyle dinsel referans kullanan yöneticilerimiz, Kanal İstanbul söz konusu olduğu zaman büyük bir doğa parçasının yok edilmesi, dünyada birçok devletin sahip olduğu toprak parçasından daha büyük bir alan konusunda bir anayasal bir referansın ötesinde dinsel referans neden hiç akıllarına gelmiyor, bu ayrı bir tartışma konusu tabii. Ama ben dünyevi yorumla ve yurtseverlik bakış açımı yorumladığım zaman Sayın Başkan, değerli üyeler; Kanal İstanbul konusunda özellikle Anayasa madde 3 bağlamında “Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür.” ilkesini ve madde 5'te de devletin bölünmez bütünlüğünü sağlama yükümlülüğünü dikkate aldığımız zaman, bu açıdan ciddi bir biçimde tartışılması gerektiğini ve gelecekte ister yapılsın ister yapılmıyın bunun tartışılacağını düşünüyorum.

Şimdi, bunu belirttikten sonra özellikle bu yasa temelinde gündeme gelen maddeler açısından, tabii ki, teker teker maddelere girmeksizin mesela Sayın Hamzaçebi medeniyete yollama yaptı, ben o konuda “özgürlük” sözcüğünü, kavramını kullanacağım çünkü kentler özgürlüklerin geliştikleri mekândır, uygarlıklar da zaten özgürlükler üzerine ancak inşa edilebilir, yeşerebilir. Bu bakımdan...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – “Medeniyet” “özgürlük” demektir aynı zamanda.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – İşte ben de Anayasa'mızdaki kavramı kullanarak... Çünkü onunla bağlantı kurmadığımız sürece beton yığınlarından parkların, bahçelerin, meydanların, ağaçların, yeşilliklerin yok edildiği yerde medeniyetin ve özgürlüğün mümkün olamayacağını hepimiz kabul etmek durumundayız.

Bu bakımdan, ben bu düzenleme yapılırken kuşkusuz bu teklifi yazan vekiller, meslektaşlar büyük bir duyarlılıkla ülkenin ihtiyaçları doğrultusunda bunu yazmışlardır ama sonuç olarak bunu anayasal bağlamda değerlendirmemiz gerektiği için bundan gocunmayalım, yakınmayalım yani Anayasa dediğimiz zaman mademki biz 81'e göre namus ve şerefimiz üzerine ant içtik, o zaman İç Tüzük'ün 38'inci maddesi açıktır ve bir ön sorundur. Bu bizi bağlayan belki de tek şey, bizi birleştiren husus Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'dır; hepimizi birleştiren tek belge budur. O bakımdan biz bu konuda gerekli duyarlılığımızı göstermekten kaçmayalım, kaçınmayalım derim. Çünkü burada, Sayın Başkan, sizin özellikle benim temas etmem üzerine bir kez hatırlatma gereği duyduğunuz –okuyarak- 23'üncü madde ve 57'nci madde esasen bu yasa önerisinin anayasal çatısını oluşturan maddelerdir. Çünkü bu maddeler bir yandan 56'ncı maddeyle ekosistemle birlikte değerlendirildiği zaman, öbür yandan 63'üncü madde ışığında kültürel, doğal ve tarihsel mirası koruma yükümlülüğü ışığında değerlendirildiği zaman esasen bu madde 23 ve madde 57'nin ortak paydasını oluşturan planlı ve çevre koşullarına uyumlu kentleşmenin devletin imar planından itibaren ana yükümlülüğü olduğunu unutmamamız gerekir, temel bir anayasal yükümlülüktür.

Şimdi bu açıdan biz mesela Avrupa kentlerine baktığımız zaman, Avrupa kentlerinin bizim de Peyzaj Sözleşmesi'nden birçok çevre sözleşmesine kadar tarafı olduğumuz Avrupa kentlerine baktığımız zaman şu 3'lüyü kesinlikle bir arada barındırmak için, toplamak için normatif düzlemde büyük çaba gösterirler; bir taraftan kentsel, kültürel, kırsal çevre; öbür taraftan flora, fauna, homosapiens birlikteliği. Şimdi, bu bakımdan merkez çevre ilişkisine bazı vekiller ve özellikle Kamil Bey değindi,

57'nci madde çerçevesinde ve 127'nci madde ilişkisinde bunların birlikte değerlendirilmesinde şöyle bir sorun var sayın üyeler: 57'nci maddede TOKİ, 57'nci maddenin gereklerini yerine getiriyor fakat TOKİ bu gerekleri yerine getirirken 2 gerekliliğe yanıt vermiyor: Bir, Anayasa madde 2 sosyal devlet ilkesine; iki, Anayasa madde 63 kültürel, tarihsel ve doğal dokuya. Bursa'daki TOKİ gökdelenleri bunun örneğidir. Bursa nasıl berbat edilir, devlet eliyle Bursa nasıl...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Düzeliyor orası.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Yıkacaksınız yani.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır, düzeliyor yani.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Öbürlerini de yükselteceksiniz. O zaman Bursa Bursa olmaktan çıkar.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır. Arzu ettiğimiz istikamette düzeliyor Hocam.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – İşte bu bizim bahsettiğimiz alanları bir kez bozduğunuz zaman düzeltmeyeceğiniz alanlar olduğu için...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ama bunu örnek verirken bizim hakkaniyete uygun davranmamız lazım, aynı zamanda, Bursa vekilleriniz de bilir, Bursa'da, İznik'te o dediğiniz ölçüde tarihî dokuya uygun çok özellikli TOKİ bir mahalle yaptı; bunu da takdir edin, söyleyin yani. O takdirini de sunun yani.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Şimdi, burada 2 açıdan bakın. TOKİ için öngörülen eğer bunu devlet yapacaksa, devlet inşaat sektöründe olacaksa TOKİ'nin varlık nedeni bir: Anayasa madde 2 gereği konutu olmayanlara sosyal konut sağlamaktır. Zaten 57'nci maddenin kenar başlığı da konut hakkıdır, bunu sağlamaktır. Ama bunu yaparken 63'üncü madde devlete tarihsel, kültürel ve doğal dokuyu koruma yükümlülüğü yüklediği için, TOKİ buna dokunamaz, buna saygı göstermek durumundadır. Şimdi, bu açıdan bakıldığı zaman TOKİ'ye yönelik, TOKİ'yi öne çıkaran ya da TOKİ'yi yetkilendiren düzenlemelere dikkat etmek gerekir; ilgili maddelerde zaten bu konuyu ayrıntılı olarak ele almamız ve bunu işlememiz gerekir diye düşünüyorum çünkü TOKİ kentsel kamu düzenini belirttiğim nedenlerle, TOKİ estetik kamu düzenini aynı zamanda devlet adına gözetmekle ve korumakla yükümlü bir organdır ama bunu göremiyoruz. Bu bakımdan TOKİ'yle ilgili düzenlemeleri gözden geçirmek gerekiyor, bir.

İkincisi; Çevre ve Şehircilik Bakanlığından çok söz edildi, ben maddelere girmeme sözü verdiğim için maddelere girmiyorum ama sayın vekiller, değerli teklif sahipleri; şunu bu vesileyle hatırlatmak isterim: Çevre ve Şehircilik Bakanlığının yetkileri, yasayla verilen yetkileri bu bağlamda Anayasa madde 127 açısından çok ciddi bir sorun oluşturmaktadır. Neden ciddi bir sorun oluşturmaktadır? Çünkü Anayasa madde 127 esasen çevre dâhil, imar dâhil -bunlar yorum yoluyla tabii ki, bu konuyu yönetme-ortak hususlarda yerel yönetimlere yetki veriyor olmakla birlikte merkezî otoritenin yetkisi İçişleri Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır. Bu maddeye dokunulmadığı hâlde 1 no.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle yerel yönetimler Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlandı. Oysa madde 127'ye göre bu konular ancak kanunla düzenlenebilir, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez. Dolayısıyla burada ben anayasallık açısından Çevre ve Şehircilik Bakanlığına yasal düzlemde verilen yetkilerin Cumhurbaşkanlığı kararnamesine şu ya da bu biçimde dayandırılıyor olması nedeniyle, dayandırılması gerektiğinden anayasallık açısından ciddi sorun doğuracaktır; nitekim Anayasa Mahkemesine başvururken bu konuyu yeniden teşhir etme gereği bulunmaktadır, doğacaktır. Dilerim bunu düzeltiriz ve Anayasa Mahkemesine götürme zahmetinden bizi kurtarırsınız; Gerçi Anayasa Mahkemesinin varlık nedeni bu olmakla birlikte, bizi kurtarırsınız o zahmetten.

Şimdi, bu bakımdan bu maddelerin merkez-yerel ilişkisi açısından da yerel yetkiler ile imar yetkileri bakımından çevrenin korunması, kentsel kamu düzeninin sağlanması, estetik kamu düzeninin sağlanması Çevre ve Şehircilik Bakanlığından çok yerel yönetimlere ilişkin yetki alanıdır.

Son olarak sizin Anayasa Mahkemesi konusunda yaptığınız savunmaya ben de katılmak isterdim doğrusu. Çünkü sizinle olan hukukumuzdan bunu yapabilmeyi, en azından arzu olarak temenni biçiminde isterdim yapabilmeyi fakat hemen hemen aynı bağlamda düzenlenmiş... Siz o açıklamayı yapınca acaba unutmış olabilir miyim diye... Her ne kadar Anayasa Mahkemesine götürülen başvurunun son okumasını bizzat yapmış olsam da yine bu metni arkadaşlar getirdiler, Anayasa Mahkemesi kararını bir kez daha okudum ve aslında fark şurada: O zaman bu konu Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmüştü, şimdi aynı konu, Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği, iptal nedenini oluşturulan konu bu kez burada, Bayındırlık Komisyonunda görüşülüyor. Dolayısıyla burada açıkça ve ciddi Anayasa'ya aykırılık var. Çünkü sizin düzenleme tarzınız Anayasa Mahkemesi kararını aşmaya ve onu Anayasa'ya uygun hâle getirmeye yetmiyor. Üzgünüm ama dilerim ki buradaki bu medeni tartışma... Kentte yaşadığımıza göre tartışmayı da medeni olarak yapmamız son derece doğaldır. Buradaki tartışma, katkı veren açıklamalar ilgili maddelerde gerekli düzeltmeleri yapmamızı sağlar.

Şimdi, son nokta olarak millet bahçelerine değinildiği için ona değinmek suretiyle toparlayacağım. Şimdi, millet bahçelerini siz Anayasa madde 43'ün ikinci fıkrasında öngörülen kamu yararı, kıyıların düzenlenmesi, bununla yarıştıyorsunuz. Peki, millet bahçesinin hukuki statüsü nedir? Şimdi, millet bahçesini biz olsa olsa çevre bozulmasını önlemek, çevre korunmasını sağlamak ve geliştirmek biçiminde devlete üçlü yükümlülük yükleyen ve yurttaşlara üçlü ödev yükleyen Anayasa 56'ncı madde bağlamında değerlendirebiliriz, bir; iki, az önce değindiğim Anayasa madde 63 bağlamında ele alabiliriz. Bunu yapmazsak eğer o zaman biz kıyıları millet bahçelerine açacak olursak bu çok iyi... Bildiğiniz gibi, mesela bizim Validebağ Korusu, onun millet bahçesine açılması flora, fauna, homosapiens dengesinin, ekosistemin bulunduğu yer. O zaman şöyle bir çevre hukukunun genel ilkesini de ihlal etmiş oluruz Anayasa madde 56'nın ötesinde: "Var olan durumdan yani ekosistem bakımından dengeyi bozucu, var olan durumu geriye götürücü bir düzenleme yapılamaz." şeklindeki çevre hukukunun ve uluslararası çevre hukukunun genel ilkesini ihlal etme riskiyle karşı karşıya kalırız.

Bu bakımdan, millet bahçesine kuşkusuz kimilerimiz gönül verebiliriz, tıpkı Kanal İstanbul zıtlaşmasında olduğu gibi ama biz burada yasama görevi yapan kişiler olarak ister istemez gönül bağından çok yazılı metinleri dikkate almak durumundayız. O nedenle bunun da gözden geçirileceğini umut ediyoruz.

En önemli husus -maddelere girmeme sözünü verdiğim için girmeyeceğim- burada bütün bu alanlar kentsel mekânda hak ve özgürlüklerin kullanılması sorunsalını merkezine yerleştirdiği için de Türkiye'nin de hemen hemen nüfusunun yüzde 90'ı kentlerde yaşadığı için... Kaldı ki bütünşehir köylere kadar gidiyor olsa da onunla ilgili hüküm bulunsa da o zaman devletin hak ve özgürlükler karşısındaki şu üçlü yükümlülüğü; hak ve özgürlüklere saygı göstermek, hak ve özgürlükleri korumak, hak ve özgürlükleri geliştirmek biçimindeki saygı yükümlülüğü, Anayasa'mızın 5'inci maddesinden ilgili maddelerine dağılan saygı yükümlülüğü, haydi haydi bu imar düzenlemesi açısından da geçerlidir, geçerli olduğu için -yeniden işaret ederek bitiriyorum- düzenlemeyi sağlıklı yapmak lazım. İki: Denetlemek gerekir. Üç: Yaptırım uygulamak gerekir. O durumda, Abdullah Bey'in biraz önce değindiği üzere, iş işten geçmeden önce müdahale edilir. Önemli olan Bursa'yı berbat edici, tarihsel dokuyu bozucu yapıyı yaptırmamak ya da Uzungöl'de yarın yıkacağımız, doğal ortamı bozacak yapıyı yaptırmamak. Yaptıktan sonra "Ben yıktırdım, bakın, devletin gücünü gösterdim." demenin hiçbir anlamı yok. Devletin niteliğini, varlığını, özünü anlayamamak demektir. Devlet artık jandarma devlet

değildir, devlet merkezi otoriteyle, yerel yönetimle nitelikli bir ülkeyi koruyan, onun değerlerini, bileşenlerini koruyan değerdir. Yoksa bir beton yığınının oluşması ve onun yaptırılması ve yıktırılması, göz yumulması ve sonra jandarma gücüyle yıktırılması kesinlikle 21'inci yüzyıl devleti değildir.

O bakımdan, Sayın Başkan, ben söze girerken döner, çorba eleştiri ve teşekkürünü dile getirirken işte bu görüştüğümüz konunun ne kadar önemli olduğunu ifade etmek amacıyla bunu nitelikli yapalım. Nitelikli yasayla nitelikli ülke, nitelikli toplum ve nitelikli devlet arasında doğrudan ilişki var. Bizim görevimiz ağırdır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz Hocam.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım, ben hocamın öğrencisi olduğum için...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Onun için hiç kesmiyoruz sözünü zaten.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hocam şunu yapmamızı hep bize tavsiye ederdi kendisi: “Genel uygulamanın içerisinde özeldeki yanlışlıklar geneli olumsuz bir hâle sokmamalı.” der.

Şimdi, hocam söze şöyle başlasaydı çok saygıdeğer bir şey yapmış olurdu: Toplu Konut İdaresi Başkanlığı bugüne kadar 960 ilçede ve beldede 875 bin adet Anayasa’nızın 2’nci maddesinde amir hüküm olarak da yer alan sosyal devlet anlayışına uygun olarak konutları vatandaşlarımıza çok küçük taksitlerle uzun vadelerde teslim etmiş. Evet, 875 bin konut. Spesifik manada 50-100 konutun, 200 konutun bu kapsam içerisinde uyumsuzluğu söz konusu olabilir, bu da gideriliyor. 875 bini bir takdir etseydik, bir teşekkür etseydik, Anayasa 2’nci madde kapsamı içerisinde sosyal devlet anlayışına uygun bu vatandaşlarımıza... (Gürültüler)

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Abdullah Bey, şey yapalım ya, tamamlayalım.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bakın arkadaşlar, bu kadar talep görüldüğü, bugün de bütün belediye başkanlarımızın katıldığı toplantıda da Sayın Cumhurbaşkanımızın izah ettiği gibi, şu anda yine çok uzun vadeli taksitlerle sosyal konut edinmek için vatandaşlarımıza 100 Bin Sosyal Konut Projesi başlatıldı. Bakın, bugün itibarıyla 1 milyon başvuru geldi. Bakın, resmi kayıt, 1 milyon başvuru. Demek ki vatandaşlarımızın bu manada taleplerini karşılayacak projeler üretiliyor ve bu da bu talepleri de karşılıyor.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Sayın Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Güler, bitti mi konuşmalarınız?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Mahmut Bey, teşekkür ediyorum. Sözlerinizden önce bir açılım gerçekleştirmek istedim yani.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, teşekkür ederim değerli arkadaşlar.

Biz, ülkemizin kalkınması için, vatandaşımızın huzur ve mutluluğu için kim bir tuğlayı bir tuğlanın üstüne koymuşsa minnettarız. Yani biz, bu konuda yeter ki vatandaşa, hakka, hukuka hizmet edelim. Bu anlamda tüm arkadaşlar, tüm siyasi partiler bence zaten aynı görüşte, kimse de farklı düşünmüyor. Hepimizin bir amacı var: Biz millete nasıl hizmet edebiliriz? Kimisi kulağı şuradan, yakından gösterir kimisi daha uzun taraftan gösterir, bu gidiş yöntem ve yolları farklıdır. Belki buradaki gidiş yollarının farklı olmasından kaynaklanan bir uyumsuzluk var ama gelin, bence yol yakinken, Sayın Kaboğlu Hocamızın dediği gibi, biz burada uyuşalım.

Sayın Güler dedi ki: “Evet, Anayasa’nın 2’nci maddesi hukuk devletidir.” Doğru, hukuk devletinde bu yasalara bağlı kalmak lazım. Bakıyoruz biz, İç Tüzük’ün 37’nci maddesinde açık ve net bir vaziyette düzenleniyor, deniyor ki: “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, gelen bir teklifin eğer farklı komisyonlarla bağlantılı olduğunu görürse o komisyonlara havale eder.” Doğru. Ne yapmış Başkanlık? Bunu esas komisyon olarak Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonuna havale etmiş. Daha önce bu iptal edilen kanun Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmüş. Plan ve Bütçe Komisyonuna tali komisyon olarak havale etmiş ve Adalet Komisyonuna havale etmiş.

Bakın, Sayın Başkana teşekkür ediyorum, talebim doğrultusunda belgeleri bana verdiler. Plan ve Bütçe Komisyonunun vermiş olduğu yazıda ne deniyor biliyor musunuz? Yani bu teklif 13’ünde Meclise sunuluyor, 13’ünde havale ediliyor, 14’ünde verilen cevapta açık ve net bir vaziyette deniliyor ki: “Teklif süresi içerisinde görüşme imkânımız bulunmamaktadır.” Süre ne kadar? Süreye baktığımız zaman, İç Tüzük’ün 37’nci maddesinin son fıkrası uyarınca, on gündür. “Eğer süre yetmezse on gün daha da uzatabilir.” diyor. Şimdi, bu kanun teklifinin mürekkebi kurumadan, Sayın Başkanın, Plan ve Bütçe Komisyonunun daha önce görüştüğü kanunu “Ben görüşmüyorum, benim sürem yetmiyor bana.” diye görüşmeye almaması, tamamen, kaliteli yasama organının faaliyetini engellemedir Sayın Kaboğlu Hocanın dediği gibi. Yani burada en azından ne yapması lazımdı? Komisyon üyesi arkadaşlarımız burada, Adalet Komisyonu üyesi arkadaşlarımızdan bazıları burada; toplanması “Arkadaşlar, böyle bir teklif var, biz bunu görüşelim mi görüşmeyelim mi?” veyahut da “Bu, bizim Komisyonumuzun görev ve yetkisi kapsamına giriyor mu girmiyor mu?” demesi lazımdı. E peki, parasal konunun olduğu her yerde mutlak surette Plan ve Bütçenin yetkisindedir Değerli Başkanım. Bildiğim kadarıyla siz de belediye başkanlığı yaptınız, yanılıyorsam beni düzeltin. Yani burada, bu, Plan ve Bütçe Komisyonu “Efendim, ben süre yetmedi diye görüşemem...” Kaldı ki Adalet Komisyonunun Başkanı da şunu söylüyor: “Komisyonumuz söz konusu teklifi gündemine almamaktadır.” İlk önce Komisyon toplanır, ondan sonra gündemine alır veya almaz. Yani bu şekilde, Komisyon üyelerinin bilgisi dışında, onlardan, yangından mal kaçırıncasına kanun yapılmaz ki. Yani bu kanun kötü bir kanun da olsa hepimiz bundan etkileneceği, iyi bir kanun da olsa hepimiz bundan etkileneceğiz.

Gelelim, Anayasa’ya aykırılıkla ilgili... Evet, bana raporu verdiniz, teşekkürler ancak Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı Anayasa’ya aykırılığı incelememiş ki.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Aykırı olsa inceler.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üstat, bakın...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Tabii tabii, onun için gidiyor oraya yani aykırılık olsa...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, bakın, karşılıklı tartışmak istemiyorum, başka bir zaman ben makamınıza geleyim, Parlamento hukukuyla ilgili şunu yapalım: Teklif edilen kanunu Kanunlar ve Kararlar öncelikle ele alır, Anayasa’ya aykırı olup olmadığını inceler, ondan sonra gayet rahat bu teklif kanun yapma tekniğine uygun mu uygun değil mi...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yani Anayasa’ya aykırılık olsa zaten belirtir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değil ama bakın, mesela ne yapmış? Haklı olarak bazı önerileri var, diyor ki: “Arkadaş, kanun yapmak için...” Kutluyorum kendilerini, çalışmışlar derslerine. Kanun veya kanun hükmünde kararnameler var. Mecliste onaylanınca bunlar da Meclis işlemi olduğu için siz oradan oraya atıf yaparsınız ama kanun yapma yönetmeliğinin 19’uncu maddesi diyor ki: “Siz kanun yaparken Cumhurbaşkanlığı kararnamesine atıf yapamazsınız, o bir idari işlemdir.” Gelmişiz, biz 1’inci maddede idari işleme atıf yapmışız Değerli Başkanım. Kanunun idari işleme atıf yapmasıyla idari işlemi biz kanun hükmüne, seviyesine çıkarmış oluyoruz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yok, atıf yok orada da Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üstat, okurum 1’inci maddeyi.

Bakın, o cümlelerin orada geçmemesi lazım. Gayet rahat, burada, Kanun ve Kararların ifadesi burada...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yani “Cümle geçmesin.” eleştiriniz olabilir ama atıf sayılmaz o yani herhâlde.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üstat “atıf” deniyor. Bu sadece benim görüşüm değil, ben Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının alıntısını söylüyorum burada size. Yanınızda var, bir okuyun.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yalnız, o “Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının önerisi” diye söylediniz ya zaten, onlar öneride bulunurlar, Komisyon karar verir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet ama arkadaşlar, Komisyon karar verir de...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hatta Anayasa’ya aykırılık iddiası bunun olduğu bir önergeyle de...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ahmet İyimaya’nın adını ben burada adını anmak isterim. Ahmet İyimaya -Allah sağlık, şifa versin, daha uzun ömürler versin- derdi ki: “Arkadaşlar, parmaklar her şeyi değiştiremez.” Ahmet İyimaya AK PARTİ’li milletvekili arkadaşlarımızdan birisi, saygı duyduğumuz, çalışkan bir ağabeyimiz. Yani sizler diyorsunuz ki: “Efendim, onlar böyle yazmış olabilir ama biz burada Komisyon olarak değiştiririz.” E parmaklarla her şeyi değiştirin isterseniz, saygı duyarım ben tabii ki. Bu konuyu burada kapatıyorum, devam ediyorum; özür dilerim.

Şimdi, burada aynı şekilde tali komisyonlar görevlerini yapmaktan imtina edemezler, üyelerini toplamaları lazım. Kanuna karşı hileli bir yöntemle size cevap vermiş durumdadırlar.

Sondan başlamak istiyorum çünkü Sayın İbrahim Kaboğlu onunla bitirdi. Sayın Demir de Anayasa Mahkemesiyle ilgili açıklama yaptı. Değerli arkadaşlar, burada o dönem -2014’te milletvekili olan arkadaşlarımız burada-yargılama usulü kanunu ivedilikle niçin çıktı? Onun esas çıkış felsefesi ve gerekçesi ne? Onun esas çıkış felsefesi, gerekçesi... 10 Eylül 2014 tarihli 6552 sayılı Kanun’un 96’ncı maddesi uyarınca Değerli Başkanım, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 20/A ve 20/B’yle alakalı olarak... O dönemde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılan sınavlar vardı, o sınavlara itirazlar çoktu. Denildi ki: “Buna itirazlar var. E sınav sonuçları açıklandı, öğrenciler kayıt yaptıracak, eğer ivedilikle bu görüşülmezse süreler kaçacak. Bu anlamda basit, hemen incelenebilir, karmaşık olmayan konularla ilgili olarak biz bu düzenlemeyi getirelim.” Esas felsefesi, gerekçesi, ruhu bu Değerli Başkanım.

Burada, teröristler tarafından 24 Ocak 1993 tarihinde katledilen -teröristler gerçekten insan hakkı düşmanıdır, yaşam hakkı düşmanıdır, hukuk devletin düşmanıdır, demokrasinin düşmanıdır- rahmetli Uğur Mumcu ne derdi biliyor musunuz? “Arkadaşlar ‘Türk vatandaşı’nın tanımı nedir?” derdi. “Alman ceza muhakemeleri usulüne göre yargılanan, İtalyan ceza hukukuna göre cezalandırılan, Fransız idare hukukuna göre idare edilen, İsviçre medeni hukukuna göre evlenen, İslam hukukuna göre gömülen kişiye ‘Türk vatandaşı’ denir.” derdi.

Burada Fransa’ya niçin geldim Değerli Demir? Fransa’ya şunun için geldim: Biz, idare hukukumuzu, idari yargılama usulümüzü Fransa’dan almışız. Fransa’da idari hızlı yargılama usulü var. Nasıl var o? O şöyle var, diyor ki: “Çok basit ve karmaşık olmayan konularda bu yapılabilir.” Doğru, üniversite sınavına giren öğrencilerle ilgili, karmaşık olmayan konularla ilgili bunun gayet rahat konuşulması, düşünülmesi doğru.

Ama arkadaşlar, biz bir şehrin planlamasını yapıyoruz bu kanunla ya, biz bu kanunla ülkenin planlamasını yapıyoruz. Böyle basit bir iş değil ki siz kalkıp çok hızlı, ivedi bir vaziyette, bunu hızlı idari yargılama usulüne tabi tatalım. Evet, biz, yargılamanın çabuk, hızlı, erişebilir olmasını canıgönülden istiyoruz ama bunu hızlı isterken adil yargılamanın ihlal edilmemesi lazım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – İkisi birlikte olacak, hem hızlı hem adil yargılama.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Adaletli bir kararın verilmesi lazım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mahmut Bey, sözünüzü kesmek istemiyorum da şöyle...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Dikkat edin, konudan uzaklaşmıyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bir şey söyleyeceğim. Belediye başkanlığı yapanların ya da belediyecilik yapanların hepsi bu imarla ilgili -inanın kasıt falan yok- işlerin hızlı yürümesini arzu ederler.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kasıt anlatmıyorum, derdimi anlatıyorum ben Başkanım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teorideki gibi değil. Çünkü çok telafi edilemez şeyler çıkıyor sonuçta. Bunu bilin yani, onu demek istiyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Devam edebilir miyim Başkanım.

Şimdi, bu kararlarla ilgili istinaf mahkemesine vesairesine başvurulur diye biraz önce bir arkadaşımız söyledi ya, bu kararlara karşı istinaf mahkemesine filan başvurulamıyor Sayın Başkan. Bu kararlara karşı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 45’inci maddesi uyarınca ancak ve ancak temyize gidilebiliyor. Bu dava açılan genel mahkemede replik düplik olayı da yok. Temyiz süresi burada otuz gün değil, on beş gün. Yani burada, bu adil yargılamayla ilgili, bu sürelerle ilgili sözün kısasını şöyle diyebiliriz: 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu uyarınca ivedi yargılama usulündeki süreler oldukça kısa tutulmuştur. İvedi yargılama usulünde temel amaç, davaların hızlı bir şekilde sonuçlandırılmasıdır. Peki, hızlı yargılamada her zaman bir adil yargılama var mıdır? Yok.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6’nıncı maddesi 1’inci fıkrasının ilk cümlesi uyarınca herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir. Ancak makul süreden kasıt, yargılamanın sadece hızlı bir şekilde sonuçlandırılması demek değildir; aynı zamanda yargılamanın, adil yargılama hakkı ihlal edilmeden düzgün ve iyi bir şekilde işlemesi de gerekmektedir. Dolayısıyla ivedi yargılama usulünde “makul süre” kavramına uyulması zorunludur. Yargılamanın çok hızlı yapılması her zaman adil bir yargılama yapıldığını göstermez. Makul sürenin aşılması adil yargılama hakkının ihlal niteliğinde olduğu gibi yargılamanın makul süreden daha kısa bir süre içinde tamamlanması da adil yargılama hakkını zedeler. Hızlı yargılama uğruna hukukun temel ilkeleri, uluslararası sözleşme hükümleri başta olmak üzere, mevzuatımızda tanınan haklar ihlal edilmemelidir.

Fransa’da, biraz önce dediğim şekilde, ivedi yargılama usulündeki davalar tek hâkimli davayla görülmektedir. Ancak...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) - Bir söz alabilir miyim bende?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani Sayın Başkanım, Başkanlık makamı orada. Hatibin sözü kesilmez.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – El koydunuz yani.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ne haddime düşmüş el koymak. Demokratik yöntemle hakkımı kullanıyorum.

İvedi yargılama usulünün kapsamı belirlenirken herhangi bir ölçüt esas alınmamıştır burada. Esasen bizim idare kanunumuzun dayandığı Fransa’da, orada “basit iş” deniliyor ve bizdeki o üniversite ölçme sınavında biz tüm ülkenin planlamasını yaparken maalesef bir sınırlama getirmemiştir. Bu, aynı zamanda neyi de etkiliyor Sayın Başkanım? Bu, diğer vatandaşların genel mahkemedeki “eşitlik ilkesi”ni de aslında ihlal ediyor. Niye? İdare, kendi lehine, kendisiyle ilgili yaptığı iş ve işlemleri kalkıp hızlı yargılamaya tabi tutarken vatandaşla ilgili hızlı yargılamaya tabi tutmuyor. Bu da nedir? Anayasa’mızın 141’inci maddesi hükümleri diyor ki: “Yargılamanın çabuk, hızlı ve ucuz olması lazım.” Biz ne yapıyoruz? Diğer genel mahkemeleri, maalesef, gittikçe uzatıyoruz, hızlı, ucuz, adil bir şekilde yapmıyoruz ama idareyle ilgili bu hükmü getiriyoruz. Bu anlamda, ivedi yargılama usulüne tabi uyumsuzlukların kanunda herhangi bir ölçüt, esas alınmadan belirlenmesi bu usulün amacına da aykırıdır.

Kapsam belirlenirken özellikle dava konusunun niteliği, ölçütü ve temel hak ve özgürlüklerin korunması ölçütü esas alınmalıdır. Burada Fransa örneği açık ve net bir vaziyette. Umarım ve dilerim, yani buradaki ivedi yargılama ile adil yargılama arasındaki dengenin sağlanması gerekir değerli arkadaşlar.

Cezalarla ilgili sorum vardı. Sayın Başkan şunu söyledi, dedi ki: “Biz arsa payıyla ilgili, işte, değer tespitiyle çarpıyoruz, ona göre idari para cezası veriyoruz.” E, peki, Değerli Başkanım, siz Fatih’te Belediye Başkanıydınız. Büyük, böyle, değeri yüksek olan tüm belediyeler Cumhuriyet Halk Partisine geçtikten sonra mı aklınız başınıza geldi? Yani burada yarın öbür gün bu büyükşehir belediyelerinin hepsini Cumhuriyet Halk Partisi aldı, ne diyeceksiniz? “Bakın, bu CHP var ya, bunlar size ceza kesiyor, biz kesmiyorduk.” diyeceksiniz. Yani şimdi, buradaki amaç tamamen siyasi; bir. İki...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Belediyelerin yüzde 70’i AK PARTİ’de şu anda.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bütçe toplamına bakınca yüzde 70’i bizde.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Büyükşehirlerden bahsediyoruz, büyükşehirlerden bahsediyoruz. Yani emlak değeri yüksek olan yerlerin...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Yüzde 70’i AK PARTİ’de.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, ben sözünüzü kesmedim...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mahmut Bey, tamamlayabilir misiniz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tabii, konudan ayrılmıyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Şundan dolayı söylüyorum: Şimdi, burada inşaat mühendisleri odası, mimarlar odası...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – E, ben teklifi getirdim, önce o arkadaşlar dinlensin diye, “Yok.” dediniz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mühendisler odası...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – O teklifi ben getirdim, dinlemediniz beni.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Aslında benim görüşüm şu: Onlar...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Anladım, ben söyledim, dinlemediniz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Onlar ilgili maddelerde konuşsun arzu ediyordum ama tabii, süre uzadı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tamam, bitiriyorum efendim, bitiriyorum zaten.

Şimdi, burada bu tür idari para cezaları, adı üzerinde ceza. Hukukçusunuz, suçta ve cezada eşitlik ilkesi var. Bu uygulama Anayasa’nın 10’uncu maddesindeki eşitlik ilkesine aykırılık teşkil ediyor.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bu cezayla ilgili destekleyeceğinizi düşünüyordum ben Mahmut Bey çünkü yani o, Boğaz’daki yalılardaki kaçak ile Hakkârî’deki aynı...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hatta biz hepsine karşıyız. Bakın, Cumhuriyet Halk Partisi varsa herkes için var; fakir fukaranın zaten sözcüsü, kimsesizlerin kimsesi Cumhuriyet Halk Partisi.

Yani burada mesela beş yıllık süre koymuşsunuz. Arkadaşlar, Borçlar Kanunu açık ve net, 71’inci madde hatırladığım kadarıyla, orada hak ve alacak yani Borçlar Kanunu’nda doğan bir hak on yıllık zaman aşımına tabi. Şimdi, buradaki süreyi beş yıla getirmişsiniz. Yani biz kendi aramızda konuşmamızda Sayın Akif Bey bir örnek verdi, dedi ki: “Kardeşim, Almanya’da yurt dışında bir arkadaş var, haberi yok, gelmiyor Türkiye’ye.” Bu adam on yıl sonra öğrendi, yirmi yıl sonra öğrendi. Yani buradaki beş yıllık süre kısa bir süre. On yıllık bir süreyi -Borçlar Kanunu’yla en azından paralel bir düzenleme olması açısından- onu, tamam, yirmi yapmayın ama beş yıl da çok düşük bir süredir. Yani burada vatandaşın lehine düzenleme yapmakta yarar var.

Burada, evet, 12’nci maddedeki, bu, yapının kaçak vesaire olması, tapu siciline işlenmesi güzel. En azından, aleniyet ilkesi açısından -Medeni Kanun’un yanılmıyorsa 1031 midir, 1041 midir öyle bir maddede- vatandaş incelerken hiç olmazsa kaçaksa, eksikliği vesairesi varsa bilerek ve isteyerek almış olur, yarın öbür gün dolandırıcılıkla ilgili sorunlar gündeme gelmemiş olur.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Güler, müdahale etmeyiniz. Yani biz burada görevimizi yapıyoruz, görevimizi engelliyorsunuz, sizden ricam. Siz de söz alırsınız, incellersiniz.

Şimdi, burada yapı imara aykırılıklarla ilgili bir şey daha gündeme gelecek. Peki, orada kaydetti. Bence, cumhuriyet savcıları bunların hepsini de ihbar kabul etmeli çünkü görevi kötüye kullanmış. Yani burada...

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Zaten, aynı zamanda cumhuriyet savcılığına bildirmek zorunda mevcut kanunda.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Burada yazmıyor.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Olur mu, mevcut kanunda var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hangi mevcut kanunda?

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Şu andaki İmar Kanunu’nda.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yoo.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kaçınıcı madde? İmar Kanunu bende. Bulun, ben öğreneyim Başkanım, vallahi. Burada, bende, ben bulamadım. Yani bence orada bir eksiklik var.

Güzel yani arkadaşlar, burada anlatmışsınız, anlatmışsınız... Burada İmar Kanunu’nun 37 ve 44’üncü maddeleri var -Belediye Başkanıydınız, çok iyi bilirsiniz- otopark parası için toplanan paralar var. Bu otopark parası için toplanan paralar Otopark Yönetmeliği’nin 10’uncu maddesi uyarınca “Başka bir amaç için de kullanılamaz.” diyor. Peki, arkadaşlar, siz Başkanlık yaptınız, Sayın Demir Bey başkanlık yaptı, kanun diyor ki: “Bu otopark paralarını büyükşehir ayrı bir hesapta otopark hesabı olarak her ilçe için ayrı ayrı hesap açar, faizli olur ancak bölgeler bölge otoparkları açar, o bölge otoparklardan

ücretsiz yararlanır.” Ya, Allah rızası için, yıl 1994, yıl şu anda 2020 yani yirmi altı yıldır İstanbul -daha önceki partileri de kabul edersek devamı açısından- sizler tarafından idare ediliyor. Bu vatandaşın toplanan otopark paraları ne oldu? Nerede duruyor? Otoparklar nerede? Ben İstanbul’a gidiyorum, bölge otoparkları arıyorum bulamıyorum. Yani gerçekten bu anlamda keşke bu düzenlemeyle ilgili de bir hüküm koymuş olsaydınız çok iyi olurdu.

Burada genel hükümlerle ilgili olarak, geliyorum... Maddelerle ilgili konuşacağım, merak etmeyin, maddeleri bırakıp gitmeyeceğim ama benim sizden bir istirhamım var, o da şu: Bir, öncelikle bu teklifi -gerçekten faydalı, yararlı bir kanun çıkmasını istiyorsak, parmaklarınız yetiyor, tabii, zaten onun mesajını verdiniz bize- gelin alt komisyona gönderelim. Alt komisyonda arkadaşlarımız çalışanlar yani eksik vesaire bir şeyler varsa bunlar düzeltilsin. Nasıl olsa burada zamanımız da hakikaten çok fazla yani gülüyorsunuz ama yani bu devlet bize iyi bir maaş veriyor, iyi bir sigorta da veriyor. Biz niye çalışmayacağız arkadaş? Acelesi ne? Hatta ve hatta, biraz önce getirdiğiniz dönerleri kimden getirdiniz, ben anlamadım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teklif sahipleri aylardır çalışıyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir dakika, bu döner nereden geldi bize?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bizim ikramımız.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Siz nereden aldınız?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bir dönerciden...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kim o dönerci?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Allah! Allah!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kim o dönerci? Ben Meclisteyim, bakın, o kimin parasıyla geldi? Bir dakika... Nasıl olur arkadaş? Ekonomiyi konuşuyoruz, kimin parasıyla yapılıyor? Meclisin. Ya Meclisteyiz, Meclisin yemekhanesi var, aşçısı var, efendim...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ya seviyeyi çok düşürüyorsunuz, ayıp!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Torku kimindir diye söylemiyorum. Eski AK PARTİ milletvekilinin değil midir? Meclisteyiz, Mecliste, yazık. Bize gelince bize zamanı çok görüyorsunuz. Efendim, zaman vermiyorsunuz, “Acele işimiz var...”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mahmut Bey...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ya arkadaşlar, biz burada 7/24 çalışmaya hazırız. Millet için bunu yapıyoruz. Ben bu kanunu söylerken, burada çalışırken kendi şahsım için çalışmıyorum ki. Benim ne arsam var ne villam var ne evim var, ben kirada yaşayan bir insanım ya arkadaş.

Teşekkür ederim, saygılar.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mahmut Bey, sağ olun. Tamam, peki.

Müzeyyen Hanım, lütfen bu uyarıları dikkate alalım. Yani süre koymak istemedik, süre oylaması yaparız arzu ederseniz ama böyle devam edersek süre koymak mecburiyetinde kalacağız.

Buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Dr. Müzeyyen Şevkin, jeoloji yüksek mühendisi, Adana Milletvekiliyim.

2 dönem Jeoloji Mühendisleri Odası Başkanlığı yaptım, yirmi dokuz yıl da İller Bankasında yüzlerce harita tahdidine, imar planına esas jeolojik etüde, jeoteknik etütlerle ve zemin etüdüne imza atmış bir jeoloji mühendisiyim. Bunu şahsımı öne çıkarmak anlamında söylemiyorum, sadece imar

planıyla ilgili gördüğüm birtakım noksanları ifade etmek üzere söz aldım. Komisyon üyesi değilim, aslında, Sanayi, Bilim, Teknoloji ve Enerji Komisyonu üyesiyim ama bu kanunda bahsedilen şeyin sadece yoğunluğa ve yüksekliğe dayandırılması ve sadece bina tasarımı ve imar planlarında yoğunluğa dayandırılması açıkçası beni rahatsız etti. Yani şimdi burada hani depremsellik ve afet olgusu baz alınarak bir kentsel dönüşüm planlaması yapıldı ülkemizde ve bu kentsel dönüşümde de bir müteahhit gitti, herhangi bir blokta 2-3 tane karot alarak buranın yapılaşmaya uygun olmadığı, depremselliğe dayanıklı olmadığını öne sürerek, üçte 2 de apartmandaki yoğunluğu sağlayarak bu kentsel dönüşümü yaptı. Ama biz, yerleşim alanlarının yüzde 95'i fay hatları üzerinde yerleşmiş olan bir ülkeyiz ne yazık ki ve 11 şehrimiz bu fay hatları üzerinde ve bunların hiç birinde bu kentsel dönüşüm depremsellik ve afet baz alınarak yapılmamıştır yani bu olguları bir kere göz önünde bulundurmamız gerekiyor. Rantsal dönüşüm rantabl olmaktan çıkmış tamamen rantsal dönüşüme dönüşmüştür. Bu, tabii bizi rahatsız ediyor.

İmarla projeyi baz alıp zemini hiç dikkate almayan bu anlayış sadece rantsal bir bakış açısidir diye düşünüyorum. Proje müelliflerince hazırlanan yapının inşa edileceği arsa ve arazinin zemin ve temel raporlarıyla uygulanan projelerin yerinde denetiminin yapılmasının sadece proje bazlı değil o zemin etütleri yapılırken ve temel raporları hazırlanırken de bu denetimin yapılması gerekliliğine inanıyorum. Bunu buradan ifade etmek istiyorum, dört başı mamur bir şekilde ele alınması gerektiğini düşünüyorum.

Bir de bu yapı denetimi -pek çok arkadaşımız bahsetti ama- olayı gerçekten çıkırından çıkmış, amacından uzaklaşmıştır çünkü sizin parasını ödediğiniz bir firma gelip sizi denetlemez. Bunun detaylı bir şekilde tüm bileşenleriyle incelenip sağlıklı bir yapı denetimi yani dünya çapındaki ülkelerde nasıl yapılıyorsa bu şekilde bir yapı denetiminin olması gerektiğini düşünüyorum. Ne olabilir? Örneğin, sigorta firmaları yapı denetim firması olabilir çünkü siz yıkılacak bir binaya para ödeyecekse onu çok sağlıklı bir şekilde fennî olup olmadığını denetleyebilirsiniz diye düşünüyorum. Bu bir fikir tabii, bu tartışılmalı tabii ki tüm bileşenleriyle elbette.

Yine, birçok arkadaşımız bahsetti ama yerel yönetimlerden bu şeyin çıkıp daha merkezileştiği olayı ne yazık ki kanun teklifinde görülüyor, bu yetkilerin TOKİ ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığına aktarıldığı gözleniyor.

Yine imar barışı çıkararak zaten katledilen imar planlarının sorunlu olan kaçak yapıların imar affıyla önünün açıldığını gördük. Yani işte heyelanlı alanlar, kıyı kenarda olan binalar, deprem riski altında olan binalar, dere yataklarını ihlal eden binlerce yapıya ödül verilmiş olundu bu süreçte. Bu da yetmedi, bu yasalaştırıldıktan sonra bir de bunların heyelanlı alandaki bir binanın örneğin zemin güçlendirilmesi yapıldı. Bu da bence bir handikap, bunun da önlenmesine dair bir çalışma yapılması gerekir diye düşünüyorum. Bunu yine bütün arkadaşlarımız söyledi ama üniversitelerle, odalarla, muhalefetle görüşerek hani alelacele, böyle saat 18.00'den sonra, iki ayağımız bir pabuçta çıkarılması gerekmeyen bir kanun olduğunu düşünüyorum. Yani tüm bileşenleriyle tartışılarak sağlıklı bir kanun taslağının çıkarılmasında ne gibi bir sakınca var? Bakın, bir buçuk yıldır ben Enerji Komisyonundayım, Maden Yasası değişti, üç ay sonra bir daha değişti, şimdi bir buçuk yıl sonra bir daha değişecek, yeniden önümüze gelecek. Ne acelemiz var? Yani bunu dört başı mamur, tüm bileşenleriyle, odalarımızla, üniversitelerle, muhalefetle ve size biz de destek olalım elbette, hani o şekilde çıkarılması daha mantıklı diye düşünüyorum.

Sanıyorum Jeoloji Mühendisleri Odası Başkanımızın da görüşleri var. Ben o alana girmek istemiyorum ama ben de bu teklifin özellikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığında belli kişilere gözetim ve kontrolü onlara belge vererek o insanlara yönlendirmeye ilgili bir tasarrufu olduğunu düşünüyorum. O konuya sanıyorum Jeoloji Mühendisleri Odası Başkanımız girecek.

Yine 6360 sayılı Bütünşehir Yasası'na da biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak buna karşı durmamıza rağmen, yürümeyen maddelerine ilişkin defalarca yeni düzenleme yapıldığını görüyoruz.

Ben yeniden bu kanun teklifinin alt komisyonda olsun, daha detaylı tüm bileşenlerin gözetiminde sağlıklı, ülkemize yaraşır, çağdaş bir şekilde yapılması gerektiğine inanıyorum. Ayrıca, coğrafi bilgi sistemiyle ilgili, teşekkür ediyorum, gerçekten benim de yıllardır üzerinde durduğum, harita tahdidi üzerine imar planı esas jeolojik etüdü, onun üzerine imar planı ve tüm katmanların görülebildiği böyle bir yapının olmasını ben şahsen destekliyorum. Başarılı bir imar planı çalışması olmasını diliyorum, kanun teklifi olmasını diliyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Milletvekilimize teşekkür ediyoruz.

Şimdi, genel temayül şöyle arkadaşlar: Tamam, oda başkanlarımız yani yanlış anlamasın da, maddeler üzerinde tekliflerde ve değerlendirmelerde Komisyonumuz uygun görüyorsa konuşma sürelerini beş dakikayla sınırlayalım.

Bunu Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Böyle bir sınırlama da koymak mecburiyetindeyiz. Dolayısıyla oda başkanlarımız aslında ilgili maddelerde konuşsun diye düşünmüştük ama zaman ilerlediği için...

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Mahmut Tanal Bey konuştu onların adına.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – ...İnşaat Mühendisleri Odasından başlayarak sonra jeoloji mühendisleri, sonra mimarlarımız adına beşer dakika.

Süreye uyalım lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Süre koymayalım Başkanım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Süreyi koyuyoruz. Komisyonumuz artık oyladı bunu.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sınırlamayalım bence.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sadece oda başkanları için diyoruz. Bizim için tamam...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Beş dakikada her şeyi konuşur ya.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Zaten ilgili maddeleri var. Yani çok sorun olmaz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, oylamalar üyeler için olur, dışarıdan çağırılan uzmanlar için yapılmaz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Dışarıdan çağırdığımız arkadaşlarla ilgili kendimiz öyle öngördük, Gökân Bey'le falan görüşerek. Kendileri de kabul ettiler.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teklifte öyle bir şey yok da onun için dedim ben.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Tamam, peki, teşekkür ediyorum.

Buyurun.

TMMOB İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI CEMAL GÖKÇE – Çok temel bir problem var bizim ülkemizde. Çok da ciddi bir bilgi birikimi var ama ne yazık ki bu bilgi birikimi açığa çıkarılarak hareket edilmiyor. Sanki birçok şey yeniden keşfedilmiş gibi hareket ediliyor. 1999 depremini hep birlikte yaşadık. Yaklaşık olarak yüzde 25 mertebesinde yapımız devre dışı kaldı. Bunların yüzde 6'sı yerle bir oldu, yüzde 7'si ağır hasar gördü, yüzde 12'si de orta derecede hasar gördü yani yüzde 25 mertebesinde yapımız hasar gördü Körfez bölgesinde.

Bugün sürekli olarak ifade ettiğim bir konu var. İstanbul'un 1999'da 17 Ağustos depremine yakalanma durumu ne ise yapı stokunun deprem güvenliği açısından bugün de odur. Fakat çok önemli çalışmalar yapılmıştı. 2003 yılında İstanbul Ana Kent Belediyesi 4 üniversitemize İstanbul Deprem Master Plan çalışması yaptırmıştı. Bu master plan çalışması bugün de bizim baş ucu kitabımız. 2004 yılında Bayındırlık ve İskân Bakanlığı 1'inci Deprem Şûrası çalışması yapmıştı. 400-500 bilim insanı, bilgi insanı, uzman katılmıştı bu çalışmalara; son derece değerli çalışmalar ortaya koymuşlardı. 2009 yılında da yine Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Kentleşme Şûrası çalışması yapmıştı. Bu Kentleşme Şûrası çalışmasının sonuç bildirisini de dönemin Cumhurbaşkanı Sayın Abdullah Gül okumuştı. Bugün de o çalışmanın ve sonuç bildirisinin altına imza atarız.

Ama işte saat 18.00'den bu yana -bağışlayın beni- izliyorum dikkatle. Sanki bu tür çalışmalar ülkemizde hiç yapılmamış gibi konulara bakmaya çalışıyoruz. 2012 yılında da 2011 yılında yaşanan Van depremiyle birlikte AFAD, Ulusal Deprem Strateji ve Eylem Planı hazırlamıştı 2012-2023 yılları arasında. İnşaat Mühendisleri Odasına ve meslek odasına da bir görev vermişti. 2017 yılına kadar mesleki yetkinliği, ahlaki değerleri ve etik anlayışı dikkate alacak olan yetkin mühendislik yasasının çıkarılmasıyla ilgili olarak bu çalışmanın tamamlanacağını altını çizmişti ama ne yazık ki 1999 depreminden bu yana bizimle ilgili kurumların sürekli olarak ifade etmelerine rağmen, 1938 yılında çıkarılmış olan, çıkarılmış olduğu tarih itibarıyla son derece değerli bir yasa olan 3458 sayılı Yasa hâlen yürürlükte. Mühendise sınırsız bir yetki sağlayan bir yasa. Böyle bir durum dünyanın hiçbir yerinde yoktur. Yeni okulu bitiren bir mühendise sınırsız bir yetki verilemez.

Ben, geçtiğimiz iki yıl içerisinde, İnşaat Mühendisleri Odası, Dünya İnşaat Mühendisleri Konseyi üyesi, Avrupa İnşaat Mühendisleri Konseyi Üyesi, Akdeniz ve Arap Ülkeleri Konseyi üyesi olarak bunların yapmış oldukları toplantılara katıldım Portekiz'de, İngiltere'de, Amerika'da, Yunanistan'da, Beyrut'ta ve Bulgaristan'da. Gitmiş olduğumuz bu ülkelerde ve oraya katılmış olan tüm ülkelerde, geri çerçevede düşünmüş olduğumuz ülkelerin birçoğunda bile bu anlayış yok. Okulu yeni bitirmiş olan bir meslek insanı, bir mühendisin sınırsız yetkisi yoktur.

Biz akşamdan bu yana depreme yönelik olarak yapı güvenliğinin sağlanmasını tartışıyoruz. 26 Eylülde 5,8 büyüklüğünde bir deprem oldu İstanbul'da, ödümüz koptu. Geçtiğimiz hafta 4,7 büyüklüğünde yine bir deprem oldu İstanbul'da, ödümüz koptu. Oysa afet bir olayın kendisi değil, doğurmuş olduğu sonuçlardır. Eğer sizin yapılarınızın deprem güvenlikleri yoksa yani ciddi ölçüde risk taşıyorsa o zaman korkarsınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TMMOB İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI CEMAL GÖKÇE – Dolayısıyla yapılarınızın deprem güvenliklerinin sağlanabilmesi için de ciddi ölçüde meslek insanlarının, mühendislerin ve mimarların sadece diploma almış olmaları değil, onların meslek odaları tarafından mutlaka ve mutlaka sertifikalandırılmaları gerekir.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bir dakika ilave süre verelim, mikrofona basarsanız.

TMMOB İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI CEMAL GÖKÇE – Meslek odalarının mutlaka ve mutlaka meslek insanlarını sertifikalandırması gerekir. Çünkü onları sınırsız yetkiye sahip olan diplomalı mühendis olarak görmüyor dünya; sadece diplomalı, dört yıllık bir yüksekokulu bitirmiş olan insanlar olarak görüyorlar. Bu yanıla mutlaka ve mutlaka bizim ülkemizde kurumlar arası iş birliğinin sağlanması lazım.

Biz ülkemizi çok seviyoruz. Kurumlar arası ilişkinin mutlaka ve mutlaka geliştirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Meslek odaları, Bakanlık yani Çevre ve Şehircilik Bakanlığı veya makina mühendisleri açısından ilgili bakanlıklar, aynı zamanda sanayinin mutlaka iş birliği yapması lazım. Her kurum ve kuruluşun kendisine yönelik olarak çalışma yapması ve herkesin problemleri bir başkasından daha fazla biliyor olması, ne yazık ki kurumsal ilişkileri ve hafızalarda veya arşivlerde bulunan bilgilerin, o dokümanların açığa çıkarılmasını engelliyor.

Son cümlem şudur: 1938 yılından kalan 3458 sayılı Yasa değiştirilmediği müddetçe biz deprem konusuyla ilgili ne kadar çalışma yaparsak yapalım yetkin ve mesleki derinliği yüksek, ahlaki normları yüksek, etik anlayışı sertifikalandırılmayan bir meslek insanının yeterli ölçüde mühendislikle ilgili hizmet yapabilme şansı da yoktur.

Burada bulunan Komisyonun ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin, eğer ülkemizin deprem bekleyen kentlerinin deprem güvenli olmalarını düşünüyorsak geleceğe yönelik olarak -yarın geç değildir- mutlaka ve mutlaka Yapı Denetimi Yasası, 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Yasa, Kentsel Dönüşüm Yasası, İmar Yasası, Çevre Yasası...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TMMOB İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI CEMAL GÖKÇE –...bunlar arasındaki bütünlüklü ilişkinin mutlaka ve mutlaka kurulması gerekir. Buradaki görmüş olduğum maddelerin birazcık genelden ve bütününden kopuk olması çerçevesinde ülkemizin yeterli ölçüde deprem güvenli yapılar üretmesinin mümkün olmadığını düşünüyoruz bu yanılla.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederim. Güzel toparladınız.

Jeoloji Mühendisleri Odası Başkanımız, buyurun.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI HÜSEYİN ALAN – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle şahsım ve odam adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, bize kendimizi ifade etmemiz için olanak tanıdığınız için sizlere de ayrıyeten teşekkür ediyorum.

Ben bir yer bilimci olarak burada, kanun teklifiyle ilgili, dört beş düzenlemeyle ilgili görüşlerimizi aktarmaya çalışacağım.

Öncelikle coğrafi bilgi sistemleri konusu son derece önemli. Ben de Bakanlığa teşekkür ediyorum. Geçtiğimiz günlerde de zaten Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkmıştı, geç bile kaldığımızı ifade edebilirim.

Buradan 2 düzenleme istiyoruz, birincisi: 1'inci maddenin (b) bendi üniversiteler ve özel kuruluşlarla bu coğrafi verilerin ücretsiz olarak paylaşılmasıyla ilgili bir düzenleme içeriyor. Biz kamu tüzel kişiliğine sahip meslek örgütleriyiz. Biz buraya meslek örgütlerinin de dâhil edilmesini arzu ediyoruz.

İkinci konu: 2'nci maddede gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerinin bu coğrafi verilere ancak belirli bir bedelle ulaşmaları mümkün. Şimdi, parsel bazında bir iş yapıyorsanız bunların bedelleri çok önemli değil ancak bir havza planlaması yapıyorsanız, bir çizgisel yapı yapıyorsanız yani demir yolu, kara yolu veya boru hatları geçiriyorsanız veya daha büyük alansal projeler gerçekleştiriyorsanız coğrafi verilere erişim maalesef, çok yüksek bedellere mal oluyor. Her kurum -söylemek caiz mi, bilmiyorum ama- biraz pazarcı esnafı gibi. Yani Meteoroloji Genel Müdürlüğünden gidiyorsun veri satın alıyorsun, MTA'ya gidiyorsun, 25 binlik jeoloji haritasını ayrı alıyorsun, heyelan haritasını ayrı alıyorsun, diğer

haritaları tek tek ayrı almak zorundasın. Önceki gün BOTAŞ Genel Müdürlüğündeydim. Şimdi, bin kilometre uzunluğundaki boru hattı için düşünüldüğünde çok yüksek bedeller çıkıyor. 30 liralık bir USB'ye veri yüklüyorsunuz ama bedeli trilyonları buluyor. Ben bu bedellerin -eğer alınacaksa- daha da düşürülmesi gerektiğini, makul seviyelere çekilmesini... Ücretsiz olmasını arzu ederim ama ille de ücret alacaksa bu 50 lira, 25 lira gibi bedeller gerçekten alansal ve çizgisel mühendislik yapıları için büyük paralardır.

2 tane örnek vereceğim: Ankara-İstanbul Hızlı Tren Projesi, Bozüyük ile Pamukova arasındaki bölgeler heyelanlı yerden geçtiği için, zamanında bu verilere ulaşmadıkları için sadece heyelan kütlesi altında kalan TBM makinesinin değeri 200 milyon dolar. Önceki yıl Devrek'te heyelan oldu, 200'ün üzerinde konutumuz etkilendi. Kara yolu güzergâhı, geçki güzergâhındaydı, MTA'dan heyelan risk haritası alıp kullanmadığı için bu heyelanı öngöremediler ama 200 tane konutumuz orada hasar gördü. Yani bu coğrafi verilerin biraz daha uygun bedellerle verilmesinin uygun olduğunu düşünüyoruz.

Şimdi, bunun dışında da birkaç maddeye ilişkin önerilerimiz söz konusu olacak. Bir tanesi, 2008-2009 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı -o zaman Bayındırlık Bakanlığıydı- bir Kentleşme Şûrası düzenledi ve onun yansımaları olarak da İmar Kanunu'nun 28'inci maddesi olduğu gibi değiştirildi, ruhsata 2 tane önemli parametre getirildi; biri etüt, diğeri proje. Ama buraya baktığımızda -eski alışkanlıklardan olsa gerek- kanuni düzenlemenin maddesinin sadece projeleri baz alan şekilde düzenlendiğini ifade edebilirim. Mesela 7'nci maddenin en son paragrafında "Maddede belirtilen projeler il/ilçe belediyesince onaylanır." diyor. Biz bunun "etüt ve projeler" şeklinde düzenlenmesi gerektiğini düşünüyoruz çünkü 28'inci madde de ruhsat eki, etüt ve projeler kavramı üzerinden gidiyor, bunun bu şekilde düzenlenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Yine, 10'uncu maddenin ikinci paragrafında da "Bu fıkra da belirtilen projeler..." denmiş sadece. Buranın da "...etüt ve projeler" şeklinde düzenlenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Aslında, karşı çıktığımız temel madde 11'inci madde. 11'inci maddede ulvi bir amaç aslında sayılıyor. "Deprem afeti riskine karşı ileri tasarım yöntemleri ve teknoloji gerektiren binaların projeleri, bu alanda Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelik çerçevesinde yeterli uzmanlığı haiz mühendislerin gözetiminde yapılır." Aslında bu düzenleme fiiliyatta bir yıldır uygulanıyor çünkü Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği 2018 yılında çıktı, 1/1/2019 tarihinde de yürürlüğe girdi ve bunun birinci bölümü tasarım gözetimi hizmeti kapsamında olan işleri tanımladı. Yine, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından da 11/1/2019 tarihinde buna ilişkin bir tebliğ çıkarıldı. TMMOB da dâhil olmak üzere ilgili bazı meslek örgütleri bunu yargıya taşıdı. Niye? Çünkü kanuni altyapısı ve dayanağı yoktu. Şimdi, birincisi, davanın kadük hâle gelmesi için bu düzenlemenin buraya geldiğini ifade edebilirim.

Şimdi, tasarımın gözetimi uzmanlığını haiz mühendisler hangi işi yapıyor? Deprem yönetmeliğinde saymış, 9 madde.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI HÜSEYİN ALAN – Bir tanesi de E grubu zeminler yani sıvılaşabilir, çökebilir, şişebilir zeminler. Şimdi, Türkiye'nin coğrafyasını baz aldığımızda Türkiye'deki yerleşim yerlerinin ve bugün Türkiye'de üretilen yapıların yüzde 30'u sıvılaşabilir yapılar üzerinde yani siz Konya'da obrukların bulunduğu alanda bir bina yapıyorsanız -tek katlı ahır bile yapsanız- efendim Van -Erciş'te de deprem oldu, hepimiz biliyoruz- Çelebibağı'da bir tane tek katlı yapı yapıyorsanız, ne bileyim, Çanakkale'nin yarısı zaten sıvılaşma içeriyor, Bursa'nın yarısı öyle, Balıkesir, bütün sahil beldelerimizi sayabilirim, buralarda eğer yapıyorsanız tasarımın gözetimi belgesine sahip mühendislere başvurmak zorundasınız. Bir yıllık uygulama bize şunu

gösterdi: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü “web” sayfasında bu liste var, bu uzmanlığa sahip kişi sayısı sadece 19 kişi. Türkiye’de şu an -bu alanlar üzerinde yapılacak inşaat sayısı-TÜİK’in rakamlarına göre yılda 150-200 bin arasında yapı izin belgesi veriliyor, 40 bin civarında bina bu zeminler üzerine oturuyor. Peki, zeminlerine ilişkin uzmanlık alanına sahip kişi sayısı kaç? Sadece 1 kişi. Şimdi, bir, Türkiye’de nitelikli mühendislik hizmetlerinin önüne geçiyor, kaçak yapılaşmanın... Mesela Çanakkale’de altı ay ruhsatlar durdu. E, sonunda hiç kimse E grubu zemin yazmıyor. Niye? Çünkü yazsa tasarımın gözetimine gidecek. Fiyat bedellerini söyleyeyim. Yani bu arkadaşı da ben merak ettim, Kocaeli Üniversitesinde, İran kökenli, aynı zamanda Türkiye vatandaşı da olan bir öğretim üyesi.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Jeoloji mühendisi mi?

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI HÜSEYİN ALAN – Yok, inşaat mühendisi, inşaat fakültesinde görev alıyor, 60 ile 100 bin arasında fiyat çekiyor. Türkiye’nin her tarafından bizi arıyorlar. Dilekçeler verdik, İçişleri Bakanlığı bizi çağırdı, davet etti. Gittik, Bakan Yardımcımızın nezaretinde toplandık, AFAD Başkanını, Deprem Araştırma Daire Başkanını çağırdık, o zaman söylediği laf şu: “Ya, biz vurmuşuz, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı öldürmüş.” Bu düzenlemenin çıkması... Yani mühendislikte tekelleşmeyi sağlayan bu yapının ortadan kaldırılması gerekiyor. Şimdi bakıyoruz, bir şekilde İmar Kanunu içerisinde ulvi cümlelerle buraya gelmiş. Ya, bir yıllık deneyim bunu bize gösteriyor.

Yine 13’üncü madde benzer düzenlemenin devamı niteliğinde. Özellikle (a) bendinin sonuna “müelliflerine” ibaresinden sonra ilave edilen “ve gözetmenlerine” kelimesinin de çıkarılması gerektiğini düşünüyoruz. Yani 11’inci maddenin tamamının, 13’üncü maddenin de o bölümünün çıkarılması gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Son söyleyeceğimiz de 17’nci maddeyle ilgili. Özür diliyorum, uzadı ama önemli olduğu için özellikle belirtmek istiyorum. 16’ncı madde kapsamında yani -ne diyelim- imar affı kapsamındaki yapıların güçlendirilmesiyle ilgili. Biraz önce meslektaşım sayın milletvekilimiz de ifade etti.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Orada meramınız nedir?

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI HÜSEYİN ALAN – Burada da meramımız şu: Şimdi, Türkiye’de şu an 14 büyük kent, 80 ilçe, 512 köy doğrudan fay zonu üzerine oturuyor. Sarsıntıdan değil, yırtılmadan... Burayı güçlendirsek de olmayacak yani yıkılacak bunlar. Şimdi, burada sadece güçlendirme projelerinden bahsediliyor. Biz o güçlendirme projesine istinaden “... vermem” diye bir cümle var “güçlendirmeye esas etüt ve projeler” şeklinde değiştirilmesini istiyoruz. Niye? Türkiye’de güçlendirme projelerinin yüzde 90’ını etüt yaptırmadan maalesef hazırlıyorlar. Biz Bolu için bir çalışma yaptık, sadece Bolu için söyleyeceğim, bunu önümüzdeki günlerde kamuoyuyla da paylaşacağız. Oradaki fay zonları üzerine oturan bina sayısı 936, binlerce kişi oturuyor. Sadece orası mı? Bursa’da kentin içinden faylar geçiyor, Balıkesir, Çanakkale, İzmir, Maraş, Denizli, Aydın yani bunları tek tek saymaya gerek duymuyorum ama binlerce konut bunun üzerinde oturuyor.

Şimdi, düşününüz, fay zonu üzerine oturan bir binayı götürüyorsunuz, takviye güçlendirme yapıyorsunuz etüt gerçekleştirmeden. Biz bunun da bu şekilde düzenlenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Ben de son cümle olarak, aslında imar, afet, planlama, yapı üretim ve denetim süreçlerinin afet güvenli bir anlayışla, bütünsel bir yaklaşımla ele alınmasının Türkiye’nin hayrına olacağını düşünüyorum.

Tekrar, söz uzadı, beş dakikada tamamlayamadım Başkanım ama özür diliyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Beş dakika ilave yaptığının farkındasın değil mi?

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI HÜSEYİN ALAN – Evet, uzadı.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Peki, teşekkür ederiz; konunun uzmanısınız.

Mimarlar Odası Temsilcisi, kendinizi tanıtırsanız...

TMMOB MİMARLAR ODASI GENEL SEKRETER YARDIMCISI SİBEL BAŞ CEBECİ – Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bizim genel değerlendirmelerimizi öncelikle ileteyim, hatta Hüseyin Bey’in bıraktığı yerden devam edeyim.

Kanun teklifiyle ilgili ilk görüşümüz, öncelikli olarak imar mevzuatının ve ilgili mevzuatın bütüncül bir yaklaşımdan uzak olarak ele alınmasıdır. Parçalı müdahalelerle düzenleme getirilmesi öngörülmektedir. Bu yaklaşım 1985’ten bu yana İmar Kanunu’nda tam 27 kez denenmiştir. Bu, İmar Kanunu çıktığından beri aşağı yukarı her yıl düzenleme yapıldığı anlamına gelmektedir. Bu tip düzenlemelerin sorunu çözmekten uzak olduğu herhâlde otuz beş yıllık deneyimden kolaylıkla anlaşılabılır.

Biz bu anlamda, imar mevzuatını oluşturan her bir kanunun ayrı ayrı, tek başına, tüm ilgilileriyle birlikte katılımcı bir süreçle, sürecin en başından itibaren birlikte yürütülmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Bir diğer konu: Kanunla birlikte getirilen parsel bazında plan değişikliği, yükseklik serbestisinin kaldırılması, gecekondulu alanlarında kaçak yapılarla ilgili yıkım gibi maddelerde özellikle dikkat çekmek istediğimiz konu, planlama alanında bu tip konularla ilgili yetki kısıtlaması yalnızca yerel yönetimlere getirilmektedir. Merkezi idarenin de bu alandaki yetkilerini kısıtlamadığımız sürece bu tip yapılaşma devam edeceği için, şehircilik bilimine, planlamaya uygun yapılaşma ve yapı çevre oluşması zaten mümkün değildir.

Bir diğer konu: Yükseklik serbestisiyle ilgili dikey-yatay mimari konuları kamuoyunda sık sık gündeme geliyor. Bu anlamda hem mimarlık hem de planlama meslek disiplinlerinde bu tip kavramların yer almadığını, planlamanın ve mimarlığın mevcut koşullar ve olanaklar çerçevesinde özgün tasarım süreçleri olduğunu kamuoyuna aktarmak kamunun görevidir. Bunu bir kez daha hatırlatmak isteriz.

Kanun taslağıyla, kıyılarda yapılaşma yoluyla tahribin sürdürüldüğünün bir kez daha altını çiziyoruz. Burada millet bahçeleriyle ilgili projelere izin verilmesi, mevcut millet bahçeleri projelerinden de anlaşılacağı üzere, yapılaşmaya açılması anlamına gelir. Bu zaten Kıyı Kanunu’nun ve Anayasa’nın özüne aykırıdır.

Kamu adına yapı denetim sürecinin zaten sistem olarak yani yapı denetim sistemi olarak işlemediğini sizler de dile getirdiniz. Bunu meslek mensupları olarak bizler de deneyimliyoruz. Kamu sağlığı, hukuki denetim kamu idarelerinin görevidir. Özel sektöre terk edilmiş olan bu sistem zaten işlememektedir.

Yapılı çevrede imar aflarıyla getirilen kaçak yapılaşma: Burada da son yetmiş yıl içinde 12 kez imar affı çıkarılmıştır. Bunların hiçbirinin kaçak yapılaşmanın önüne geçmediği açıktır, tam tersi, kaçak yapılaşmayı teşvik etmiştir. Bilim ve şehircilik ilkelerine aykırı yapılı çevrenin oluşmasına sebep, asıl bu imar affı uygulamaları olmuştur.

Madde özelinde birkaç görüşümüzü özellikle belirticeğim. Tapu kayıtlarında imar aflarıyla ilgili konuda şerh düşülmesi ya da bilgi verilmesi ancak ve ancak kaçak yapılaşma sürecinin sonucuna ilişkin bir uygulamadır. Bu kaçak yapılaşmayı önlemeye yönelik caydırıcı hiçbir özelliği bulunmamaktadır.

İmar Kanunu'nda parsel bazında değişiklikler engellenirken ada bazında değişikliklerin önü kapatılmamıştır. Yine merkezî idarenin yetkisi engellenmemiştir. Dolayısıyla biz burada herhangi bir değişiklik görmüyoruz bu açıdan. Ayrıca, değer artışının doğrudan kamuya aktarımı doğru bulunmakla birlikte Bakanlıkça alınacak olan değer artış payının nasıl kullanılacağına dair hiçbir düzenleme yoktur. Bu değer artış payının kamu hizmetleri için kullanılması şartı getirilmelidir.

Mevcut düzenlemede, düzenleme ortaklık payının kullanımıyla ilgili bu alanlarda yapılaşmanın önünü açan düzenlemeler var. Bununla ilgili de ayrıca düzenleme ortaklık paylarının nasıl oluşturulacağına, hangi kamu hizmetlerine ayrılacağına ilişkin düzenleme getirilmesi gerekir.

Son olarak Yapı Denetimi Hakkında Kanun'la ilgili görüşümüzü aktaracağım. Yapı denetimi sistemi içerisinde genel olarak getirilen değişikliklerin para cezalarında artış olduğunu görüyoruz. Bunun caydırıcı bir uygulama olmayacağını düşünüyoruz. Ayrıca, yine daha önce belirttiğim gibi, denetim görevi kamusal ve hukuki bir görevdir, kamu idarelerinin yerine getirmesi gereken bir görevdir. Bu süreçlere dair görevlerini yerine getirmeyen yerel ve merkezî idarelerin sorumlulukları, yetkileri olmadığı hâlde, meslek odalarını cezalandırıcı kurum olarak kullanmak yoluyla, meslek odalarına ve TMMOB'a aktarılmaktadır. Bu da şöyle olmaktadır: Mesleki anlamda denetimini sağladığımız, mesleki yetkinliklerini denetlediğimiz meslek mensupları üzerindeki yetkilerimiz kısıtlandığı için bu anlamda yetkinlik güvencesi sağlayamayan meslek kuruluşlarına, daha sonra kamu idareleri, Bakanlık dönüp "Yapı denetim sürecinde ilgili mevzuata aykırı davranan üyelerinizi cezalandırın" demektedir. Bu sistem, yetki ve sorumluluk kapsamında, 6235 sayılı TMMOB Kanunu yetkileriyle düzenlenen meslek odalarına eşitlikçi, adaletli ve yetkiye dayalı bir sorumluluk tarifi yapmamaktadır.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Mustafa Bey, buyurun.

Cevapların da süreyi dikkate alarak...

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; aslında bütün konuşmacılara ben buradan teşekkür ediyorum ve kanunun ilgili maddeleriyle ilgili düşünceleri konusunda da şahsım olarak istifade ettiğimi rahatlıkla söyleyebilirim. Şüphesiz bazı eleştiriler ifrata kaçmış olmakla birlikte, netice itibarıyla, demokrasinin temel gereklerinin işlevi olarak da düşünüyorum. Bu açıdan, aldığım bazı notlar var, onlara cevap vermeye gayret edeyim.

Bu cezaların eşitliği, Anayasa'ya göre eşitliğiyle ilgili konuyu tekrar gündeme getirdik ve orada aslında biz, emlak vergilerini tespit ederken... Yani burada söz konusu şey, işin püf noktası, kaçak alanın arsa metrekaresine çıkan oranı ile emlak vergisine esas kabul edilen arazi metrekaresinin birim fiyatının çarpımıdır. Zaten, biz emlak vergilerini tespit ederken böyle yapıyoruz. Tüm yerel yönetimler, tüm bileşenleriyle yani muhtarını, ticaret odasını, sanayi odasını, reel sektör temsilcilerini, o ilde yaşayan ve konuyla ilgili bütün bileşenleri bir araya getirmek suretiyle dört yılda bir emlak değer tespiti yaparlar.

Şimdi şöyle de yaklaşabiliriz: Bırakın Türkiye'yi, bir ilçenin bile ana artere, merkeze yakın ana arterindeki emlak değeri farklı, daha kenarda, daha köşedeki bir binanın emlak değeri farklı. Biz bütün bir ilçe sınırları içindeki emlak değerini tespit ederken tek birim olarak kabul etmiyoruz ki. Siz çok iyi bir yerde, çok pahalı bir yerde yapılan inşaata aykırılık teşkil eden kaçak yapı yapıyorsunuz, farz edelim 20 metrekaresine kaçak yer yapıyorsunuz ama buna karşın, değeri oldukça düşük, gerçek anlamda karşılığı da olmayan bir yerde bir garibanın yaptığı kaçak yapıyı -tabii bu kaçakları özendirmek için söylemiyorum sözü- aynı olarak değerlendiriyorsunuz. Bunu da Bayındırlık Bakanlığının her yıl açıkladığı yaklaşık birim maliyetinin onda 1'iyle çarpıyorsunuz. Bu olmaz, bu adaletsizlik olur. Bir,

adaletsizlik var; iki, caydırıcılık yok o zaman. Kaldı ki bir şey daha söyleyeyim, bu kaçak yapılarla ilgili cezaları ödeseler bile yıkımdan kurtulamıyorlar arkadaşlar. Yani cezayı ödeyecek ama yapılan çalışmalardan, belediyenin tutanaklarından sonra kesinlikle orayı yıkmak zorunda kalacak. Peki, yıkmazsa ne olacak? On beş yıl yerel yönetim deneyimlerimiz var. Şimdi, arkadaşlarımız genel olarak baktıklarında, merkezî hükûmetin veya merkezin yerele, merkezin çevreye tasallutu gibi düşünülüyor ama bir uygulamacı olarak geçmişî koyduğumda, aslında, bu, tüm yerel yönetimleri aynı zamanda da güçlendirecektir. Neden? Çünkü tüm yerel yönetimlerin temsilciliği belediye başkanlarımız, gözlerinin önünde yapılan bu kaçak yapıları; bir, cezai müeyyidelerinin artık çok yüksek olduğu konusunda uyaracaktır; iki, bu yapılan kaçaklar tespit edildiğinde tapunun beyanlar hanesine geçecek; üç, farz edelim ki belediyeler bunu göz ardı etti, merkezî hükûmet tarafından, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yıkılacaktır ve yıkımda mevcut masrafın yüzde 100'ü yerel yönetimlerden alınacaktır.

Şimdi, bir yerel yönetici, bir belediye başkanı, aslında, bunu, merkezî hükûmet veya merkez tarafından kendisine dikte edilmiş bir düşünce olarak kabul etmez. Bir belediye başkanı aslında görevini yaparken çok daha rahat yapabilir, bunu yaşayan biri olarak söylüyorum.

Neticede, şu ana kadar yapılmış bütün cezai müeyyideler... Bu İmar Kanunu'nun 32 ile 42'nci maddesinde de öyle. Neticede, bu, merkezî hükûmetin veya merkezin yerele tasallutu veya tahakkümü değil, tam tersine yerelin kendisini daha fazla sorumluluk sahibi hissetmesi ve işini daha rahat yapması gibi düşünüyorum ben.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mustafa Bey, yalnız soru sayısı çok fazla, böyle daha kısa cevaplar alırsak...

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Ben, bir defa, tekrar teşekkür ediyorum; Baki Bey'e teşekkür ediyorum, Akif Hamzaçebi'ye teşekkür ediyorum, Hocama, tüm arkadaşlarımıza ve kendi arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum. Biz, bu teklifi, yaklaşık dört aydan fazladır buradaki arkadaşlarımızla, Komisyonda bulunan AK PARTİ'li arkadaşlarımızla ve şu anda burada bulunmayan arkadaşlarımızla geceli gündüzlü çalışarak yapılmış bir çalışmanın yeniden gözden geçirilmesi ve tüm bu yasalara sadece tek boyutlu, iki boyutlu değil, 360 derece yaklaşarak bunun son hâlini getirerek gerçekleştirdik.

Bunun için, buradan da başta Sayın Başkanım siz olmak üzere, emeği geçen tüm arkadaşlara buradan teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ama Gökân Bey diyor ki: “Kendileri kırk sekiz gün çalışmışlar, bize kırk sekiz saat öngörüyorlar.”

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Kırk sekiz günden fazla çalıştık ama Gökân Bey, inanın bunlar alanda uygulandığında karşılaşılabilecek memnuniyet veya problemleri sizin adınıza düşünerek gerçekleştirdik ve netice itibarıyla da size sunuyoruz şüphesiz ve bu yapılan çalışmalarda da...

Bir şey daha söyleyeyim: Burada bazı arkadaşlarımızın gerçekten çok olumlu tespitleri oldu; bizim de süreç içerisinde atladığımız ve düzenlemeyi düşündüğümüz tespitlerden bir tanesini Akif Hamzaçebi yaptı mesela, biraz sonra da hep beraber göreceğiz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – “Hüküm ve tasarrufu” ibaresi sorulmuştu.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – O konu çok önemli.

Şimdi, TOKİ...

Arkadaşlar, ben size bu mevzuyu dilim döndüğünce anlatmayı düşünüyorum.

Şimdi, yasa çıkmış...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teklif sahibine de süre koyma oylaması yapabiliyor muyuz?

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Yok, bitireceğim Başkanım, çok fazla vaktinizi almayacağım.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – TOKİ arazileriyle ilgili bir yanlış anlama var, onu açıklaması lazım.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Evet, onu açıklamam gerekiyor.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Şimdi, burada, ilk etapta, dışarıdan bakıldığında belediyelerin yetkileri TOKİ’ye veriliyor diye görünüyor...

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Hiç alakası yok.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Aslında hiç alakası yok, doğru.

Belediyenin hakları devam ediyor aslında, hem de ne zamandan beri devam ediyor? Maddelere tamamen detaylı baktığımızda 1988 yılında TOKİ’den belediyelere devredilmiş ve bu süreç içerisinde belediyelerin başlattığı gecekondular uygulama alanlarının sorumlusu, tek sorumlusu yine belediyelerdir.

Evet, 1988 yılında çıkarılan kanunda “TOKİ tek yetkilidir.” denilmiştir ve yetkileri belediyeye verilmiştir. Sonra 2000 yılında bir kanun çıkmış, bu çıkan kanunda, 2000 yılından önce başlatılmış, TOKİ tarafından başlatılmış gecekondular önleme bölgelerinin sorumluluğu TOKİ’de, 2002 yılından sonra da gecekondular bölgelerinde yetkili TOKİ denilmiştir.

Şimdi, bu 2 kanun var. Bir arkadaşımız şunu söyledi: Yani “Nereden gerekti bu? Bu uygulamalarda nerede bir sıkıntıyla karşılaşıldı?”

Mesela 1988 yılında ve 2000 yılında çıkarılmış kanunlarda aslında çelişki var. Birinde TOKİ’nin yetkileri belediyeye verilmiş, birinde “TOKİ yetkilidir.” denilmiş fakat Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Mersin ili Akdeniz ilçesi Çay, Çilek ve Özgürlük Mahalleleri Gecekondular Önleme Bölgesi Dönüşüm Projesi’nde mahkemeye gidilmiş ve hâkim TOKİ yerine belediyeyi sorumlu tutmuş. Orada bir sıkıntı var. Yani projeyi başlatan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ama dava sonucunda da TOKİ saf dışı kalmış. Sadece orası değil, Uşak ili merkez ilçesi Durak ve Sarayaltı mahalleleri Gecekondular Önleme Bölgesi Dönüşüm Projelerinde aynı problem yaşanmış, yine Samsun ili İlkadım Kılıçdede Mahallesi Gecekondular Önleme Bölgelerinde bu problemler yaşanmış.

Peki, biz şu anda ne öneriyoruz mevcut yasada? Mevcut yasanın birinci fıkrasında diyoruz ki: “2008 yılından önce Bayındırlık Bakanlığı tarafından oluşturulan Gecekondular Önleme Bölgelerinde TOKİ yetkilidir.” Bakın, belediye yok zaten burada. Yani belediyelerin burada herhangi bir işi belediyeden alınmış ve TOKİ’ye verilmiş değil.

Yine, birinci fıkrada, 2008’den sonra da belediye sınırları içerisinde ve dışında TOKİ tarafından oluşturulan alanlarda yine TOKİ yetkilidir.

Gelen teklifte aynı maddenin ikinci fıkrasında diyoruz ki: “1988 yılında 775 sayılı Gecekondular Kanunu kapsamında oluşturulmuş ya da oluşturulacak alanlarda belediyeler yetkilidir.”

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Bir bilgi vereyim Sayın Başkan.

Şimdi, bu maddeyi 18’inci maddeyle birlikte değerlendirmek lazım.

1988 yılında çıkmış olan 3414 sayılı Kanun’un 1’inci maddesini okuyorum: “775 sayılı Gecekondular Kanununun belediye sınırları ile mücavir alanlardaki tatbikatı için Bayındırlık ve İskân Bakanlığına verilen hak, yetki ve görevler ilgili belediyelere devredilmiştir.”

Bu gecekondu önleme bölgelerini Bayındırlık ve İskân Bakanlığı oluşturmuş olabilir ama buradaki bütün yetkiler belediyelere devredilmiştir. Belediyeler, bu hak, yetki ve görevleri yetkili organları eliyle kullanırlar, büyükşehirlerde bu kanunun tatbikatı büyükşehir belediyelerinin koordinatörlüğünde ilçe belediyelerince yapılır.

Şimdi, teklifin 2'nci maddesi, 5609 sayılı Kanun'un yani Bayındırlık ve İskân Bakanlığının kaldırılmasına ilişkin kanunun ki yürürlük tarihi 28 Mart 2017... Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten önce mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca oluşturulan alanlar ile -biraz önce sözünü ettiğim 1'nci maddedeki yetkinin belediyelere devredilmiş olduğu alanlar- 5609 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten sonra belediye sınırları içerisinde ve dışarısında Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca oluşturulan veya oluşturulacak alanlarda Toplu Konut İdaresi Başkanlığı yetkilidir. Teklifin 1'inci maddesi. 5609 sayılı Kanun'dan, Bayındırlık ve İskân Bakanlığının kaldırılmasından sonraki dönemdeki bütün düzenlemelerde TOKİ'nin yetkili olması doğal. Ama mesele, 2007 yılından, biraz önce okuduğum, 1988 tarihinde çıkmış olan o kanunun yürürlüğe girdiği tarih arasındaki dönemde, Bayındırlık ve İskân Bakanlığının yetkilerinin belediyelere devredildiği alanlardaki yetkilerin bu maddeyle, teklifin bu maddesiyle tekrar TOKİ'ye veriliyor olmasıdır. Maddenin 2'nci fıkrasında belediyelerin yetkileri devam ediyor gibi bir izlenim doğuyor oysa o, belediyelerce 1988 tarih ve 3414 sayılı Kanun yürürlüğe girdiği tarihten sonra oluşturulan alanlarda belediyeler yetkilidir diyor. O doğal, belediyenin oluşturduğu alanda yetki belediyenin ama 1988 yılında çıkan kanun, Bayındırlık ve İskân Bakanlığının oluşturduğu ve kendisinin yetkili olduğu alanlardaki yetkiyi belediyelere devretmişti, problem burada. 18'inci maddede, zaten teklifin 18'inci maddesine de bakarsanız, o 1988 tarihli 3414 sayılı Kanun'un 1'inci maddesinin yürürlükten kaldırıldığını göreceksiniz. Onu kaldırıyor ki bu tereddüt olmasın, belediyeler ben yetkiliyim demesin.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Aslında kaldırılmasının temel nedeni, demin de izah etmeye çalıştığım gibi, bu 1'inci madde ile daha sonra 2000 yılında çıkarılan maddeler arasında uygulama alanında çelişki var.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – 2000 yılındaki kanun nedir, 2000 yılındaki kanun?

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Onu da hemen söyleyeyim.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Çünkü burada, sizin taslak metninde 2000 yılındaki bir kanundan söz edilmiyor.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Şöyle, yok, uygulamalarda çıkan sıkıntılardan.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Kanunu okuyun.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – “9/9/2000 tarihinden önce 775 sayılı Kanun ile 3414 sayılı Kanun hükümlerine göre başlatılmış olan iş ve işlemlere Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca devam edilir.”

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Bu hangi kanun?

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Bu 29/11/2000 tarihinde ve 4608 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde değişiklik öngören madde. Yine Gecekondu Kanunu, 775 sayılı Kanun'da.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – 775'te değişiklik yapan 4068 sayılı Kanun mu?

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Affedersiniz... 4608 sayılı Kanun'un 2'nci maddesi. 4608'in 2'nci maddesi bu. Dolayısıyla bu 4608'in 2'nci maddesi ile 1988 tarihinde çıkan 775 sayılı Kanun'un 1'inci maddesinde çelişki var. Aslında, bu 18'inci maddesini ilk etapta okuduğumuzda, eğer biz, bu öneri kanunun 2'nci fıkrası olmamış olsaydı, kesinlikle haklıydınız.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Hayır, (2)’nci fıkrada sadece belediyelerce oluşturulan alanlarda belediyelerin yetkileri devam eder diyor.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Ama kanunun açıklanması ve uygulanması 1988 yılından beri başlayan ve günümüze kadar devam eden...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Tamam, 1988 yılında o sözünü ettiğim 3414 sayılı Kanun’la Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca oluşturulan alanlardaki yetkileri 3414 sayılı Kanun belediyelere devrediyor, bu yetki belediyelerin diyor. Teklifin 1’inci maddesi bu yetkiyi belediyelerden alıyor, işini sağlam tutmak için de 18’nci maddede 3414 sayılı Kanun’un 1’inci maddesini kaldırıyor.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Ama işte, bizim teklifin 2’nci...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Kaldırmayın yani.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Yetkiyi TOKİ’den alın.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Yani maddeyi “belediyeler yetkilidir” diye mevcut mevzuata göre düzenleyelim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ama Akif Bey, Başkan Yardımcımız daha tekniktir ama ben şöyle bir söze gireyim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – İki sene sonra TOKİ’yi de biz alacağız, hiç şey etmeyin, çekinmeyin yani.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Şimdi, aslında uyum açısından özellikle bu husus niye düzenleniyor, öncelikle şunu söyleyelim: Yani özellikle yani Akif Bey’in ifade ettiği husus kapsamı içerisinde Bayındırlık ve İskân Bakanlığının yetki, görev ve sorumluluklarının mali işlem açısından bir dönemle ilgili belediyelere devri, daha sonraki, özellikle 2004 yılında Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü ve yine İmar İskân Bakanlığının bazı görev, yetki ve sorumluluklarının TOKİ, Toplu Konut İdaresi Başkanlığına devriyle beraber, geçmişte o 1988 yılından 2007 yılına kadarki süre içerisinde devam eden gecekondü önleme bölgesi yani 775’le beraber ilan edilmiş, yürütülmeye devam edilen, özellikle kök mülkiyet ilişkileri, vatandaşlarla bazı protokoller, işlemler, bunlar Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından yürütülürken TOKİ’ye devredildi. Daha sonra da yapılan itirazlar sonucunda Danıştay Başkanlığı 6. Dairesi özellikle bu hususta, bu kanundaki sizin ifade ettiğiniz kapsamlar içerisinde, Toplu Konut İdaresi Başkanlığının -o kanundaki- belediyelere devriyle ilgili kanunda bir çelişik durum meydana geldi. Toplu Konut İdaresi Başkanlığının aslında yetki, görev ve sorumluluk açısından yürüttüğü işlemler Bakanlık adına birçok başka işlemlerle beraber yürüttüğü işlemler. Belediye başkanlıklarının burada o işlemleri yapması, yürütmesi mümkün değil. Yani bir yetkiyle beraber orada bir işlem tesis edilmiş, belediyeler orada 775’e göre bir işlem yapacak, Toplu Konut İdaresi Başkanlığına devredildiği için işlem yapamıyor diye bir şey söz konusu değil, başlamış işlemler var. Bu işlemlerin devamlılığı açısından Danıştaya ulaştırılan birçok davada yetki, görev ve sorumluluk açısından ifadelerin hem belediye başkanlıklarını hem de genel cümleyle beraber Toplu Konut İdaresi Başkanlıklarını, daha sonra bu genel cümleden kaynaklı olarak da Toplu Konut İdaresinin ilan etmiş olduğu GÖB’ü burada belediyelerin yapması gerektiği yönünde iptaller verince başlanmış, devam eden ve birçok aşamayı geçmiş olan 775’e göre gecekondü önleme bölgesi çalışmaları akamete uğrattılıyor ve mağduriyetler oluşmaya başladı.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Abdullah Bey, arada bir şey söyleyeceğim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Birçok şey söylediniz, bana şöyle söylerseniz ben kontrol edeyim: Şu kanunun şu maddesi, şu kanunun şu maddesi... Ben şimdi kanunları söyledim, bu yetki belediyelerden alınıyor dedim, açık, delilleriyle. Benim dediğim doğru olmayabilir.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hemen kanunun atıflarını yapalım.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Siz bana söyleyin, hangi kanunun hangi maddesiyle ne olarak. Sayın Başkan bir şeyler söyledi ama anlaşılmadı.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hem de Danıştayın iptal gerekçeleriyle beraber getirelim. Ben maddelerde konuşuruz diye notlarımı almadığım için. Başkanım, maddelerde konuşursak daha iyi olur, detaylandırırız.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Abdullah Bey, maddelere hazırlık yapalım bu konuda.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Sizin endişenizi, Akif Hamzaçebi'nin endişelerini de anlıyoruz ama gönlüm şu açıdan müsterih: (2)'nci fıkrada “Belediyelerce 2/3/1988 tarih ve 3414 sayılı Kanun’un yürürlüğe girdiği tarihten sonra oluşturulan alanlarda ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bu kanun uyarınca oluşturulacak alanlardaki uygulamalarda ise ilgili belediyeler yetkilidir.” diyor.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Orada bir sorun yok Başkanım.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Belediyeler alanlarda... Belediyeler ilgili... Ama diğer tarafta şöyle bir anlayış var yani: Geçmişte Bakanlık olarak belediyelere vermiştik bunu, şimdi alınız yani. Öyle bir şey yani bu doğaldır diye bakmayalım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mustafa Bey, şimdi maddelere geçmiş gibi detaya girdik, dolayısıyla maddelerde bu konuda hazırlık yapalım.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Maddelerde Danıştayın özellikle daha yeni 2015-2016 tarihli iptal gerekçesinde o kanun maddelerini çok geniş şekilde değerlendirerek o aradaki mağduriyette önlem aldı, onu size gönderelim biz, verelim Akif Bey, maddelerde çok daha izah ederiz bunu.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bence devam edelim, maddelere hazırlık yapalım, uyarıları dikkate alalım.

Buyurun.

Mustafa Bey, kısa kısa geçerse çünkü maddelerde...

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Tamam Başkanım.

Sayın Kaboğlu Hocamız, işte “Sonradan başlıyor işlemlere, yıkılıyor; binalar yapılırken, kaçak yapılar yapılırken göz ardı ediliyor veya göz yumuluyor ama işlemler tersinden başlanıyor, yıkımlar yapılıyor.” falan demişti. Bunlar olmasın diye yapıyoruz biz Hocam yani gerçekten projesine ve plana aykırı yapılanma zaten zamanında tespit ediliyor, yedi gün içerisinde kanun gereği tapuya bildiriliyor, yedi gün içerisinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bildiriliyor ki sorumluluğu belediyeler yapmayınca kendileri çok ciddi bir mükellefiyetin altına girecekler vesaire vesaire. Aslında topyekûn şeyle mücadele anlayışı var maddenin tümüne baktığımızda.

Coğrafi verilerle ilgili bir arkadaşımız “Bu bilgileri yurt dışından firmalar falan alabilir mi?” dedi. Zaten şu anda... Şimdi, bilgileri biz ikiye ayırıyoruz yani coğrafi veriler yani akıllandırılmış ortofotolarla bilgileri zaten herkes biliyor Google’dan, Yandex’ten, bunlar zaten herhangi bir ücret almadan yapıyorlar bunu. Siz istesenez de istemeseniz de bunlar alınıyor. Buradaki temel hedefimiz aslında yabancılarla veriyi paylaşırken kontrol altında paylaşılması ve bu verilerin kendi inisiyatifimizde

oluşması ve bunlardan netice itibarıyla bir ücret kazanıyorlar, bir para kazanıyorlar; bunun için de ilgili kurumlara bunun karşılığının verilmesi esası getiriliyor. Kanun düzenlemesiyle söz konusu kayıtsızlık bir sisteme bağlanıyor ve toplanan verilerden de bir taraftan haberdar olmamız sağlanıyor.

Bir de şahıslara ait bilgiler... Şimdi, bu coğrafi bilgi sistemi sadece haritayla ilgili bilgiler değil. Aslında bu, tam mükemmel hâle geldiğinde bütün sistemin modellendiğini düşünün, bir şehrin modellendiğini düşünün; onun içerisindeki bütün canlı dokuların, canlıların da bilgileri şüphesiz var ama bütün kurumlar bu bilgileri kendilerinin sorumlu oldukları aralıkta ancak bilebiliyor. Öyle kimsenin sorumluluk alanı dışındaki herhangi bir bilgiye ulaşması zaten mümkün değil. Şimdi, bir de aslında bu coğrafi bilgi sistemi gerçekleştikten sonra asıl problem ortadan kalkacak. Merkezî coğrafi bilgi sisteminde asıl servis sağlayıcılar da merkezden olacak. Dolayısıyla belediyeler öyle gereksiz israf yapmayacaklar, belediyeler gereksiz bilgi toplama iş ve işlemlerine girmeyecekler. Merkezde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı da “hosting” hizmeti verecek bütün kurumlara ve ilgili kurumlar da kendi aralıklarından yine kendi sınırları kadar da bir bilgiyle temas edebilecekler. Orada hiçbir sıkıntı olmadığını düşünüyorum.

Kök parselleri çok konuştuk yani yapılan işi hem şehir hak ve hukukunun korunması hem şehri yönetenlerin veya hizmet edenlerin bu hizmetlerinin sürekliliğinin sağlanması çünkü eğer bu işler böyle devam ederse kocaman bir bölge, bir alan imarsız alan hâline dönüşebiliyor ve orası gittikçe şehrin çöküntü alanına da dönüşebiliyor yani bunun kesinlikle önüne geçilmesi gerekiyor. Bunun, aslında hem şehir açısından hem mağdur hak sahipleri açısından da çok önemli, uzlaştırıcı bir yol ve yöntem olduğunu düşünüyoruz.

Değer tespit komisyonu –galiba Mahmut Tanal Bey söyledi- “Bununla ilgili –aslında- usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.” diye bir madde var ama “Bu, Kamulaştırma Kanunu’nda kıymet takdiri komisyonu tarafından da yapılabilir.” diye kendi aramızda konuşuldu ama bu daha farklı bir şey olduğu için onunla ilgili bir komisyon oluşmasının daha uygun olacağı konuşuldu.

“Bakanlık hesabına neden yatırılıyor?” Aslında bütün bakanlıklarda Hazine ve Maliye Bakanlığının merkez saymanlık müdürlükleri var. Bu alınacak ücretler, ilgili bakanlıkların saymanlık müdürlüğü uhdesinde ve o bakanlığın, büyükşehir belediyesinin ve ilçe belediyesinin kentsel dönüşümde kullanılmak üzere biriktirilecek bir hesabı olacak.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Ben orada bir katkı yapabilir miyim, bu eleştiriyi ben yapmıştım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Şimdi, teklif “Bakanlık muhasebe birimi hesabına yatırılır.” diyor. Sizin de söylediğiniz gibi, bütün bakanlıklarda Hazine ve Maliye Bakanlığının saymanlıkları vardır, yeni adıyla muhasebe birimleridir yani orası Çevre ve Şehircilik Bakanlığının muhasebe birimi değil, Hazine ve Maliye Bakanlığının muhasebe birimidir. O konuda uyardım. “Bakanlık muhasebe birimi” dediğiniz zaman bu kanunda, bu, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı muhasebe birimi. Oysa bütün bakanlıklarda, örneğin Yargıtay dâhil buralarda hep bir muhasebe birimi, eski adıyla saymanlık vardır. Bunların memurları da Hazine ve Maliye Bakanlığının memurudur. İstisnai olarak bir iki kurumda, Sağlık Bakanlığında Sağlık Bakanlığı memurları vardır. Onun düzeltilmesi lazım orada.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mustafa Bey, isterseniz kifayetimizakere...

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Evet Başkanım, eğer imkân ve fırsat olursa maddelerin görüşülmesinde bilgi veya işte paylaşmam gereken herhangi bir şey olursa... Şimdilik bu kadar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Geneli üzerinde görüşmeleri tamamladık uzun bir süreden sonra. Maddelere geçilmesini oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

**COĞRAFI BİLGİ SİSTEMLERİ İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

BİRİNCİ BÖLÜM

Coğrafi Bilgi Sistemleri

Coğrafi verilerin toplanması, üretimi, paylaşımı ile mali ve cezai hükümler

MADDE 1 (1) 49 sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamında onaylanan Ulusal Coğrafi Veri Sorumluluk Matrisinde yer alan coğrafi verilerin;

a)Ulusal Coğrafi Veri Paylaşım Matrisine göre kamu kurum ve kuruluşları arasında paylaşımı, erişimi ve kullanımı bedelsizdir.

b)Ulusal güvenliğe ilişkin hükümler ile fikri, sınai ve ticari haklara ilişkin mevzuat hükümleri saklı kalmak ve veri üretmekle sorumlu kurumun uygun görüşü alınmak kaydıyla, veri madenciliği ve yeni veri üretimi konularındaki hasılat paylaşımına yönelik işbirlikleri kapsamında, özel kurum, kuruluşlar ve üniversiteler ile paylaşımı bedelsiz olarak yapılabilir.

c)(2) Gerçek kişilerin ve özel hukuk tüzel kişilerinin Türkiye'ye ait Ulusal Coğrafi Veri Sorumluluk Matrisi kapsamındaki coğrafi verileri; toplaması, üretmesi, paylaşması veya satması; özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla ve ticari faaliyetleri gerçekleştirmek için gerekli belgelere sahip olması şartı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığının iznine tabidir. İzne tabi olacaklara, izin süresi ve verilere ilişkin usul, esas ve içerikler Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca belirlenir. İzin bedeli 1/1000' lik pafta başına, yabancı gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri için 50,00 TL, yerli gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri için 25,00 TL'dir. Bu tutarlar takvim yılı başından geçerli olmak üzere her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır. Alınan izin bedeli Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemleri hizmetlerinde kullanılmak üzere Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğünün ilgili hesabına yatırılır. İzin alınmaması durumunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca izin bedelinin 10 katı tutarında idari para cezası uygulanır. İdari para cezası kararı, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre kararı veren merci tarafından ilgiliye tebliğ edilir.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – İlgili maddeyle ilgili bir değişiklik önergesi var.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Ben maddeyle ilgili bir görüş ifade edebilir miyim?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

Değişiklik teklifi de aynı zamanda Gökkan Bey ve arkadaşlarımızın.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Beraber...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Sayın Tanal da gündeme getirmişti, maddenin 1 numaralı fıkrasında Cumhurbaşkanlığı kararnamesine atıf var. Bir üst hukuk normu hiçbir zaman alt hukuk normuna atıf yapmaz. Yani bir anayasa, örneğin, “şu tarih şu sayılı kanun” demez, bir kanun hiçbir zaman “şu sayılı Cumhurbaşkanlığı kararnamesi” demez, bir Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hiçbir zaman “şu yönetmelik” demez. Bir hukuk normu alt hukuk normuna atıf yapmaz. Bunu şöyle

düzeltebiliriz, söylüyorum, doğrusu şöyledir: “Coğrafi bilgi sistemleri Cumhurbaşkanlığınca kurulur.” ilk cümle. Sonra, “Coğrafi bilgi sistemleri kapsamında onaylanan ulusal coğrafi veri sorumluluk maddesinde yer alan coğrafi verilerin...” diye devam eder, doğrusu budur. Yarın 49 sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri Kararnamesi değişir, 159 sayılı kararname olur, o zaman bu kanunda değişiklik yapmak gerekir, vesaire, vesaire, doğrusu budur. “Coğrafi bilgi sistemleri Cumhurbaşkanlığınca kurulur, nokta. Coğrafi bilgi sistemleri kapsamında onaylanan...” diye devam eder. Bir redaksiyon yetkisi de alabilirsiniz, o şekilde düzeltilebilir.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Redaksiyon yetkisi alacağız zaten sonunda, Komisyonun sonunda.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – 2 no.lu fıkrada da “İzne tabi olacıklara” diye başlayan bir cümle var. Kanun dilinde hiçbir zaman gelecek zaman kullanılmaz. Bu, şöyle olmalı: “İzne tabi olanlar, izin süresi ve verilere ilişkin usul, esas ve içerikler...” diye devam eder “olacaklar” dediğimiz zaman hiçbir zaman onlar izne tabi olan durumuna gelmeyecek olur. “İzne tabi olanlar...” “Olanlara” bile değil, “izne tabi olanlar” “izin süresi ve verilere...” “verilere”deki “e” “izne tabi olanlar”, “izne tabi olanlara” yapıyor zaten.

Söyleyeceklerim bu kadar, teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Gökân Bey, buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Burada teklif metninde itiraz dilekçemiz buradaki “yabancı” sözcüğüyle ilgiliydi, bunun biz teklif metninden çıkarılmasını istiyoruz, birincisi bu. İkincisi, özellikle demir yolları, boru hatları gibi Türkiye’yi bir uçundan bir ucuna geçen projelerle ilgili 1/1.000’lik pafta başına 50 lira ve 25 lira gibi bir ücret öngörülüyor. Yani 1.000 kilometre uzunluğundaki bir hatla ilgili düşünüldüğünde en yakın mesafede 1.000’ile 1.200 arasında, en düşük 1.000 en fazla 1.200’ile 1.500 arasında paftanın satın alınması gerekecektir. Bu da sadece ulusal coğrafi veri sistemine sahip olmak için yerliler açısından bakıldığında 30-35 bin liralık bir bedelin ödenmesi anlamına gelir, bu rakamların bir miktar düşürülmesine ihtiyaç var.

Yine burada şöyle bir cümle geçiyor, “b” paragrafında: “Hasılat paylaşımına yönelik iş birlikleri kapsamında özel kurum, kuruluşlar ve üniversitelerle paylaşım bedelsiz olarak yapılabilir.”

Şimdi, “özel kurum” geçiyor, “kuruluşlar” geçiyor, “üniversiteler” geçiyor fakat yasayla kurulmuş olan meslek odalarının da buna ilave edilmesini... Yani burada “...özel kurum, kuruluşlar, üniversiteler, meslek odalarıyla paylaşımın bedelsiz olarak yapılabilir.” Hükmünün ilave edilmesinin uygun olacağını düşünüyorum.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Meslek odaları bunları tek başına kullanamaz, o zaman bu serbest mühendisler de bedava verilir. Meslek odası tek başına...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Özel, bakın...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Doğal gaz boru hattının haritası...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Meslek odasının işine yaramaz ya.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Neye göre? Meslek odası burada denetim yaparken hangi altlıkları yaparken denetim yapacak?

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Ama önce ona mühendis de lazım.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Şöyle: Ben mühendislerin satın almasıyla ilgili ücretlerin düşürülmesini talep ettim, bu rakamlar yüksek. Ancak burada, bakın, özel kurum, bakın, özel kuruma ücretsiz veriyorsunuz, “özel bir kurum alabilir” diyorsunuz, kuruluşlar alabilir ve üniversitelerle paylaşım bedelsiz yapabilir.

Şimdi, özel kurum, kuruluşlar, üniversiteler; ee, o zaman bu projeleri denetim ve cezai sorumluluklarda da yasayla yükümlülük altına koyduğunuz meslek odalarının da bu belgelere ulaşımının, bilgilere ulaşımının bedelsiz olmasının yasaya ilave edilmesi gerekir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Buyurun Hocam.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Şimdi, bu 1’inci maddede Sayın Tanal ve Hamzaçebi’nin değindiği hususta şöyle bir sorun da doğabilir, ona da işaret etmek istiyorum: Madde 104, fıkra 17, son cümle: “Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hâle gelir.”

Şimdi, burada, acaba, tabii, Sayın Hamzaçebi’nin yaptığı öneri doğrultusunda mutlaka bunu değiştirmek lazım, bu Cumhurbaşkanlığı kararnamesine atfı kaldırmak gerekiyor 104/17 gereği ve 137 gereği, madde 11 ve 2 gereği. Fakat bir boşluk doğması varsayımında, bilemiyorum, onu okumak lazım, CBK 49’u okumak gerekir, o zaman onun yerine belki bir kanun maddesi yazmak bu Anayasa’ya aykırılığı önlemek için daha alt norma bir yollama yapmak ve daha alt normda yapılan bir düzenleme doğrultusunda düzenleme yapmış olmanın önüne geçmek için gerek de olabilir, o nedenle bu konuda ya bir yeniden redaksiyon yapılmasında veya da bir yazılı önergeyle bunun yeniden yazılmasında gereklilik var diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Buyurun Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, burada, izne tabi olacaklarla ilgili Sayın Akif Bey’in getirdiği önerme, “izne tabi olanlar” ibaresi doğru. “İzne tabi olanlar” ibaresini yapmayacaksınız “izne tabi olacaklar”ın yanına “için” kavramını da getirebilirsiniz. Yani ya “olanlar”ı getirin, ya “izne tabi olacaklar için”i getirin. Bakın, dikkat ederseniz yani burada biz yapıcı bir eleştiri getiriyoruz, bu anlamda bunu dikkate almanızı istirham ediyorum.

İkincisi, 1/1.000’lik pafta başına yabancı gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri için 50 bin TL. Burada “yabancı gerçek kişiler” için diyorsunuz, 50 TL. Bunun yerine “mütekabiliyet esasını” deseniz daha doğru olmaz mı? Yani bunu her önüne gelene... Bize satmayana biz niye satacağız arkadaş? Yani parasını bastırana biz tüm bilgeleri verecek miyiz? Yani burada bir ülke eğer talep ettiğimizde bunları bize satmıyorsa biz niye bunu satıyoruz? Yani milliyetçilik, vatanseverlik bu, gelin, ona, buna “mütekabiliyet esasını” koyun.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Özel hukuk tüzel kişileri...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Anladım da, arkadaşım, yani burada mütekabiliyet esası gereği bir ülke bize satmıyor, biz de aynı şeyi istiyoruz onlardan. “Biz size satmıyoruz.” Biz niye satacağız? Yani benim sizden istirhamım, buna mütekabiliyet esasını koyalım. İzne, tamam, var ama mütekabiliyet

esas. Bir ülke, A ülkesi, B ülkesi bunu biz de talep ettiğimizde onların bu şekilde yapılan... Satın almak istediğimizde bize satmıyorlarsa biz niye satacağız? Bunu sizden istirham ediyorum, mütekabiliyet esasını oraya koyalım. Kavram olarak o önemli.

Bir de bana eğer bu konuda Sayın Demir açıklama getirirse sevinirim. Özür dilerim, burada “yabancı gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişiler”; diyorsunuz ya, bu yabancı özel hukuk tüzel kişilerini de kapsıyor mu? Kapsıyorsa “yabancı” deyin yani biz onu da anlayalım. Yani bizim buradaki yabancından kastımız sadece yabancı gerçek kişileri mi arıyoruz yoksa yabancı...

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Şimdi, biz globalleşen bir dünyadan bahsediyoruz. Aracımıza bindiğimizde çok bildiğimiz bir yere giderken bile Yandex’le veya işte Google’la gidiyoruz. Neredeyse evimize bile trafiği gözetleyip bize bilgi sunan bu şeylerden, kaynaklardan besleniyoruz ve bunlar bu bilgileri nereden alıyorlar acaba? Yine bizden alıyorlar. Bu kanunda aslında illegal elde ettikleri bilgileri bir, bunların üretilmesini izne tabi tutuyoruz, iki bunların paylaşılması, başka kurumlarla paylaşılması da yine bizim iznimize tabi. Yoksa siz oturduğunuz yerden hiçbir yere paylaşmayın ama şimdi çıkarken arabanızla Google’la veya Yandex’le gidiyorsunuz. Dolayısıyla bunu internet üzerinden yapılan satışların vergilendirilmesi gibi düşünün. O zaman deyin ki internet üzerinden yapılmış bir satış da yapmayalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Soruma cevap değil.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Bir de izin bedeli ve kontrol bedeli. Yine bizim... Ve üstelik de insanlar size müracaat ettiklerinde...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben anlatamadım, özür dilerim, ya anlatamadım ya siz anlayamadınız. Bu, soruma cevap değildi.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım, burada “izin” diyorsunuz, bu izni veya bu satış biz yaparken biz de A ülkesinden, B ülkesinden istiyoruz. Aynı şekilde onlar bize bu izni vermiyorsa bırakın biz 50 kuruşa satıyoruz, biz 100 TL basalım. Adam diyor ki: “Kardeşim, ben sana satmıyorum Türkiye’ye.” Ben de diyorum ki: “Madem biz satıyoruz, buna mütekabiliyet esasını getirin.”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mütekabiliyet ülkeler arasında daha ziyade.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani niye olmasın? Biz çünkü bunu mademki yabancı ülkelere, yabancı vatandaşa...

İki: Burada yabancı gerçek kişiden bahsediyorsunuz. Anladım, gayrimenkulü satın alırken biz –Türkiye- mesela bugüne kadar ne yapıyorduk? Gayrimenkul satışında özel şahıslara mütekabiliyet esasını getiriyorduk. Ne oldu? Sonradan kaldırdık ama hâlen bazı ülkeler bunu kaldırmamış mesela. Mesela biz İran’a kaldırmışız ama İran Türkiye’yle ilgili izin vermiyor, “Ben sana satmam.” diyor örneğin. Yani bu anlamda söylemeye çalışıyorum. Oradaki bir A ülkesinin vatandaşı bizde bunu satın alabiliyor iken ben de gidip orada Türk vatandaşı olarak alabilmeliyim diyorum. Bu anlamda söyledim.

İki: Burada siz yabancı gerçek kişileri koymuşsunuz ancak özel hukuk tüzel kişileri yabancı kavramını koymamışsınız oraya yani yabancı özel hukuk tüzel kişileri burada bu işten muaf mı tutulmuş durumda? Değilse o zaman “yabancı” kelimesini de ekleyin oraya. Ben onu bulamadım, onu öğrenmek isterim.

Bitireceğim izninizle. Yani yeni bir boyut getirmiş oluyoruz buna biz. Bu anlamda hakikaten bu Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, bu atf çok önemlidir.

Sayın Başkan, siz de hukukçusunuz, bu anlamda bu atfın buradan yapılmaması lazım. Bunu bir şekilde düzeltin. Yani hakikaten doğru bir olay değil. Yani biz öyle yapacağız ki bundan sonra mesela Cumhurbaşkanlığı kararnamesi gayet rahat Anayasa'nın 125'inci maddesi uyarınca yargı denetimine tabi. Peki, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi bir idari işlem aynı zamanda. Ben gidip iptal ettim. İptal ettikten sonra sizin bu kanun atfınız nerede kalacak? Yani bunların hepsi birer boşluk. Benim sizden istihhamım, gecenin mademki bu saatine kaldık, doğru düzgün bir işlem yapmamızda yarar var.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Şimdi söz vereceğim ama bir önerge var, önergeyi okutamadık arkadaşlar. Önergeyi okutuyorum. 1'inci maddeye geçtik. Yine genel görüşme hâline geldi. Bir okutalım, sorun yok.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2512) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinde yer alan “yabancı” sözcüğünün teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gökân Zeybek

Hasan Baltacı

İsmet Tokdemir

İstanbul

Kastamonu

Hatay

Ulaş Karasu

Sivas

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Baki Bey, buyurun.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sayın Başkanım, Mahmut Bey'in bahsettiği konuyla alakalı biz Sayın İlyas Şeker, Sayın Hasan Baltacı birlikte Harita Genel Komutanlığını ziyaret etmiştik.

Şimdi, dünyada tekli bir harita sistemine geçilmeyle ilgili çalışmalar var ve bununla ilgili ülkeler arasında yapılan uluslararası anlaşmalar var. Yani atıyorum, biz İran'la anlaşma yapmışız, İran'la biz harita paylaşımı yapmışız. Bu uluslararası anlaşmalarla zaten güvence altına alınmış. Önüne gelene rastgele bir veri paylaşımı yapılmıyor. Bizimle paylaşan ülkelere stratejik noktalar hariç veri paylaşımı, harita paylaşımı yapılıyor. Şu anda da yapılıyor bu. Bu, uluslararası, ülkeler arasında yapılan anlaşmalarla ve dünyada birçok ülke buna imza atmış şu anda. Yani dünyada bu sistem işliyor. Biz oraya gittiğimiz zaman, Hasan Bey de burada, Hasan Baltacı Bey de burada yani bu ülkeler arasında yapılan anlaşmalarla belirli bir düzeyde veri paylaşımı yapılıyor zaten.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Demir, şimdi tekrar bu açıklamayı sizden rica ediyorum. Veri madenciliği ve yeni veri üretimi konularında hasılat paylaşımına yönelik iş birlikleri kapsamında özel kurum, kuruluşlar ve üniversiteler. Üniversiteleri anladık, kuruluşları anladık. Özel kurum, bunlara bedelsiz veriliyor diyorsunuz. Yani bir kere, siz bu yasa teklifini hazırlarken özel kurumdan neyi kastettiniz ve meslek odaları gibi, yasayla kurulmuş olan meslek odalarını neden bu kapsamın içine dâhil etmediniz ya da unutuldu mu?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Evet, soru net.

Ahmet Bey, buyurun.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER – Bunlarla ilgili özellikle biraz önceki konudan bahsetmek istiyorum. Müsaadenizle, “Yabancı gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişilerine niye ‘yabancı’ denmedi?” diye belirtildi. Burada

zaten maddenin hemen devamında yabancı gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri için 50 TL, yerli gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri için 25 TL belirtilmiş. Burada tekrar tekrar yabancı gerçek kişi ve yabancı özel hukuk tüzel kişisi, yerli gerçek kişi ve yerli özel hukuk tüzel kişisi denmeye gerek olmadığı için burada ifade böyle geçti.

Son belirtilen konuda da özel kurum konusunda ise efendim, BEDAŞ gibi, ASKİ gibi kuruluşları kastediliyor buradaki özel kurumlarla efendim. Resmî kuruluşlar buradaki. Dolayısıyla bunlarda bedelsiz olarak zaten yapılabilir ifadesi var.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – ASKİ kamu kurumudur, kuruluş.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER – Kuruluş efendim, özel kurum ve kuruluş. Zaten kamu kurum ve kuruluşları, efendim, yukarıda bedelsiz olarak verilen kategoride, buradakiler ise özel kurumlar, dolayısıyla bunlara bedelsiz vermek değil, “verilebilir” şeklinde hüküm getirilmiş durumda.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – “Özel kurum ve kuruluşu bedelsiz verilebilir.” diye yetki alıyor. Özel kurum nedir?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Özel kurum dediğimiz, demin söylediğimiz BEDAŞ.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Yapı Kredi özel kurum mudur?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) - BEDAŞ özel bir kurumdur.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – BEDAŞ’ı özelleştirdin, CLK oldu.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Tamam, özel kurum.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Niye veriyorsun ona şirket o?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır, kamu hizmeti sunan özel kurumdur.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Tamam da meslek odaları ne hizmeti sunuyor?

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – BEDAŞ özelleşti mi?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Evet, özelleşti.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – O zaman, Ticaret Kanunu’na tabi bir anonim şirkettir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özel kurum ne demek? Özel okul demek, özel sınav merkezi demek, özel hastane demek...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bir dakika...

Genel Müdürümüz buyurun.

COĞRAFI BİLGİ SİSTEMLERİ GENEL MÜDÜRÜ AKIN KISA – Sayın Başkanım, sayın vekillerim; aslında çok teknik bir konu olduğu için ikiye ayırayım, çok hızlı anlatmaya çalışayım.

Özel kurum, kuruluş veya üniversite. Bizim için şöyle bir farkı yok: Bizim burada amacımız, bir verimiz var, bu verinin üzerine bir “know how” koyacak yani diyecek ki “Ben senin bu verini alıp işleyeceğim ve toplum yararına bir şey üreteceğim.” Eğer bu şekilde bir çalışmayla gelirse -bu da veri madenciliği dediğimiz iş- o zaman diyoruz ki: “Ben sana bedelsiz verebilirim ama bir şartla, senin oradan üreteceğin gelirden buraya pay aktaracaksın.” Yani, aslında bir nevi iş ortaklığı gibi bir şey yapıyoruz. Ben ona veri sağlıyorum, o “know how”ı ortaya koyuyor ve beraber elde ettiğimiz geliri de paylaşıyoruz. Sistem bunun üzerine. O madde, sadece bunu sağlamak için. Ama üniversiteler diyor ki: “Ben gelir elde etmek istemiyorum, araştırma yapacağım.” Üniversite araştırma yapacaksa ona veriyi ücretsiz verebilecek konuma da getiriyoruz.

Diğer husus, izin meselesi. Satış denen bir şey yok aslında, bu maddede hiçbir satış yok. Biz hiçbir coğrafi veriyi Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü olarak satmıyoruz çünkü kamu kurumlarının ürettiği verileri kamu kurumları kendileri bedel belirliyorlar ve bu bedeller dahilinde satışa sunuyorlar. Biz, kamu kurumlarına ücretsiz sunmak üzere görevlendirildik. Buradaki madde sadece izin.

Şu anda Google, Yandex ve birçok yabancı firma sahada dolaşip veri topluyor. Bu veriyi toplarken kimsenin bundan haberi yok yani arabasına bir tane kamera takıyor, kameradan veri toplamaya başlıyor. Kimden izin alacak? Hiçbir kurum yok izin alacak. Şimdi, şöyle bir cümle kullanıyor, diyor ki: “Ben HD yayınlı görüntü alacağım.” diyor. HD görüntünün ne olduğunu bilen kurum çok az. “Lineer görüntü alacağım.” diyor, bilen kurum çok az. Lineer görüntü demek, kapınızın önündeki kapı kolunuza kadar, noktasına kadar veriyi toplamak demek. Bunun için bir madde koyduk, dedik ki: “İzin almak zorundasın.” Yani, yabancı kişiler için özellikle fiyatı da 2 katı koyduk, yabancılara dedik ki: “Bunu yapacaksın izin alacaksın, yerliler, sen de bunu yapacaksın izin almak zorundasın.” Bunu da şöyle ölçeklendireceğiz altta: Bir şehir ölçeğinde, bir ilçe ölçeğinde, bir mahalle ölçeğinde veri toplayacaksın bunun izne tabi olması gerekiyor ve biz de o topladığı verileri Ulusal Coğrafi Veri Portal’ına koyup kamu kurumlarına açacağız yani aslında, onlar bizimle paylaşacak, biz onlarla bir şey paylaşmayacağız.

Diğer hususta şöyle bir şey var: Biz, Ulusal Coğrafi Veri Portalı’ndan bir satış yapacaksak bunu içerideki kamu kurumlarına yapıyoruz. Kime hangi verinin verileceği -bir matris yayınlıyoruz ve Resmî Gazete’de yayımlayacağız onu- hangi kurum hangi veriyi paylaşacak ve hangi kurum hangi veriyi örtecek. Bu, açık bir şekilde herkese yayınlanacak. Onda da hiçbir çekince olmayacak. Bu maddede hiçbir şekilde satış maddesi değil, sadece ve sadece izin; o da tüm ülkesel ölçekte hepimizin topladığı verileri, hepimizin verilerini birilerinin almasını engellemek için ya da ne veri topladığını bilmek için.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Sayın Başkan, Genel Müdüre “Özel kurum nedir, bunu açıklasın.” diye söz verdiniz ama bütün açıklamaları yaptı, özel kurum açıklamasını yapmadı.

COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMLERİ GENEL MÜDÜRÜ AKIN KISA – Özür dilerim.

Aslında, özel kurum da şu: Özel hastaneler de dâhil olmak üzere, bizdeki veri bütün kesimleri ilgilendiren bir veri, kurum ve kuruluşları ayırmaya başladığımızda şöyle bir şey oluyor: Kimin bizimle iş yapacağı belli olmuyor.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Bakın Sevgili Kardeşim, özel hastane “özel kurum” diye tarif edilmez. O, aşağıdaki “gerçek kişiler” tanımına girer, “tüzel kişiler” tanımına girer. Onu tarif ederseniz “sermaye şirketi” diyebilirsiniz ama özel hastane, özel kurum olarak tarif edilmez. Ben “özel kurum” deyince, böyle bir tanımlı hukukta hatırlamıyorum. Bilemeyebilirim, onun için bilgi alma ihtiyacı duydum ama kendime göre şöyle yorum yaptım: Bankalar belki olabilir.

ULAŞ KARASU (Sivas) – O da anonim şirket.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Hayır, Bankacılık Kanunu’na tabi, özel hükümleri var yani zorlayarak belki olabilir, asla girer demiyorum. Özel kurumun tanımı yok. Böyle bir tarif olmaz. Daha geniş yazıp yetki alabilirsiniz yani hastanelere de verecekseniz...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Bu özel bir şirket de olabilir Sayın Genel Müdürün yorumuna göre, mesela Yandex gibi bir program yazıyor, bunlardan bilgiyi alacak, o bilgiyi...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – O aşamada var o.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Alacağı gelirden buna pay verecek.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Burada hasılat paylaşımıyla bedelsiz verecek. Hastanelere verebilirsiniz, hastanelere vermeyi düşünüyorsanız, yazın o zaman. “Türk Ticaret Kanunu’na göre kurulmuş olan şirketler” diyebilirsiniz “gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri” diyebilirsiniz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – O var zaten.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Yok, burada hasılat paylaşımıyla iş yapmak üzere bedelsiz olarak devredeceği kurumları sayıyor. Üniversiteler tamam, özel kuruluş bile problemli. Bence, yetki alıp bir çalışma yaparsanız maddeye geçmek açısından...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Başkanım, maddeye geçmek için bu konuyla ilgili bir yetki alın.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Şimdi, bu, yeni bir düzenleme. Dolayısıyla, aslında cümlelerden meram anlaşılıyor da çok detaylara girdik, şahsi kanaatim öyle.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, öyle bir kategori yok. “Özel kurum” diye bir hukuki kategori yok.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Özel hukuk tüzel kişisini kastediyor aslında. Zaten bunların yönetmelikleri falan çıkacak.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) - Uygun görülecek kişilerle hasılat paylaşımı esasına göre paylaşmayı ekleyin.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hasan Bey, ne ilave edeceksiniz?

Hiç teklif metninin üzerinde duran olmadı. Bir teklif metni var, sadece bir kelime çıkarılmasına ilişkin değişiklik önergesi var

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Başkanım, şimdi ben şunu söyleyeceğim: Sayın Genel Müdürün açıklamasına kadar buradaki izin bedeli ile satış bedeli arasında bir fark olduğunu düşünüyordu arkadaşlar, bu yüzden. Yani veri toplamak isteyenlerden ücret alınacak. Burada şöyle bir şey var: Zaten işi kamu kurumlarına veri toplamak olan ve ihaleyle iş almış olan kuruluşlar, atıyorum, hâlihazırda bir ortofoto üretilecek, bunlar da aynı zamanda veri toplama kapsamında bir ücret ödeyecekler mi?

COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMLERİ GENEL MÜDÜRÜ AKIN KISA – Tam önünde koyduğumuz madde “Kimler tabi olacak?” dedik ya, orada şunu söyledik:” Kamu kurumlarının ihaleleriyle iş yapanlar hariç.” O maddeyi önce koyduk Başkanım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Biliyorsunuz, bu konuda redakteyle aldığımız bir iki not var ama onun dışında, eğer ilave bir şey düşünülecek olursa Genel Kurul aşamasında da değerlendirebiliriz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2’nci maddeyi okutuyorum:

İKİNCİ BÖLÜM

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Düzenlemeler

MADDE 2-20/7/1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 6- Bu Kanun uyarınca; 5609 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce mülga Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca oluşturulan alanlar ile 5609 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra belediye sınırları içerisinde veya dışarısında Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca oluşturulan veya oluşturulacak alanlarda Toplu Konut İdaresi Başkanlığı yetkilidir.

Belediyelerce, 2/3/1988 tarihli ve 3414 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra oluşturulan alanlarda ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bu Kanun uyarınca oluşturulacak alanlardaki uygulamalarda ise ilgili belediyesi yetkilidir.”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Değişiklik önergesi vardır, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2512) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 2’nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gökân Zeybek

İstanbul

Hasan Baltacı

Kastamonu

Ulaş Karasu

Sivas

İsmet Tokdemir

Hatay

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun Gökân Bey.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bu maddeyle ilgili çokça görüş de ifade edildi. Burada, daha önce Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından gecekondü önleme alanı ilan edilmiş bölgelerle ilgili, yasayla belediyelere devredilmiş alanların belediyelerdeki yetkilerinin iptal edilerek bütün bu alanlardaki uygulama ve işlem yetkisinin Toplu Konut İdaresine verilmesiyle ilgili bir düzenleme. Bu düzenlemeyle ilgili, Sayın Demir hukuki bazı problemler olduğunu söyledi, farklı mahkemelerde farklı yorumlar yapıldığını söyledi. Burada merkezî idarenin yani Toplu Konut İdaresinin daha da üzerine yük yüklemek yerine, Türkiye’de onlarca, yüzlerce yerel yönetimin bu konularla ilgili çalışmayı geçmişte olduğu gibi yeniden yapmasının doğru olacağını düşünüyoruz. O nedenle, bu metin, belediyelere verilmiş olan yetkinin ortadan kaldırılmasını talep ediyor. O nedenle biz maddenin yasa teklifinden çıkarılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Maddesel manada bir işlem anlatalım mı? Demin yarım kaldı.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Diğer söz isteyenlere de söz vereyim, sonra size söz vereyim Abdullah Bey.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Tamam.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Komisyon üyelerimize söz verelim.

Buyurun Celadet Bey.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu madde doğrudan doğruya belediyelerin yetki alanının sınırlandırılması, belediye görevlerinin TOKİ’ye devredilmesini kolaylaştırma hedefi taşımaktadır. “Belediye sınırları içerisinde veya dışarısında Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca oluşturulan veya oluşturulacak alanlarda Toplu Konut İdaresi Başkanlığı yetkilidir.” denilerek bu durum açık bir şekilde belirtilmiştir. Söz konusu gerekçede bahsedildiği gibi hükümler arası çakışmayı değil, yerel yönetimlerin yetki alanlarını kısıtlama hedefi taşımaktadır. Özellikle AKP yönetim anlayışının -yerelin değil- merkeziyetçi politikalarının yeni bir örneğini görmek mümkündür. Bu durum, HDP Eş Genel Başkanı Sezai Temelli’nin dile getirdiği üzere, örtülü bir kayyum uygulamasıdır. Nasıl ki HDP belediyelerine valiler, kaymakamlar kayyum olarak atanıyorsa kayyum atayamayacakları belediyelere de TOKİ yetkisi üzerinden bir nevi kayyum atanmaktadır.

775 sayılı Gecekondu Yasası'nın “Yeniden gecekondu yapımının önlenmesi” başlıklı 18’inci maddesinde “Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, belediye sınırları içinde veya dışında, belediyelere, Hazineye, özel idarelere, katma bütçeli dairelere ait arazi ve arsalarda veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerde yapılacak, daimi veya geçici bütün izinsiz yapılar, inşa sırasında olsun veya iskân edilmiş bulunsun, hiçbir karar alınmasına lüzum kalmaksızın, belediye veya Devlet zabıtası tarafından derhal yıktırılır.” denilmektedir.

Getirilmek istenen durumla TOKİ, oluşturulan ya da oluşturulacak alanda doğrudan yetkilidir. Özellikle iktidar açısından bitmek bilmeyen, Kanal İstanbul Projesi’ni hayata geçirmek için yapılan hazırlıkların ön aşaması olarak değerlendiriyoruz. Belediye sınırları içerisine dâhil olan yerlerde belediyenin yetkisinin olmaması kabul edilemez.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yani Celadet Bey, maddeye çok ağır anlamlar yüklediniz. O kadar anlam ağır değil...

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Biz öyle algıladık.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Abdullah Bey, buyurun.

Şu maddeyle ilgili, o kadar ağır bir anlamı filan yok bu maddenin...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Biraz önce detaylandırduğumuz hususları, kayıtlara geçmesi açısından da birkaç kelimeyi hemen hızlıca ifade edeyim, saat ilerledi Başkanım.

Mahmut Bey’e de iletteceğim bu kararları, Akif Bey’e ve Gökân Bey’e iletmiştim.

Başkanım, özetle, Komisyon üyesi arkadaşlarımızı burada şu şekilde bilgilendirmek istiyorum: Gecekondu önleme bölgesi, kısaca GÖB dediğimiz, 775... Yani gerek bina stoku olarak gerekse yaşam biçimi ve planlı şehirleri oluşturma adına gerek belediyelerimiz gerek Toplu Konut İdaresi Başkanlığımız gerekse de Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız birçok şehrimizde bu tür bina dönüşümleri, sağlıklı binalar, daha yaşanabilir şehirler ve şehirlerimize katma değer oluşturma adına, altyapıyı güçlendirme adına birçok çalışma yürütüyorlar.

Şimdi, geçmişte yargıya intikal eden, ancak Toplu Konut İdaresi Başkanlığının, İmar ve İskân Bakanlığının görev, yetki ve sorumlulukları dâhilinde üstlenmiş olduğu birçok proje hâlihazırda yürütülürken bazı hususlardan dolayı dava konusu edilmiş ve bu davaların neticesinde temyiz mahkemesi olarak Danıştay 6. Dairesinin vermiş olduğu kararlar var. Bu kararlarda özellikle 5609 sayılı Gecekondu Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun birinci husus; 22/3/2007 tarihinde değiştirilen 5609 sayılı Gecekondu Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un ilgili maddesi; yine, 2/3/1988 tarihli 3414 sayılı 775 sayılı Kanun’a atfen yapılan kanunun 1’inci maddesi ve yine, 29/11/2000 tarihli 4608 sayılı Kanun’a atfen...

Burada Toplu Konut İdaresi Başkanlığının İmar ve İskân Bakanlığından kaynaklı görev, yetki ve sorumluluklarının bazen alındığı, bazen verildiği noktasında tartışmalı bir uygulama ortaya çıkmış ve bu uygulamanın sonucunda da Danıştay 14. ve 6. Dairesinin birçok kararı var. Bu kararın bir tanesinin özetini hemen size okuyarak bu şeyi tamamlamak istiyorum. “Gecekondu olarak nitelendirilemeyecek olan, uyuşmazlığa konu alanların gecekondu önleme bölgesi ilanına ilişkin 10/1/2011 tarihli Toplu Konut İdaresi Başkanlığı işleminde hukuka uyarlık, aksi yöndeki idare mahkemesi kararında ise hukuki isabet görülmemiştir.” diye bozma kararı var. Burada da atf 775 sayılı Kanun’un ek 2’nci maddesine.

“775 sayılı Gecekondu Kanununun belediye sınırları ile mücavir alanlardaki tatbikatı için Toplu Konut İdaresi Başkanlığına verilen hak, yetki ve görevler ilgili belediyelere devredilmiştir.” hükmü vardır. “Belediyeler bu hak, yetki ve görevleri yetkili organları eliyle kullanırlar. Büyükşehirlerde bu Kanunun tatbikatı büyükşehir belediyelerinin koordinatörlüğünde ilçe belediyelerince yapılır.”

hükmü yer almaktadır. Bu kapsam içerisinde Toplu Konut İdaresi Başkanlığı tarafından verilen ve devam ettirilen gecekondu önleme bölgesi kararları iptal edilmiş duruyor. Ancak, tabii, bu iptal edilene kadar orada yürütülen birçok çalışma var, İmar İskân Bakanlığının yürütmüş olduğu birçok çalışma var. Dolayısıyla, buradaki faaliyetlerin hâlihazırda geldiği aşamayı da dikkate aldığımızda gerek ilçe belediye başkanlıklarımızın gerekse büyükşehir belediye başkanlıklarımızın bu yarım kalan işleri, mağduriyetleri giderme imkânları -hem maddi imkânlar açısından hem de teknik imkânlar açısından- olması mümkün değil. Bu düzenlemeyle bu her iki ifade ettiğimiz, biraz önceki 4608 sayılı Kanun’umuz, 4609 sayılı Kanun’umuz ve Toplu Konut İdaresi Başkanlığının 2985 sayılı Kanun’dan kaynaklı olarak... Bu maddeyle, en azından, aradaki bu ihtilaf konusu olan, gerçekten bu yetki var mıdır yok mudur gibi çelişkiyi ortadan kaldırmayı yeğledik ve ikinci fıkrayla da beraber mevcut, hâlihazırda belediye başkanlıklarımızın bu manadaki yetkilerinin de devam ettiği hususunu da belirtmiş olduk.

Arz ediyoruz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hulusi Bey’in bir katkısı vardı.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Sayın Başkanım, biz bu maddeyle ilgili çalışırken çok net bir biçimde, tamamen -Abdullah Bey’in de bahsettiği gibi- TOKİ eliyle yürütülen ama mahkemenin TOKİ’nin yetkisini tartışmalı hâle getirdiği husustaki sorunu aşmak için bunu düzenlemiştik. Fakat yapılan uyarılardan sonra maddeyi tekrar okuduğumuzda gerçekten böyle bir riskin de var olduğunu görebiliyoruz. Dolayısıyla burada riske atmanın hiçbir anlamı yok çünkü bizim amacımız, belediyelerin elinden hiçbir arsayı almak değil. Dolayısıyla bu ikinci fıkradaki işte “88 tarihinden sonra yürürlüğe giren belediyelerce başlatılan, daha önce belediyelere devredilen alanlar ve bu tarihten sonra” dediğimiz takdirde herhangi bir yanlış anlamaya yer kalmayacaktır. Hem TOKİ’nin problemi giderilecektir hem de amacımıza ulaşmış olacağız. Bu anlamda bir redaksiyonla...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bravo... O kadar işte.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Bunu redaksiyon yetkisiyle...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buna önerge lazım bence, redaksiyon yeterli olmaz.

Sözlü olarak bu önergeyi siz vermiş oldunuz Hulusi Bey.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Tutanaklara geçti efendim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Tutanaklara geçti.

Buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Ben öneri için teşekkür ediyorum. Aklımda olan en son çözüm olarak ileri süreceğim konu buydu, madem niyet buydu, farklı değildi. O zaman, Bayındırlık ve İskân Bakanlığına ait olduğu dönemde yetkinin belediyelerce başlanmış olan projeler var ise bunların yine belediyeler tarafından devam ettirilmesi uygun olacaktır.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Belediyelere devredilmiş olmasının yeterli olması lazım.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Hayır. Şöyle: 3414 sayılı Kanun’un 1’inci maddesi “Bayındırlık ve İskân Bakanlığının yetkili olduğu yerlerde artık yetki belediyeye aittir.” diyor. Yani mülkiyet devredilmemiş olabilir. Mülkiyet devredildiyse zaten orada TOKİ yetkili olamaz ki. Mülkiyet devredilmedi ki TOKİ burada tekrar yetkili hâle geliyor. Orada bir yanlış anlaşılma olmasın.

Şimdi maddede tereddüt var da ihtilaflar var deniliyor. Şimdi kararlara baktım idare mahkemelerinden TOKİ lehine karar verenler olmuş ama Danıştay TOKİ aleyhine karar vermiş. Sonuçta konu yargı tarafından netleştirilmiş. Burada yetki belediyenindir, TOKİ’nin değildir.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ama, bakın, yargıya intikal edenlerde netleştirmiş.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Her neyse... İntikal edenlerden böyle bir karara varmışsa intikal etmeyenlerden de Danıştay muhtemelen aynı kararı verecektir.

Tereddüt şuradan doğdu zannediyorum idare mahkemelerinde: 22/3/2007 tarih ve 5609 sayılı Kanun, 3775 sayılı Kanun’da ibare değişiklikleri yapıyor birçok yerde. İmar İskân Bakanlığı ibareleri Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca değiştirilmiş diye birçok değişiklik yapıyor ama...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – “İmar ve İskân Bakanlığı” geçen ifadeler Toplu Konut İdaresi Başkanlığı olarak yer alıyor.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – TOKİ buradan hareketle hak sahibi olduğunu iddia etmiş. Öyle anlıyorum ben.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Öyle değil midir yani?

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Ama 3414’ün 1’inci maddesi olduğu gibi yürürlükte duruyor. Onu yürürlükten kaldırmamış 5609 sayılı Kanun ve o nedenle de Danıştay 3414 sayılı Kanun’a dayanarak TOKİ’nin yetkisi yoktur demiş. Hiç tereddüt yok, aynen benim ilk başlangıçta yapmış olduğum yorum gibi.

Bunu şöyle düzeltelim: TOKİ’nin hâlen yapmakta olduğu, geliştirmiş olduğu projeler varsa TOKİ bunlarla devam etsin, diğerleri belediyelerde kalsın.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ama edecekleri yerler var.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Ama olur mu? Onlar belediyenin artık. Onlar belediyenin.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – TOKİ bu konuda güçlü bir kuruluş olduğu için onu kısıtlamayız.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – 775’in uygulamalarına bakın birçok maddesine. Demin Gökân Bey de bahsetti. Şu anda hâlihazırda ilçe belediyelerimizin o kapsam içerisinde ne mülkiyet konusunu çözmesi ne oradaki uygulamalarla inşaatları yapması ne oradaki planları yapması mümkün değil bu ekonomik şeyle.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Konu anlaşıldı arkadaşlar.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – İlçe belediyesi yapamaz büyükşehir belediyesi yapar.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bakın, belediye yapabiliyorsa yapsın ama Toplu Konut İdaresi Başkanlığının da yapacağı...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – O yetkiyi almamız uygun olmaz.

Şimdi, konu vuzuha kavuştu.

Mahmut Bey, daha farklı bir şey...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başka bir bakış açısıyla.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yani sonuçlandırsak bunu Hulusi Bey’in teklifi doğrultusunda.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Hayır, Hulusi Bey’in teklifini ben şahsen uygun görmüyorum çünkü o, “Mülkiyetin belediyelere devredilmiş olduğu yerlerde belediye devam etsin.” diyor. Orada zaten yetki belediyenin, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının veya TOKİ’nin değil yetki. Mülkiyetin devredilmediği hâlde yetki, TOKİ’nin yorumuna göre kendisine ait olduğu yerlerde yetki belediyenin. Benim kastım o.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Başkanım, şimdi, 19’uncu yüzyılda, o dönemdeki yetkiler mümkün olduğunca merkezî idareye verilir. Artık 21’inci yüzyıla doğru, mümkün olduğunca yerel yönetimler güçlendirilmeye çalışılıyor. Ve netice itibarıyla, 21’inci yüzyılda siyasi iktidarın bakış tarzı,

yerel yönetimleri zayıflatmak adına bu tür yetkilerin belediyelerden alıp TOKİ'ye verilmesi gerçekten bir zihniyetin belirleyicisi. Yani bu açıdan sizden benim istirhamım, mümkün olduğunca, mademki biz “Demokrasinin esas beşiği yerel idareler.” diyoruz... Hatta yerel idarelerle ilgili yerel yönetimler fakültesi var, o bölümlerde şu anlatılır: Yerel yönetimleri güçlendirelim mi, zayıf mı turalım? Yerel yönetimleri güçlendirmenin yarar ve zararları var.

Şimdi, biz bu açıdan baktığımız zaman konumuza, gerçekten sizin bu yetkilere belediyelerden almanız yerel yönetimleri zayıflatıyor. Buradaki amaç, yerel yönetimleri çalışmaz duruma getirip “Efendim, bakın, işte, gördünüz, oy verdiniz, belediyeler çalışmıyor.” Ama yetkileri alıyorsunuz, bunların bir gelirleri var. Hatta geneli üzerindeki konuşmalarda şundan da bahsedildi: Ne denildi? Efendim, orada gelen değerlendirme payından hepsi merkezi idareye gidiyor, belediyeye hiç gitmiyor. Peki, buranın yolunu yapıyor, parkını yapıyor, sosyal donatımını yapıyor, değer kazanıyor, siz o paraya yerel idarelere getirmeyeceksiniz. Benim sizden istirhamım, bu maddeyi, Akif Bey'in dediği gibi ya çekin veyahut da dediği gibi düzeltin. Bu yanlış bir olay, sizden istirham ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mahmut Bey'inki ayrı bir yaklaşım.

Şimdi, bu noktada Hulusi Bey, siz ne diyorsunuz son olarak?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu, iktidarın bir turnusol kâğıdı Sayın Başkanım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bu, o kadar dramatik bir konu değil. Konuyu biliyorum yani...

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Sayın Başkanım, bakın, burada öncelikle amacımız çok net. Amacımız, belediyelere daha evvel devredilmiş hiçbir alandan belediyelerin yetkisinin TOKİ'ye devri diye bir şey istemiyoruz. Burada doğru ifadeyi kurmamız gerekiyor.

Şimdi, haklısınız bir noktada ama bir nokta var. Aynı yasa, biliyorsunuz o dönemki bakanlığın başlattığı bazı projelerin TOKİ'yle devam edeceğini de hükme bağlamıştı. Zaten problem buradan kaynaklanıyordu ama TOKİ'yle yürütüleceği belirtilmeyen belediyelere o dönemde devredilmiş alanlarda –mülkiyet devrini kastetmiyorum, yetki belediye devri o alanda- yetkinin belediyede kalmaya devam etmesi gerekiyor. Ama o dönemde TOKİ'ye bırakılan alanlar vardı, projeler ve uygulamalar vardı. Onun gene TOKİ eliyle yürütmesi lazım. Ama şunda hiçbirimiz hemfikir olmayız: Yani daha evvel belediyeye devredilmiş alanlar vardı, belediye bunu yapamayabilir, bunu TOKİ yapsın. Hayır efendim, belediye yapamıyorsa TOKİ'yle anlaşır TOKİ'ye yaptırırım. Yani dolayısıyla sayın vekilimiz haklı.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Belediyeye devredilmemiş olabilir o.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Yok, alanın mülkiyetinin devrini kastetmiyorum üstat. Bu alanların, var olan o gecekondü önleme, geliştirme alanlarının belediyelere devredilenleri var ya, bu, belediyede kalmaya devam etmeli ama o dönemde devredilmeyen ama başlatılmış projeler vardı, “TOKİ eliyle yürütülür.” diye kanunda hüküm vardı.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Hayır, en azından onlarda değişiklik yapın tabii.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Mesela Abdullah Bey diyor ya “Bazı belediye yapamaz.” Canım, ben belediyeyim buna gücüm yetmiyorsa otururum TOKİ'yle masaya “Al sen yap.” derim. Belediyelerin bu yetkisi var zaten, her zaman yetkisi var. Bu anlamda, yani belediyelere devredilen bu alanlarla ilgili kısmı da eklediğimiz takdirde sorunu çözeceğimizi düşünüyoruz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Şimdi şöyle: Abdullah Bey, Mustafa Bey, şimdi, yarın da devam edeceğimiz için, uygun bulursanız 2'nci maddenin teklif metninden çıkarılması önergesini oylatalım, sonra, bunu diğer maddeleri görüştüğümüzden sonra görüşme kararı alalım.

Teklif metninden çıkarılmasını oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Teklif metninden çıkarmıyoruz. Önerge reddedilmiştir.

Bu maddeyi daha sonra, diğer maddelerden sonra görüşmek üzere, 3'üncü maddeye geçilmesini oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – 2'nci maddeye geçilmesini oylamadınız. 2'nci maddeye geçerken “2'nci maddeye geçiyoruz, oylarınıza sunuyorum.” diye oylamadınız.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 1'inci maddeyi oyladık ya.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yanlış yaptınız, onu size söylüyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Niçin?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, normalde 3'üncü maddeye geçerken “3'üncü maddeye geçilmesini oylarınıza sunuyorum.” dediniz ya...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hayır, 2'nci maddeyi daha sonraya bırakmak için oyladım, yoksa ayrı ayrı her maddeye geçmeyi oylama diye bir şey usulde yok.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- 29/4/1969 tarihli ve 1164 sayılı Arsa Üretimi ve Değerlendirilmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“1) Toplu Konut İdaresi Başkanlığı tarafından satış ve kira sözleşmesine konu edilen taşınmazlar hariç olmak üzere, Toplu Konut İdaresi Başkanlığının mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan arsa ve arazilerin, gerçek veya tüzelkişilerce işgali halinde; ecrimisil istemeye, ecrimisilin tahsiline ve taşınmazın tahliyesine ilişkin işlemleri uygulamaya veya Milli Emlak Genel Müdürlüğü eliyle uygulamaya,”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Maddeyle ilgili 2 tane aynı mahiyette değişiklik önergesi var, onları okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2512) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinde yer alan “veya hüküm ve tasarrufu altında” ibaresinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gökhan Zeybek

Hasan Baltacı

İsmet Tokdemir

İstanbul

Kastamonu

Hatay

Ulaş Karasu

Sivas

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2512) esas numaralı Kanun Teklifi'nin çerçeve 3'üncü maddesiyle 1164 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasına eklenen (1) bendinde yer alan “veya hüküm ve tasarrufu altında” ibaresinin madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İlyas Şeker

Ertunç Erkan Balta

Recep Uncuoğlu

Kocaeli

Artvin

Sakarya

Necip Nasır

Jülide İskenderoğlu

Hamdi Uçar

İzmir

Çanakkale

Zonguldak

Metin Yavuz

Şamil Ayrım

Aydın

İstanbul

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, hiç anlamadık, bize maddeyi bir açıklarlar mı? Ne demeye çalışıyor bu madde?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun, açıklayın arkadaşlar.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım, kanun teklifimizin 3’üncü maddesinde yer alan hususlar: Malumunuz, Toplu Konut İdaresi Başkanlığımızın hazine mülkiyetinde bulunan taşınmazları, bedelli veya bedelsiz olarak, toplu konut, özellikle sosyal konut üretme adına bedelsiz olarak devraldıkları var. Çok geniş büyüklükte arazi yapılarını... Bunların, tabii, zaman içerisinde geliştirilecek projelerin özelliğine ve durumuna göre özellikle hazineden devralındığı için... Ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde, Millî Emlak Genel Müdürlüğü de aynı kuruluşla beraber Bakanlık bünyesinde -Toplu Konut İdaresi Başkanlığı bağlandı- faaliyetlerine devam ediyor. Tabii, bu geniş arazilerin proje sırasına göre...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Abdullah Bey, düzeltiliyor yani “Önerge sahipleri gerekçeyi okuyalım.” diyorlar.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Tamam.

Başkanım, yani bu manada Millî Emlak Genel Müdürlüğüyle beraber eş değer... Gelir elde etmek için bu düzenleme getiriliyor Başkanım, arz ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Yani önergeyle, sadece TOKİ’nin mülkiyetinde bulunan arsa ve arazilerin gerçek veya tüzel kişilerce işgali hâlinde ecimisile ilişkin işlemleri uygulaması veya Millî Emlak Genel Müdürlüğü eliyle uygulaması amaçlanmaktadır.

Aynı mahiyetteki önergeleri ayrı ayrı oylayacağım.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Sayın Başkan, siz bu teklifi okurken TOKİ Başkanını aradım, dedim ki: Senin Hükûmet tasarrufu altında arazin var mı? Yanlış olmasın bu. Benim bildiğim, yanlış. “Başkanım, bakayım.” dedi, döndü, “Haklısın galiba Başkanım, arkadaşlar çalışıyor.” dedi. Neyse, yarın onu Komisyonunda düzeltiriz onu dedim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Bunu ayrı ayrı oylarınıza arz ediyorum.

İlyas Şeker ile arkadaşlarının “veya hüküm ve tasarrufu altında” ibaresinin metinden çıkarılmasına ilişkin teklifini oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Aynı şekilde, Gökan Zeybek ve arkadaşlarının aynı mahiyetteki “veya hüküm ve tasarrufu altında” ibaresinin metinden çıkarılması teklifini oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Bu teklifi reddetsek ne olacaktı?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Arkadaşlar, kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 4- 1164 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 5- Bu Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendi kapsamında alınacak olan ecrimisiller ve taşınmazın tahliyesi hakkında 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 75 inci maddesine göre işlem yapılır ve tahsil edilen tutarların, %50’si genel bütçeye gelir kaydedilir ve %50’si tahsilatı takip eden ayın sonuna kadar Toplu Konut İdaresi Başkanlığına aktarılır.”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Değişiklik önergesi yok.

Söz isteyen yok.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Var, var, var...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) - Ya, Mahmut Bey, bu, 3’üncü maddeyle çok eş değer bir şey.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Şöyle diyelim bari: “Yüzde 50’si genel bütçeye gelir kaydedilir, kalan yüzde 50’si ise tahsilatı takip eden ayın sonuna kadar Toplu Konut İdaresi Başkanlığına aktarılır.” Doğrusu budur.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Redaksiyonla kabul edelim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Not aldık, belki onu düzeltebiliriz.

Mahmut Bey...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Burada benim biraz daha bir talebim var; genişletici mahiyette, yerel yönetimler lehine, merkezî idareyi güçlendirme adına burada yerel yönetimlere de pay ayırmak lazım. Yani burada mülkiyet senin ama belediye orada yol yapıyor, çöpünü temizliyor, havanı temizliyor, suyunu getiriyor, hizmeti getiriyor; ona para vermeyeceksin. Yani bu yağma böreğin şeyi oldu. Yani belediye ne iş yapıyor burada peki? Belediyeye niye bir katkı payı, bir şey verilmiyor? Belediyelerin güçlendirilmesi lazım. Burada amaç belediyeyi zayıflatmak.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mahmut Bey’in görüşünü aldık.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) - Şunu söyleyelim: Merkezî bütçe payına yüzde 50 aktarılıyor ya.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Siz söz verdiniz mi ki Sayın Başkanım?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) - Merkezî bütçe payından bu yüzde 50 belediyelere de gidiyor, merak etmesin Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – O zaman adını koyun, adını.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mahmut Bey’in görüşünü aldık.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Redaksiyon...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Redaksiyon yetkisi aldık zaten.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 20/A maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“g) İmar planları ile imar planlarına göre yapılan arazi ve arsa düzenleme işlemleri.”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Önerge var mı? Önerge yok.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Söz istiyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, Değerli Başkanım, bu madde üzerinde epey konuştuk ama herhâlde meramımızı anlatamadık. Şimdi, mevcut olan bu madde Anayasa'mızın 2'nci maddesine, 10'uncu maddesine, 13'üncü maddesine, 36'ncı maddesine ve 125'inci maddesine aykırılık teşkil etmekte. 5'inci maddedeki olay imar planları ve imar planlarına göre yapılan arazi ve arsa düzenleme işlemlerindeki seri idari yargılama usulü ancak basit işlerle ilgili daha önce getirilen bir düzenleme. Nedir? Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan ölçme ve değerlendirmeye, üniversiteye yerleştirme sınavıyla ilgili öğrencilerin idare mahkemesine itirazları üzerine, uzun sürdüğü için o dönem bu kanun getirilmişti ama görebildiğimiz kadarıyla buradaki kanun amacından saptırılmış durumda. Çünkü buradaki imar planları komple bir şehri hatta bir bölgeyi ve Türkiye'yi kapsamakta. Bu açıdan baktığımız zaman, bu kadar karmaşık ve ayrıntılı olan bir davanın seri yargılama usulüyle yapılması sonucunda çok fazla hata olur, burada adil yargılama gerçekleşmemiş olur. Mahkemelerdeki esas amaç hakkaniyetin, adaletin tesisi olur ki bu, bizi oradan uzaklaştırmış olur. Yani buradaki ivedi yargılamayla resen araştırma ilkesi maalesef yok ediliyor. Burada savunma hakkı kısıtlanmış olacak.

Bir de şu var: Diğer ülkelerde bu tür idari seri yargılamalarda esas hakkında karar verme yetkisi yok, tedbir niteliğinde kararlar veriliyor. Ancak bizim bu olaya baktığımız zaman tedbir niteliğindeki bir karar değil, esas nitelikte kararlar verilmiş olacak. Bu şekildeki yargılama gerçekten hak arama özgürlüğünün de önünde büyük bir engeldir. Şahsi düşüncem şu: Bu teklifin mevcut olan düzenlemeden çıkarılmasını istirham ediyorum ben.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Bir önerge var, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2512) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gökhan Zeybek
İstanbul

Hasan Baltacı
Kastamonu

İsmet Tokdemir
Hatay

Ulaş Karasu
Sivas

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hocam, kısaca, buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Evet, Mahmut Tanal'ı teyiden istisnaları yaygınlaştırmamak gerekir. Yani burada böyle bir düzenlemeye gerek bulunmamaktadır. Anayasa'nın özellikle 36'ncı maddesine aykırılık teşkil eder bu. Bunun çıkarılmasında gereklilik var diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz Hocam.

Gökhan Bey, buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Kayıtlara geçmesi açısından söylüyorum Sayın Başkanım. Maddenin tümü üzerindeki görüşmelerde de grubumuz adına görüşlerimizi değişik milletvekili arkadaşlarımız da ifade etti. Adil yargılama açısından, imar planlarına karşı açılacak davalarda ivedi

yargılama usulünü getiren bu uygulamanın ciddi sakıncalar yaratacağını ve geriye dönülmez olası hak kayıplarına yol açacağı endişesini taşımaktayız. Maddenin bu biçimiyle teklif metninden çıkarılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Abdullah Bey, söz mü istediniz?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Evet Başkanım.

Kısaca birkaç hususu...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Kısaca lütfen...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hiçbir hukuk fakültesinden, idare hukuku hocasından görüş alınmadı.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Adalet Bakanlığı temsilcileri vardı görüşmede.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Onlar bürokrat, itiraz edemiyor ki! Garibimi açığa alırsınız itiraz etse.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun Sayın Güler.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Değerli Başkanım, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 20/a maddesini okursak oradaki “İvedi yargılama usulü aşağıdaki işlemden doğar, uyuşmazlıklar hakkında uygulanır.” dediğimizde, aslında oradaki maddelerden biri çok önemlidir. 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca, idari yaptırım kararları hariç, çevresel etki değerlendirme sonucu alınan kararlar, Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun uyarınca alınan Cumhurbaşkanlığı kararları, acele kamulaştırma işlemleri, ihale yasaklama kararı hariç ihale işlemleri. Şimdi bu, ivedi yargılama usulüne niye tabi olduğunun gerekçesine baktığımızda bu işlemlerin kamusal yarar ilkesi, gecikmesinde zararın oluşma riskinin daha yüksek olması...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, deprem vardı, ölüm vardı; aciliyet o anlamda. Burada ne var?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bakın, planlama açısından İmar Kanunu’nun 8’inci maddesine göre, 3194 sayılı Kanun’a göre burada mevcut mahkemelere intikal eden hususların tamamlanmış olması gerekiyor. Mecliste alınan kararlardaki etki değerlendirme raporlarına, kurum görüşlerine, diğer hususlara, askı sürelerine, otuz gün askıda kalmasına, itiraz sürelerine baktığımızda, aslında idare hukuku kapsamı içerisinde bu hususların sadece ilgili mahkemenin mevcut bu işlemlerin denetimini yapıp daha sonraki aşamada bu seri muhakemeye beraber, ivedi yargılamayla beraber mevcut sürecin Danıştayda, en son içtihat noktasında oluşumunu biz öncelemek istiyoruz, amacımız bu. Aksi takdirde, yıllara sarı bekleyen davaların iki yıl, üç yıl, dört yıl, beş yıl sonra bir şekilde temyizden bozularak dönmesiyle beraber, o bölge planları kapsamı içerisinde yapılan işlemlerde tekrar başa dönülerek birçok mağduriyetle boğuşulduğunu görüyoruz. Dolayısıyla bizim bu mevcut dosyaların Meclis kararı boyutuyla beraber, kurum görüşlerinin alınmasıyla beraber oluşan Meclis kararının askıya çıkmasının, itiraz süreçlerinin... Birçok hususun zaten mevcut yargı mercisine taşınmadan önce tamamlanmış olduğunu görüyoruz. Buradaki husus, yerel mahkemeye beraber oluşan bu durumun hızlı bir şekilde görülmesini ve sonuç itibarıyla Danıştay süreciyle de beraber bu işin tamamlanmasını arzu ediyoruz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Görüşünüz anlaşıldı.

Hulusi Bey, buyurun.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Sayın Başkanım, burada -ivedilikle ilgili- 20’nci maddeye baktığımızda, zamanın geçmesi durumunda geri dönüşü imkânsız zararlara yol açmanın önlenmesi isteniyor. Planlarla ilgili kararların geç verilmesi, aslında burada sayılanların birçoğundan daha fazla sıkıntıya yol açıyor çünkü plan onaylandığı andan itibaren siz işlem yapıyorsunuz, milyonlarca lira harcıyorsunuz, üç sene sonra plan iptal oluyor. Buyurun buradan... Dolayısıyla burada planlarla ilgili kararı...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) - Sadece plan değil, 18’inci madde uygulaması var ki en önemli olan kısım o zaten; geri dönüşü mümkün olmayan...

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – O yüzden, burada bu kararların yıllara sarkmaması ve ivedilikle görüşülmesi hem şehirlerimizin gelişmesi hem de haklarının korunması açısından büyük önem arz ediyor.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Mustafa Bey...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mahmut Bey, konuyla ilgili konuştunuz ama...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tek cümle söyleyeceğim, o kadar.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Söyleyin, Mustafa Bey ondan sonra konuşsun.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, Değerli Başkanım, değerli arkadaşlar; Doçent Doktor Mine Kasapoğlu Turhan’ın makalesi var bu şekilde. İvedi idari yargılama usulündeki konuyla ilgili bilimsel bir açıklama. Burada fotokopisini, hatta sonuç kısmını ben size vermiş olayım. Yani bu konuda hızlı olacak diye... Her hızlı olan adaletli karar olmuyor arkadaşlar, her hızlı olan adil olmuyor, her hızlı olan... Bakın, hızlı tren dedik, kaç tane insanımız rahmetli oldu. Yani benim sizden istirhamım, bizi burada yanlış anlamayın, hepimizin amacı hakikaten kaliteli bir yasa çıkarmak arkadaşlar. Bu makaleyi, ne olur yani bir 10-15 dakika girin internete, indirin hemen, Doçent Doktor Mine Kasapoğlu Turhan’ın makalesini ve gerçekten, eğer o zaman ikna olmazsanız ben hepinizden özür dileyeceğim ya. Yani parti kimliğimizi bırakalım bir kenara, gerçekten doğru bir iş yapıyor muyuz, yapmıyor muyuz?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederim Mahmut Bey.

Mustafa Bey, kısaca...

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Başkanım, bu imar planları ve imar planlarına dayanılarak yapılan uygulamalar, bu işlemlerin neticesinde mülkiyet hakkına dokunma. Aslında, 3 tane temel dayanağımız var bizim, ivedi usulde mahkemelerin ne olduğuna ilişkin. Mülkiyet hakkına dokunulmakta ve vatandaşların kendi mülkiyetlerinin tasarrufu engelleniyor; bu bir.

İkincisi: Şehir açısından son derece önemli olan bir planlama süreci akamete uğruyor. Şimdi, mesela, mahkeme karar verdi ve planları durdurdu. Arkasından, asıl kararın verileceği süre, en az beş veya altı yıl geçiyor. Şimdi, altı yıl içerisinde siz şehrin en canlı yerini, en yaşayan yerini nasıl imarsız bırakabilirsiniz? Bu, aslında, mülkiyet hakkının ötesinde, şehirde yaşayan bütün herkesin hak ve hukukunu gasbeden bir durum.

Üçüncüsü de -o 18 uygulamasında çok gündeme geldi- geriye dönüşü mümkün olmayan mağduriyetler yaşanıyor yani kök parselde ulaşamıyorsunuz. Kök parselin sahibi bir tarafta, parsel başka bir tarafta kalıyor. Siz nasıl bunu gerçekleştirebilirsiniz? Hasılıkelam, nereden bakarsanız bakın, hem şehir açısından hem insan hak ve hukuku açısından hem de mülkiyet açısından mutlaka olması gereken bir durum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Madde metninden...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani Başkanım, bu ifade, yargılama, bire bir koruma amacından uzaklaştıracaktır.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Gökan Zeybek ve arkadaşlarının 5’inci maddenin teklifi metninden çıkarılmasına ilişkin teklifini oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6’ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6- 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “mevzi” ibaresi madde metninden çıkartılmıştır.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Söz isteyen yok.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir açıklama yapınlar, anlamadım; ben ona göre bir söz alacağım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ahmet Bey, buyurun.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER – Sayın Başkanım, şu an itibarıyla Türkiye’de bütün şehirlerde çevre düzeni planları yapılmış olduğu için artık mevzi imar planına ihtiyaç bulunmamaktadır. Dolayısıyla, gereksiz kalan “mevzi” ibaresi kanun metninden çıkarılıyor çünkü artık her şehirde çevre düzeni planı yapılmış durumda. Artık mevzi plana gerek kalmadığı için, ihtiyaç kalmadığı için bu çıkarılıyor. Zaten mevzi plan yapılması şehircilik açısından, bütüncül yaklaşım açısından da doğru değildi. Artık uygulanamayacak olan bu kelime literatürden çıkarılıyor efendim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Literatürden değil, literatürden olmaz da kanundan çıkarılır.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Doğru.

6’ncı maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yarın 13.30’da yeniden aynı salonda toplanmak üzere Komisyon toplantımızı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 01.04

